

L

Ústav pro českou

literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech

Literature of the CAS

ihou a slyšte dále vypravování,
jež spěje vpřed.

Výroční zpráva 2025

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1, Czech Republic

T +420 222 828 111, +420 222 828 117

IČO/ID# 68378068 **DIČ/VAT ID#** CZ68378068

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2025

Vyhotovena 25. 5. 2026

Auditorem ověřena dne 29. 5. 2026

Radou pracoviště projednána dne 16. 6. 2026

Dozorčí radou pracoviště schválena dne 25. 6. 2026

V Praze dne 25. 6. 2026

Obsah

1. Věda a výzkum	3
1.1 Rámce činnosti ÚČL.....	4
1.2 Činnost výzkumných útvarů	7
1.3 Přehled řešených projektů	25
1.4 Přehled pořádaných a spolupořádaných workshopů, kolokvií a konferencí.....	28
1.5 Strategie AV21	31
1.6 Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracoviště za období 2020–2024	36
1.7 Ocenění pracovníků a pracovníků ÚČL a jejich odborných prací	38
2. Publikace	40
2.1 Knihy pracovníků a pracovníků ÚČL.....	41
2.2 Nakladatelská činnost ÚČL	52
2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích, časopisech a sbornících	54
2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti (ASEP a RIV)	60
3. Mezinárodní spolupráce	61
3.1 Zahraniční vědkyně a vědci v ÚČL.....	62
3.2 Badatelky a badatelé ÚČL v zahraničí	64
3.3 Konsorcium literárněvědné bohemistiky	66
4. Výuka a popularizace	68
4.1 ÚČL školám	69
4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami	72
4.3 Popularizační činnost.....	76
4.4 Účast na literárním dění.....	79
4.5 Služby pro veřejnost	80
5. Výzkumná infrastruktura Česká literární bibliografie	84
5.1 Činnost velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie	85
5.2 Aktivity ČLB v číslech a datech	87
5.3 Rozvoj ČLB a aktivity na národní i mezinárodní úrovni	90
5.4 Sekce ČLB a jejich činnost.....	92
6. Hospodaření	98
6.1 Rozpočet.....	99
6.2 Náklady	100
6.3 Výnosy	101
6.4 Majetek	102
7. Orgány pracoviště.....	103
7.1 Ředitel pracoviště	104

7.2 Rada pracoviště.....	106
7.3 Dozorčí rada.....	109
8. Další informace	112
9. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě.....	116
10. Rozvaha	121
11. Výkaz zisku a ztráty.....	124
12. Příloha účetní závěrky za rok 2025	127

1. Věda a výzkum

1.1 Rámce činnosti ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., je ve světovém měřítku největším pracovištěm věnujícím se základnímu výzkumu v oblasti literárněvědné bohemistiky. Jako nejsilnější instituce v oboru se zaměřuje na zkoumání dějin i současnosti české literatury v jejím jazykovém i teritoriálním vymezení, tedy nejen na literární komunikaci v českém jazyce, ale i v dalších jazycích, které se na území českých zemí historicky používaly, zejména v němčině, latině a hebrejštině.

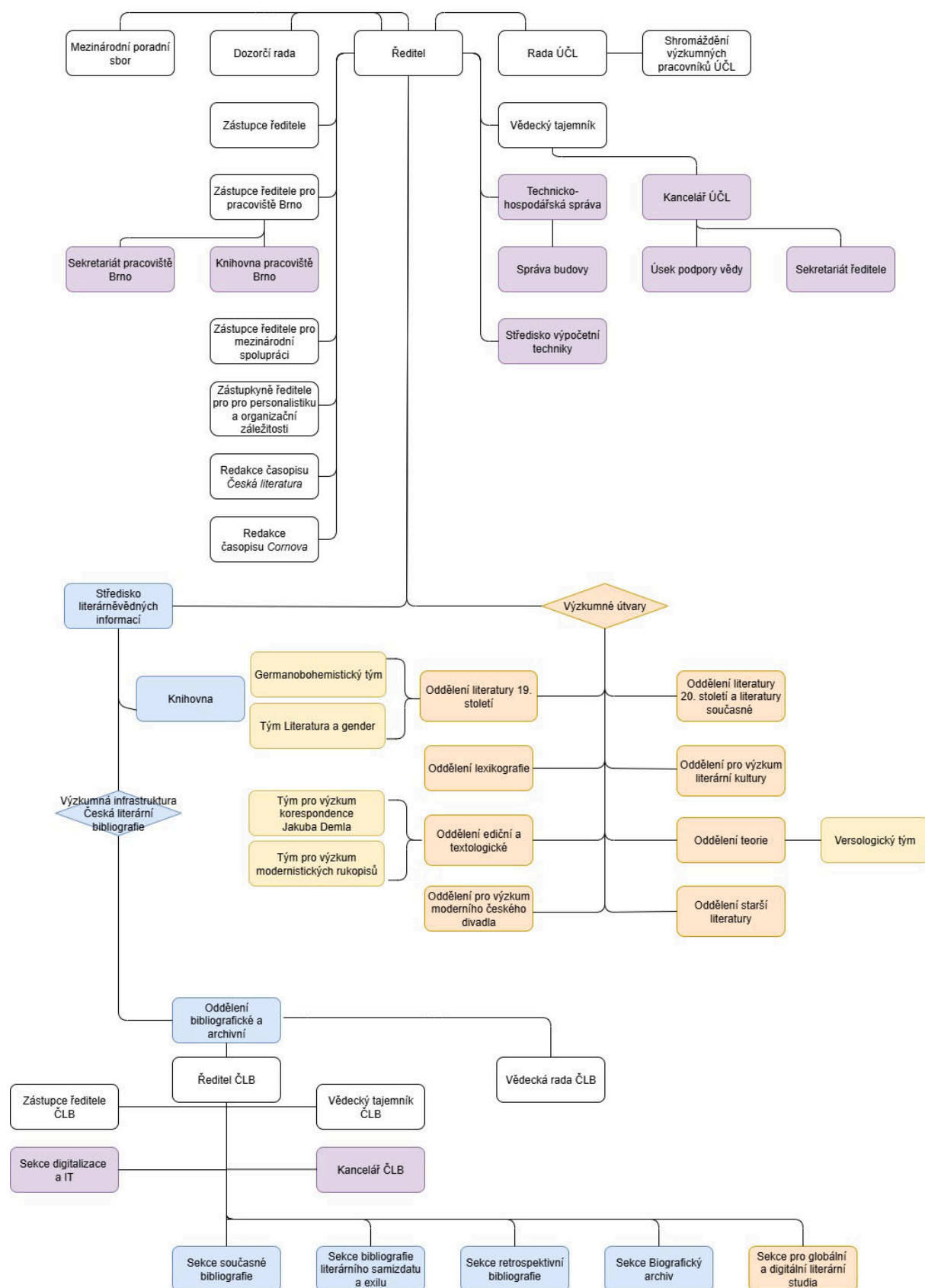
V roce 2025 prošel ÚČL dílčí organizační i personální proměnou. Osamostatněním Týmu pro výzkum moderního českého divadla došlo k založení samostatného oddělení, v jehož čele stanul Aleš Merenus, a ve vedení Oddělení literatury 20. století a literatury současné byl jeho dlouholetý vedoucí Pavel Janoušek vystřídán Alenou Šidákovou Fialovou. Kromě toho byly v ÚČL ustaveny dva nové výzkumné týmy: Tým Literatura a gender a Tým pro výzkum modernistických rukopisů, činnost naopak ukončil Tým pro výzkum paměti a traumatu. Konstituce těchto menších výzkumných skupin umožňuje ÚČL reagovat na aktuální vědecké výzvy a reflektovat nové metodologické trendy. Na počátku roku 2025 bylo také vyhlášeno výběrové řízení na ředitele, jímž byl v červenci na druhé funkční období jmenován Petr Šámal.

ÚČL se nadále profiluje jako centrum mezinárodní excelence. V průběhu roku 2025 ústav uspořádal několik akcí s účastí světových odborníků, mj. již osmou versologickou konferenci organizovanou ve spolupráci s Univerzitou v Basileji, dále první plenární zasedání COST akce „Print Culture and Public Spheres in Central Europe 1500–1800“, jehož se zúčastnilo více než 70 hostů, či zvanou přednášku světově známé literární teoretičky Rity Felski.

V roce 2025 také začalo řešení několika nových úkolů, zejména pak mezioborově založeného projektu *Migrace a my: Mobilita, uprchlictví a hranice v perspektivě humanitních věd (MyGRACE)*, jenž byl podpořen v rámci programu OP JAK (Společenské a humanitní vědy: člověk a lidstvo v globálních výzvách). Dále začalo řešení čtyř projektů, jež získaly podporu Grantové agentury ČR. Jako partner se ÚČL zapojil do příprav konsorciálních projektů *Open Science II (OP JAK)* a *ECHOLOT (HORIZONT Europe)*, jež byly podpořeny a jejichž řešení začne v roce 2026. Výrazného úspěchu dosáhl Václav Smyčka, jemuž byla v říjnu udělena prestižní premie Lumina quaeruntur.

Z hlediska vědeckých výstupů lze zvláště vyzdvihnout vydání monografie Ondřeje Vimra *Atlas české světové literatury (1817–2019)*, jež nabízí první systematický přehled toho, jak byla česká literatura přijímána v cizojazyčném kontextu od počátku 19. století až po současnost. Zvláštní význam má též vydání knihy Ludwiga Windera v rámci ediční řady Česká knižnice, jež znamená rozšíření profilu této edice pro český kánon o původně německojazyčné tituly autorů z českých zemí.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Obr. 1.1 Organizační struktura ÚČL v roce 2025

Nemalou pozornost věnovali pracovníci a pracovnice ÚČL též závěrečné fázi Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za období 2020–2024, jež probíhá jednou za pět let. Vědecké výsledky pracovníků a pracovníků ÚČL byly v rámci peer review hodnoceny velmi kladně, pozitivní odezvu pracoviště dostalo i v průběhu říjnové návštěvy hodnotící komise. Ta vysoce ocenila jak současný výzkumný profil ÚČL, tak infrastrukturní a paměťové role, jež toto pracoviště ve světovém měřítku plní pro obor literárněvědné bohemistiky. V průběhu roku byly rovněž připraveny podklady pro mezinárodní hodnocení velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie (ČLB), jež coby poskytovatel dotace organizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Ústav pro českou literaturu realizoval část svých aktivit také s podporou programů Strategie AV21. V rámci programu Anatomie evropské společnosti se ÚČL zapojil do výzkumu mecenášských aktivit žen ve středověké střední Evropě a do organizace konference *Queens, Noblewomen, and Burgher Women in the Middle Ages*. Za přispění programu AI: umělá inteligence pro vědu a společnost uspořádal dvoudenní mezinárodní konferenci *GENELIT*, zaměřenou na generativní umělou inteligenci v umění a literatuře. V rámci programu Identity ve světě válek a krizí proběhly mimo jiné workshopy a soubor aktivit navázaných na výzkum tematických clusterů. ÚČL se dále zapojil do programů Epicentra civilizace, Moc předmětů a Odolná společnost, v návaznosti na výzkumná témata těchto programů byla uspořádána odborná setkání českých i zahraničních odborníků a odbornic, stejně jako cyklus přednášek s polskými kolegy nazvaný Nejnovější dějiny středoevropských literatur ve filozofických kontextech.

Pokračovaly samozřejmě i četné aktivity zacílené k popularizaci vědecké práce ústavních pracovníků a pracovníků a předávání jejích výsledků široké veřejnosti. ÚČL již tradičně připravil bohatý program pro Týden Akademie věd, vytvořil novou expozici pro Veletrh vědy a jako spolupracující instituce se aktivně zapojil i do největšího českého knižního veletrhu a festivalu Svět knihy.

Obr. 1.2 U příležitosti předávání nominačního dekretu pro roky 2025–2030 řediteli Petru Šámalovi navštívil v červnu 2025 ÚČL předseda Akademie věd prof. Radomír Pánek; zdroj: foto ÚČL

1.2 Činnost výzkumných útvarů

Oddělení starší literatury

Během roku 2025 v Oddělení starší literatury pokračovala práce na grantových projektech. Magdaléna Jacková se věnovala dokončovacím pracím na monografii *Latinské biblické drama v českých zemích*, Matouš Jaluška, Vendula Rejzlová, Věra Soukupová a Matouš Turek pracovali na projektu *Účinnost slova ve středověké bohemikální literatuře* a v jeho rámci publikovali čtyři časopisecké studie (z toho jednu na Slovensku) a tři kapitoly v knihách (z toho jednu ve Francii). Vendula Rejzlová a Daniel Soukup dále intenzivně pracovali na novém vydání staročeského *Tkadlečka* pro edici Česká knižnice. Daniel Soukup se vedle toho soustředil na zkoumání katecheze židovských konvertitů ze strany katolické církve v raně novověkých českých zemích a z této práce vzešla jedna studie v kolektivní monografii *Contents of Faith in Transfer*, vydané v nakladatelství J. B. Metzler. Jako plod dlouhodobé spolupráce týmu s Oddělením pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu AV ČR vyšla v roce 2025 monografie *Jako bych se octl na obrovském staveništi*, věnovaná badatelskému odkazu Antonína Škarky, na níž se Matouš Jaluška podílel jako editor a spolu s Věrou Soukupovou do ní rovněž přispěl autorsky.

Obr. 1.3 Matouš Jaluška hovoří na kolokviu *Historické udalosti v súradniciach staršej literatúry* v Bratislave; zdroj: ÚSIL SAV / foto Jana Vicenová

Oddělení spolu s Eötvös Loránd Tudományegyetem spolupracovalo na pořádání mezinárodního workshopu „Historické udalosti v súradniciach staršej literatúry“, jehož hlavním organizátory byly

Ústav slovenskej literatúry SAV a Slovenská národná knižnica. Tento workshop se uskutečnil 16. října v Bratislavě a položil základ pro další setkání na tomtéž půdorysu, které bude spojeno s výročí bitvy u Moháče v roce 2026. Ve dnech 16. a 17. října 2025 byla ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR uspořádána další ze série mezinárodních konferencí *Queens, Noblewomen, and Burgher Women in the Middle Ages*, tentokrát zaměřená na téma „Communication – Cooperation – Confrontation“.

I v roce 2025 pokračoval cyklus Staročeských dýchánek organizovaný Vendulou Rejzlovou; setkání byla tentokrát věnována především diskusi o čerstvě vydaných pracích citelně posouvajících výzkum starší literatury v širším středoevropském kontextu, jako byla monografie *Středověké cestopisy v českých zemích* Vojtěcha Bažanta a Jaroslava Svátka a kniha *Reflecting Jerusalem in the Medieval Czech Lands*, která je výsledkem úspěšně završeného projektu, na němž se z členstva Oddělení starší literatury podíleli Daniel Soukup a Matouš Turek.

Členky a členové oddělení aktivně působili při vzdělávání nastupující badatelské generace na fakultách Univerzity Karlovy a Univerzity Palackého a během Letní školy medievistických studií pořádané Centrem medievistických studií Filosofického ústavu AV ČR. Věra Soukupová dvakrát přednášela na Sorbonne Université v Paříži, Daniel Soukup vystoupil na Bar Ilan University v Ramat Ganu.

Intenzivní práce probíhala rovněž na pomezí odborného a popularizačního diskursu – do této kategorie patří vedle pravidelného přispívání do literárních časopisů například obsáhlá závěrečná studie Daniela Soukupa k novému vydání *Zpěvů zavržených* Jiřího Langra či aktivity Matouše Jalušky spojené s vydáním inovátorského překladu *Kroniky Čechů* Kosmy Pražského v České knižnici.

Oddělení literatury 19. století

Největší podíl na činnosti oddělení měl v průběhu roku 2025 projekt *Literární kritika v českých zemích v době formování národních kánonů (1806–1858)*. Tým vedený Daliborem Dobiášem připravuje v jeho rámci monografii, která završí dlouhodobý výzkum literární kritiky. Interdisciplinární výzkum hudebně-dramatických zpracování mýtu o kněžně Libuši ve středoevropské hudební kultuře 17.–20. století, který probíhal ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, uzavřeli Michal Fránek, Ladislav Futtera, Jiří Kopecký a Jana Spáčilová monografií *The Singing Libuše. An Ancient Bohemian Myth on the Opera Stage*, vydanou v německém ConBrio. Analyzují v ní proměny postavy Libuše v italských barokních, německých romantických a českých vlasteneckých operách.

V průběhu roku členové oddělení také koncipovali okruhy a otázky budoucího kolektivního výzkumu. Konkrétní obrysy již získal projekt Václava Smyčky *Rod a/nebo národ. Středoevropské spisovatelky dlouhého 19. století*, věnovaný vztahu ženské literatury, emancipace a nacionalismu ve střední Evropě. Získání prémie Lumina quaeruntur, kterou od roku 2018 uděluje Akademická rada, umožnilo zformovat širokou síť spolupracovnic (první pracovní setkání mezinárodního týmu a diskuse proběhly 3. a 4. listopadu) a rozšířit řešitelský kolektiv (k němuž dále patří Veronika

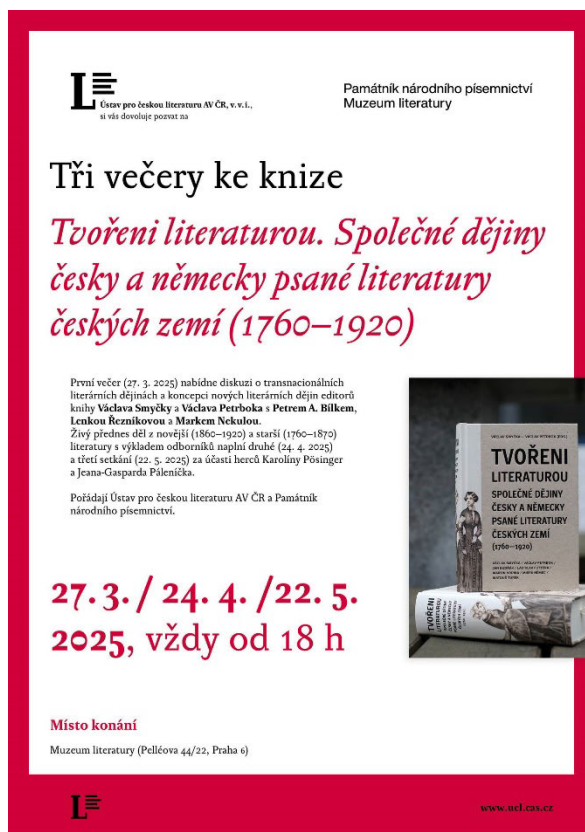
Faktorová a Jan Budňák) o dvě kolegyně. Petra Hanáková a Mayuri Vaculíková, nastupující do ÚČL v lednu 2026, doplní i Germanobohemistický tým, jehož hlavním úkolem se tento projekt stal.

S podporou programů Strategie AV21 (Anatomie evropské společnosti a Identity ve světě válek a krizí) pořádal Dalibor Dobíáš konferenci *Literature in Exile between „Authorship“ and „Translation“: The Central and Eastern European Experience*, dále workshop *Transnational Media, Mediators and Art Practices in Central Europe*, již třetí z cyklu *The Bourgeois Public Discusses Art*, a dva kulaté stoly: *Bohemistika v Káhiře a český jazyk a literatura v arabštině* a *Výuka překlada z češtiny a do češtiny ve světě v době strojového překlada*.

Na březnovém 45. plzeňském mezioborovém sympoziu *Nový svět. Americká zkušenost Středoevropana v kultuře 19. století* přednášeli Martin Hrdina a Michal Charypar. Tou dobou vydaný sborník z předchozího ročníku sympozia, *Trh a kapitál v české kultuře 19. století* (Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR), edičně připravil Martin Hrdina s Kateřinou Pioreckou, z členů oddělení do něho přispěli Veronika Faktorová a Michal Charypar. Veronika Faktorová připravila v roce 2025 také německé vydání publikace *Karel Klostermann und die Geburt des Böhmerwaldes* (Edition Lichtland), jejíž je spoluautorkou, a pro Českou knižnici výukové materiály ke svazku č. 14 (Karel Klostermann, *Ze světa lesních samot*). Michal Charypar připravil výukový materiál k svazku č. 27 (J. K. Šlejhar, *Dojmy z přírody a společnosti – Co život opomíjí*). Martin Hrdina uspořádal antologii *Čtení o Juliu Zeyerovi. Bohatýr slova* (Praha: Institut pro studium literatury), pro kterou přeložil několik dokumentů zahraniční recepce Zeyerova díla. Dalibor Dobíáš a Michal Charypar se podíleli na překlada knihy Petera Buggeho *České světy* (Praha: Academia). Studie publikovali pracovníci oddělení doma (*Musicologica Olomucensia, Revolver Revue*) i v zahraničí (*Czech Language News, Environment and History, Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*).

Publikace oddělení vydané na sklonku roku 2024 – *Kritika a autonomie českého umění (1859–1892)* a *Tvoření literaturou. Společné dějiny česky a německy psané literatury českých zemí (1760–1920)* – byly během celého následujícího roku prezentovány široké veřejnosti v pořadech Muzea literatury, přednáškovém cyklu Matice české, v Krajské knihovně v Ústí nad Labem, Moravské zemské knihovně a na univerzitách v Liberci, Brně a Olomouci. Kniha *Tvoření literaturou* figurovala v nominačním výběru Geny Otokara Fischera.

Germanobohemistický tým (vedený Václavem Smyčkou) se v roce 2025 podílel na pořádání konference *Přežít tento neúprosný svět: spisovatel Christian Heinrich Spieß (1755–1799) a jeho doba* (Praha a Klatovy 18. až 20. září; s Památníkem národního písemnictví, Městem Klatovy a Městskou knihovnou Klatovy). Vydávání německy psané literatury z Čech v České knižnici tým zahájil svazkem č. 132 Ludwig Winder: *Židovské varhany – Opožděné slasti*, který za vědecké redakce Václava Petrboha připravil (a zčásti přeložil) Jan Budňák.

Obr. 1.4 Plakát na tři večery ke knize *Tvoření literaturou* v pražském Muzeu literatury;
zdroj: Facebook ÚČL

Tým **Literatura a gender** (vedený Veronikou Faktorovou) se při společných čteních odborných textů v průběhu roku zkoncentroval na otázku, jak literatura v 19. a 20. století zprostředkovávala krizi maskulinit. S výsledky svých aktivit bude tým v příštích letech oslovovat veřejnost ve spolupráci s Historickým ústavem AV ČR a Gender studies, o.p.s., navázané prostřednictvím Strategie AV21.

Oddělení literatury 20. století a literatury současné

V roce 2025 začalo Oddělení 20. století a literatury současné po mnoha letech fungovat s výrazně menším počtem vědeckých pracovníků, tj. bez členů čerstvě se osamostatnivšího Teatrologického týmu (nyní Oddělení pro výzkum moderního českého divadla). Pracovalo na probíhajících projektech a zároveň začalo diskutovat o nových úkolech a výhledech.

Začátkem roku vstoupily do literární komunikace dvě rozsáhlé publikace, na nichž pracovali všichni členové a členky oddělení a které se věnovaly literatuře první republiky a literární tvorbě současné: *Gesto a skutečnost. Umění v meziválečném Československu*, respektive její první díl nazvaný *Obyčejný život* (ed. Kateřina Piorecká), a *V souřadnicích neklidu. Česká literatura druhé dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích* (ed. Alena Šidáková Fialová). V rámci prezentací těchto knih proběhlo několik besed, diskusí a dalších mediálních výstupů zaměřených na zkoumaná témata. Přínos publikace *Gesto a skutečnost* byl potvrzen nominací na cenu Magnesia Litera v oblasti naučné

literatury. Ocenění za svoji práci získal také Karel Piorecký, a to udělením N. Katherine Hayles Award for criticism of Electronic Literature (ocenění získala publikace *The culture of neural networks. Synthetic literature and art in (not only) the Czech and Slovak context*, kterou Karel Piorecký napsal společně se Zuzanou Husárovou).

V oddělení se v roce 2025 průběžně řešilo několik kolektivních i individuálních projektů: problematiku migrace pojednala Lucie Antošíková v kolektivní monografii s titulem *Ženy v (e)migraci* (Academia 2025), jejímž primárním impulsem byla přednášková řada významných evropských badatelek zabývajících se tímto tématem. Další otázky literatury a migrace zpracovaly Lucie Antošíková, Marie Brunová a Julia Miesenböck (která do oddělení nastoupila v září 2025) v několika studiích publikovaných v rámci rozsáhlého projektu *Migrate a my: Mobilita, uprchlictví a hranice v perspektivě humanitních věd* a prezentovaly je na několika konferencích a workshopech.

Pokračovaly též práce na grantovém projektu *Vstup a ohlas dvou československých her bratří Čapků do USA a Velké Británie 20. a 30. let: interkulturní kontext, obsahy a politický dopad*, jehož hlavní řešitelka Klára Kudlová v této souvislosti navštívila zahraniční odborné konference a spolu s další členkou týmu a oddělení Dragou Šaričovou se věnovala archivnímu výzkumu v Čechách i zahraničí a přípravě kolektivní monografie.

Druhý díl publikace *Gesto a skutečnost* (s podtitulem *Lidé na kře*), věnovaný umění a literatuře 20. a 30. let 20. století, edičně připravila a dokončila Kateřina Piorecká; jeho vydání se předpokládá v roce 2026. Kateřina Piorecká byla též spolueditorkou sborníku *Trh a kapitál v české kultuře 19. století*, který vyšel v roce 2025 v nakladatelství Academia. Kolektivní monografii nazvanou *Věčný outsider? Jiří Weil: život a dílo* připravila k vydání Marie Brunová a na publikaci věnované literárním a církevním dějinám nazvané *Fenomén Bílá Voda* pracovala Klára Kudlová. Na svých individuálních projektech dále pracovali Petr Hruška (monografie o Janu Balabánovi), Jiří Zizler (monografie o Ivanu Slavíkovi), Martin Lukáš (publikace o české poezii po roce 2000; též práce na Vybraných spisech Vladimíra Macury, konkrétně na svazku věnovaném Macurově literární kritice). Pokračoval rovněž grantový mezioborový projekt *EduPo – Generování české poezie v edukačním a multimediálním prostředí* (TA ČR, hlavní řešitel za ÚČL Karel Piorecký), v jehož rámci pokročil vývoj generátoru českých básní určeného pro obohacení výuky na školách a byla rozšířena data Korpusu současné poezie i Korpusu českého verše.

Členové oddělení zorganizovali několik workshopů a kolokvií s mezinárodní účastí. Problematice umělé inteligence se věnovala konference *GENELIT: Conference on Generative AI in Art and Literature*, genderovou problematikou se zabýval mezinárodní workshop *Rodina a genderové vztahy v současné literatuře (dramatu, divadle a próze) v česko-německém kontextu* a workshop *Konstrukce genderových identit v tvorbě československých emigrantek*.

Zahraniční badatelé se zúčastnili též pracovního kolokvia *Literatura v době transformace. Kontexty a metody*. Na něm vystoupili bohemisté, slavisté a historici, kteří se ve své práci zabývají obdobím devadesátých let 20. století. Tato akce úzce souvisela s přípravou rozsáhlého grantového projektu (a též ústavního úkolu) nazvaného *Mezi euforií a deziluzí: Česká literatura devadesátých let 20. století v kontextech a proměnách*. Činnost oddělení se tedy do velké míry skládala také z rozsáhlých diskusí nad připravovaným projektem, na němž všichni členové začnou pracovat od roku 2026 a jehož výsledkem bude kromě časopiseckých studií také rozsáhlá kolektivní monografie.

Kromě publikačních a organizačních aktivit členové oddělení vystoupili na několika domácích i zahraničních konferencích a věnovali se též popularizační práci, ať již v rámci regionální spolupráce, či prostřednictvím přednášek a akcí pro střední školy. Zájem většiny členů oddělení o současnou literaturu formuje i jejich četnou činnost literárněkritickou, pravidelné vystupování v médiích, v literárněkritických diskusích a působení v odborných porotách hodnotících současnou literární tvorbu. Tradiční akcí oddělení je také literárněkritický diskusní pořad, který ve spolupráci s Českou televizí organizuje Martin Lukáš pod názvem První, respektive Kritická bilance.

Obr. 1.5 Alena Šidáková Fialová zahajuje pracovní workshop / kolokvium *Literatura v době transformace. Kontexty a metody*; zdroj: foto ÚČL

Oddělení pro výzkum moderního českého divadla

Oddělení pro výzkum moderního českého divadla vzniklo na začátku roku 2025 transformací Týmu pro výzkum moderního českého divadla, jenž byl od poloviny roku 2017 součástí Oddělení literatury 20. století a literatury současné. Nově ustavené oddělení pod vedením Aleše Merenuse dál pokračovalo ve výzkumných projektech zaměřených na historii a teorii moderního českého dramatu a divadla a na vztah literární a divadelní komunikace obecně. Výsledky své badatelské činnosti pak členové oddělení publikovali především v edičních řadách Drama a Theatrologica, které oddělení vydává ve spolupráci s nakladatelstvím Academia.

V minulém roce se v oddělení dokončoval grant *(Ne)sjednocená Evropa? Překračování hranic v německé a rakouské literatuře a jejich česká recepce po r. 2000*, v němž byla Zuzana Augustová spoluřešitelkou (s Renatou Cornejo z UJEP), a začal se řešit grantový projekt Lenky Jungmannové *Milan Kundera – postmoderní dramatik v intermedialní perspektivě*.

Nově ustavené oddělení prezentovalo v roce 2025 kolektivní i individuální monografie dokončené a vydané v roce 2024. Nejvýznamnější z nich je kolektivní publikace *Moderní česká divadelní hra (1896–1945). Mezi textem a inscenací (slovník děl)*, vytvořená celým týmem oddělení pod vedením

Aleše Merenuse, a to ve spolupráci s řadou dalších externích teatrologů a literárních vědců z České republiky a Rakouska. Jedná se o objemnou lexikografickou práci (dva svazky o celkovém rozsahu 1402 stran), která prostřednictvím více než stovky slovníkových hesel představuje reprezentativní díla česky psaného moderního dramatu první poloviny 20. století. Publikace, která vyšla v rámci edice *Theatrologica*, byla veřejně prezentována na půdě domovského ústavu a hlavní editor ji představil na konferenci *Perspektivy teatrologie*. Kniha byla nominována na Cenu nakladatelství Academia v kategorii Slovník nebo encyklopedická publikace a sklídila řadu pozitivních kritických ohlasů. V anketě *Divadelního.netu* Radosti roku 2025: Publikační počín v oblasti divadla se umístila na druhém místě. Pozitivně byla přijata také komentovaná antologie divadelních her *České protektorátní drama*, kterou k vydání připravila trojice editorů Pavel Janoušek, Lenka Jungmannová a Iva Mikulová. Tato antologie obdržela Cenu nakladatelství Academia v kategorii Slovník nebo encyklopedická publikace.

Obr. 1.6 Tým nově osamostatněného Oddělení pro výzkum moderního českého divadla; zdroj: foto ÚČL

Veřejně prezentována byla rovněž monografie Lenky Jungmannové *Drama pro mikrofon*, která se zaměřuje na protektorátní rozhlasovou dramaturgii a která je publikačním výstupem úspěšně dokončeného grantového projektu *Původní česká protektorátní rozhlasová hra jako autonomizační projekt*. Představena byla také publikace Pavla Janouška *Směšné lásky a nelásky dramatika Viktora Dyky*, která vyšla v koedici Ústavu pro českou literaturu AV ČR a Institutu umění – Divadelního ústavu. Tato kniha ve zmiňované anketě *Divadelního.netu* obsadila čtvrté místo.

V roce 2025 bylo dokončeno několik výzkumných projektů, jejichž výstupy se nyní nacházejí v různých fázích nakladatelského a redakčního zpracování. Do nakladatelství byl odeslán v pořadí již pátý svazek edice Drama s pracovním názvem *Poetistické drama*, jehož editorem je Marek Lollok. Tato antologie si klade za cíl čtenářům představit klíčová dramata a dramatické texty českého poetismu a doložit tak silné sepětí poetismu s dramatickou tvorbou a divadlem. Těsně před vydáním je rovněž antologie Lenky Jungmannové a Erika Gilka nazvaná *Zdeněk Jirotka: Dobrá rada pana Bartoše a jiné hry*. Chystaný soubor tvoří třináct rozhlasových dramát a jedna televizní hra z let 1940–1965, které doprovází literárněhistorická studie Erika Gilka zaměřená na Jirotkovo prozaické dílo a teatrologická studie Lenky Jungmannové analyzující spisovatelovy hry v kontextu rozhlasové a divadelní tvorby.

V edici Theatrologica se pak připravuje hned několik dalších svazků. Před dokončením je kolektivní monografie *R.U.R. 100. Čapkovi roboti doma a ve světě* (eds. Aleš Merenus a Marek Lollok), která mj. představí inscenační historii této specifické divadelní hry na domácích i světových jevištích, jakož i její překlady a nejrůznější mediální adaptace. Lenka Jungmannová dokončila rukopis knihy *Tenkrát v Praze: Dvě ohniska české dramatiky ve druhé polovině 50. let a v 60. letech 20. století*, v níž se věnuje dramaturgii v Národním divadle a v Divadle Na zábradlí. Do nakladatelství již brzy zamíří monografie Jitky Šotkovské *Člověk v soukolí Systému* zabývající se žánrem českého modelového dramatu šedesátých let 20. století. Tomáš Kubart dokončuje monografii *Blázinec nebo vězení* o skupině tzv. Vídeňských akcionistů. Rozpracovaným projektem je též edice doposud pouze rukopisných deníků Jindřicha Honzla, na níž se vedle externí spolupracovnice Evy Šlaisové podílí i Oddělení ediční a textologické. V literárněvědné řadě dále vyjde rozsáhlá monografická práce Pavla Janouška *Dobrodružství nudodružství*, v které autor analyzuje a interpretuje proměny literární komunikace v digitální éře.

Pracovnice a pracovníci oddělení v roce 2025 participovali na organizaci klíčových vědeckých konferencí, jako byly olomoucké *Perspektivy teatrologie* či na workshopu *Rodina a genderové vztahy v současné české literatuře (dramatu, divadle a próze) v česko-německém kontextu*. Někteří své vědecké příspěvky prezentovali i na zahraničních konferencích (Itálie, Polsko). Členové a členky oddělení se podíleli na výuce na veřejných vysokých školách a v rámci projektu *Jedu vědu* spolupracovali i na přednáškách pro střední školy. Dále zasedají v literárních a divadelních porotách (Cena Josefa Balvína, odborná rada Wolkerova Prostějova), v redakcích a redakčních radách oborových časopisů (*Divadelní revue*, *Svět a divadlo*, *Taneční zóna*, *Amatérská scéna*) a ministerských komisích.

Oddělení pro výzkum literární kultury

Pracovnice a pracovníci Oddělení pro výzkum literární kultury se v roce 2025 soustředili zejména na dokončení týmového projektu k historickému výzkumu čtení od poloviny 18. století a na přípravu nových grantových úkolů. Po konci financování grantového projektu *Posilování „okraje“ v historiografii čtení. Perspektiva českých zemí, 1750–2021* začala fáze finalizace jeho hlavního výstupu, dvousvazkové knihy *Decentring the History of Reading*. V rámci oddělení se diskutovaly poslední studie, probíhaly jejich překlady a redakční práce včetně příprav obrázkového materiálu (redakci zajišťoval tým pod vedením Hany Blažkové, která se v knize sama představí jednou kapitolou).

Pracovníci oddělení se podíleli na začínajícím grantovém projektu *Migrace a my* (MyGRACE, financování OP JAK). V rámci prvního roku řešení projektu MyGRACE se uskutečnily první akce společné pro celý projekt a pět zúčastněných institucí (kick-off meeting a workshop orální historie a bibliografie organizovaný ÚČL). Probíhaly také akce specifické pro Výzkumný záměr č. 1 jako interní organizační workshop, společná čtení textů, pravidelně se scházela i psací skupina juniorních badatelek. VZ1 je v rámci projektu personálně nejpropojenější jak s ÚČL, tak s Oddělením pro výzkum literární kultury, působí zde hlavní řešitel projektu Michal Frankl, Františka Schormová a Petr Šámal. Projekt i záměr byly také Františkou Schormovou představeny v rámci debaty „Migration and Resilience in/through the Arts“ v Ústavu dějin umění AV ČR. První výsledky projektu byly prezentovány na konferencích v České republice i zahraničí. Františka Schormová a Lucie Antošíková také vystoupily na Škole českého jazyka a literatury s tématy literatury a hranic a ženské zkušenosti emigrace.

V polovině února se v ÚČL uskutečnila první valná hromada členů COST akce *Printing Culture and Public Spheres in Central Europe, 1500–1800*. Ta má za cíl zkoumat interakci mezi literární kulturou a veřejnou sférou v předmoderní střední Evropě. Zástupci ÚČL, Claire Madl (reprezentantka ČR v Management Committee) a Michael Wögerbauer (člen ústředního týmu akce a spolueditor chystaných výstupů) při té příležitosti proslovili keynote přednášku s názvem „Geographies of the Book. Mapping Networks, Softening Borders, Rethinking Capitals“. Na valnou hromadu navazovala četná online setkání a také workshopy, jako např. tzv. hackathon na univerzitě ve Vídni.

Mezi knihy vydané pracovníky a pracovníci oddělení v rámci jejich individuálních nebo týmových úkolů patří překlad próz Ludwiga Windera *Židovské varhany* a *Opožděné slasti*. Překladatel a (společně s Ingeborg Fialovou-Fürstovou z Univerzity Palackého v Olomouci) editor Jan Budňák tímto svazkem odstartoval novou řadu edice Česká knižnice věnovanou německy psané literatuře z českých zemí. K širší veřejnosti se obracel dlouholetý projekt *Brno poetické*, který se realizuje ve spolupráci ÚČL, Magistrátu města Brna, Moravského zemského muzea a Knihovny Jiřího Mahena v Brně. Webová extenze tohoto projektu byla doplněna o nová jména a nové texty, bylo přeloženo dalších dvacet textů do němčiny a angličtiny a přímo v terénu byly umístěny čtyři nové panely.

V červnu 2025 se uskutečnilo kolokvium *Stopy hrůzy* věnované fenoménu hrůzy, a to zejména se zaměřením na díla Mary Shelleyové, Edgara Allana Poea, Brama Stokera a Howarda Phillipse Lovecrafta (a dalších „klasiků“ a „zakladatelů“). Záměrem kolokvia, pořádaného ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého a Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity, bylo věnovat se dílům a tématům klasiků a zakladatelů hororové literatury českýma/slovenskýma a současnýma očima a zhodnotit různé podoby literární hrůzy v prostředí československé (či české a slovenské) populární kultury, se zohledněním potřebných a nabízejících se kontextů.

Obr. 1.7 Kolokvium *Stopy hrůzy v kontextu československé popkultury*; zdroj: Facebook ÚČL

Tým **Literature & Society Laboratory** (financován z grantu Junior Star Jana Váni) ukončil první sadu úkolů, tj. kritickou reflexi teoretických přístupů zabývajících se vztahem literatury a sociální z oblasti literární vědy, kulturních studií, feministické kritiky a sociologie. V druhém pololetí byly zahájeny práce na případových studiích týkajících se interpretace a společenskohistorického kontextu recepce dvou románů: *Fama o biciklistima* (1987) od srbského spisovatele Svetislava Basary a *Alamut* (1938) slovinského spisovatele Vladimira Bartola. Dílčí výstupy byly prezentovány v rámci celkem deseti konferenčních příspěvků pro mezinárodní literárněvědná a sociologická publika. Při této příležitosti byla rovněž zahájena spolupráce na přípravě projektu v rámci schématu ERC Synergy Grant vedeného prof. Vincenzem Chicchellim, jenž pozval Jana Váňu na Universitě Sorbonne Paris Nord jako keynote speakera v únoru 2026. Na pozvání Jana Váni proběhly v září přednáška Rity Felski „On Resonance“ a také diskusní workshop, v němž tato světoznámá americká teoretička poskytla zpětnou vazbu na práci Laboratoře.

Paralelně s projektem Laboratoře se její členky Anna Schubertová a Olivera Těsnohlídková věnovaly dokončování svých dizertací; Julija Ovsec pracovala na analytických kapitolách své práce a připravovala se na státní doktorskou zkoušku. Ke konci roku byly finalizovány personální změny ve složení týmu: postdoktoranda Hernána Maltze vystřídal doktorandka Anna Škrabánková, zatímco Anna Schubertová a Olivera Těsnohlídková se v průběhu roku 2026 přesunou mezi postdoktorandky.

Oddělení teorie

Oddělení teorie svou činnost rozvíjí zejména ve třech klíčových oblastech: intermedialitě, strukturalismu a versologii.

V roce 2025 se činnost výzkumné skupiny věnující se intermedialitě a medialitě literatury (Alice Jedličková, Richard Müller a Matěj Kos) soustředila na rozvíjení intermediálních přístupů v širokém spektru témat od klasické literatury 19. století přes současný umělecký aktivismus až po výzvy, které pro literární vědu představuje umělá inteligence. Významným tematickým okruhem byl vztah literatury a nových médií. Richard Müller publikoval v kolektivní monografii *Umělá inteligence jako (nové) médium* studii věnovanou velkým jazykovým modelům (LLM) a literární interpretaci a ve své další studii o Kafkově próze a možnostech využití televizního seriálu *Kafka* (2024) v pedagogice se věnoval srovnání zkušenosti četby a filmové recepce.

V červnu uspořádali Alice Jedličková a Matěj Kos ve spolupráci s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy a Ústavem dějin umění AV ČR interdisciplinární kolokvium *Text, textil, kontext*, které nabídlo přes 30 příspěvků propojujících literární vědu s dějinami umění či sociologií a bylo obohaceno o workshop tzv. „divoké výšivky“ a vernisáž. Alice Jedličková se zaměřila na fenomén tzv. „craftivismu“ a v následné studii pro časopis *Acta Universitatis Sapientiae* analyzovala sociální, sémiotické a materiální aspekty aktivistické výšivky ve střední Evropě.

Obr. 1.8 Pozvánka na interdisciplinární kolokvium *Text, textil, kontext*;
zdroj: Facebook ÚČL

Richard Müller na světovém komparatistickém kongresu ICLA v Soulu spoluorganizoval panel „Transformations of literature in media evolution“, který se stal základem pro vznik mezinárodní badatelské skupiny zaměřené na výzkum heteromediality literatury v diachronní perspektivě. Jedním z klíčových projektů skupiny je grantový projekt věnovaný ilustracím Erbenovy *Kytice*, jehož první rok práce měl charakter rozsáhlého sběru dat a terénního průzkumu. V rámci projektu vznikla také sdílená digitální databáze podkladových materiálů, která bude sloužit jako základ pro připravovanou odbornou monografii a výstavní katalog. Rok 2025 byl významným milníkem pro Matěje Kose, který úspěšně obhájil intermediálně koncipovanou disertační práci na Filozofické fakultě MU a v oddělení teorie nyní působí jako postdoktorand. Výsledky svého bádání prezentoval na konferenci mladých bohemistů *Bohemikon* v Záhřebu.

Pro výzkumnou skupinu zabývající se teorií a dějinami strukturalismu představoval rok 2025 klíčové období úspěšného završení dlouhodobých výzkumných úkolů a intenzivního rozvoje mezinárodních kontaktů. K 31. prosinci bylo formálně ukončeno financování významného

grantového projektu GA ČR s názvem *Český strukturalismus: mezi poetikou a politikou*, jehož hlavním řešitelem byl Ondřej Sládek. Hlavním výstupem bude reprezentativní anglicky psaná monografie *Czech Structuralism between Poetics and Politics*, jejíž vydání pod editorským vedením Ondřeje Sládka připravuje nakladatelství Peter Lang. V rámci téhož projektu uspořádali Marie Havránková a Vladimír Petkevič rozsáhlou, více než čtyřsetstránkovou edici pramenů *Adresát Bohuslav Havránek. Korespondence z let 1924–1977*, která přináší cenný materiál k dějinám české vědy. Významného milníku v individuální publikační činnosti dosáhl Bohumil Fořt, který dokončil monografii *Lubomír Doležel – Paths and Detours*. Kniha byla úspěšně odevzdána do nakladatelství Peter Lang a její vydání se očekává v průběhu roku 2026.

Nedílnou součástí aktivit skupiny byla prezentace výsledků v zahraničí, spojená s účastí na konferencích v Paříži, Bruselu či italském Vercelli. Bohumil Fořt a Ondřej Sládek se zúčastnili osmého mezinárodního kongresu European Narratology Network ve Wuppertalu (29. září – 1. října 2025), kde organizovali tematický panel „Inner Limits of Narratives: Narratives and Their Gaps“, jenž byl zařazen jako hlavní panel celého kongresu, a Ondřej Sládek se současně zapojil do diskusního kulatého stolu věnovaného dalšímu směřování naratologie a mezinárodní organizace ENN. Systematicky rozvíjená spolupráce s předními zahraničními odborníky – profesorkou Petrou James z Université Libre de Bruxelles (v rámci projektu *Modernitas*) a profesorkou S. Sini z Università del Piemonte Orientale ve Vercelli – vyvrcholila v roce 2025 uspořádáním společného bruselského kolokvia *One Hundred Years of Czech Structuralism: Legacy, Influence, and Future Directions*, které se stalo významnou platformou pro sdílení domácí metodologické tradice v evropském kontextu.

Versologický tým pod vedením Petra Plecháče pracoval během roku 2025 zejména na dokončení grantového projektu *Evropská poezie: distant reading*. V jeho průběhu byly publikovány články v časopisech *Computational Humanities Research* a *Studia Metrica et Poetica* a v říjnu pak byla vydána mnohojazyčná sada veršových korpusů *PoeTree*, verze 1.0.0. Od června posílila tým Antonina Martynenko s postdoktorským projektem „Role of Cohort Turnover in the Change of Poetic Forms“, která svou práci prezentovala na konferenci *Computational Humanities Research* v Lucemburku s příspěvkem „Where Empires End: Tracing the Geography of a ‚Soaring Spirit‘ in Poetry“. Své výzkumy prezentovali členové versologického týmu i na dalších mezinárodních konferencích, například *Ends of Prosody* v Princetonu, DH2025 v Lisabonu či *Contemporary Methods in Verse Theory* v Lublani. V červnu 2025 navíc Versologický tým uspořádal na půdě ÚČL mezinárodní konferenci *Plotting Poetry 8*.

V kategorii dalších aktivit se pozornost badatelů v roce 2025 soustředila na problematiku genderu, maskulinit a zkoumání literatury v kontextu politického traumatu či disentu, pro něž byla příznačná rozsáhlá institucionální a mezinárodní spolupráce. Jan Matonoha publikoval trojici textů – dva anglicky, jeden česky –, v nichž zkoumá českou literaturu prizmatem genderu. Téma genderu rezonovalo i v činnosti Richarda Müllera, který se pravidelně podílí na práci Týmu Literatura a gender a na přelomu září a října se stal spoluorganizátorem mezinárodního sympozia *Central-European Masculinities in a Comparative Perspective 3* na půdě Ústavu slovenskej literatúry SAV

v Bratislavě. Richard Müller zde vystoupil s komparativním referátem zkoumajícím problematiku maskulinity u Vladimira Nabokova, Jaroslava Haška a Witolda Gombrowicze. V Bratislavě přednesl v září svůj příspěvek rovněž Jan Matonoha, který se na konferenci pořádané Ústavem slovenské literatury SAV ve spolupráci s CEFRES a Filozofickou fakultou UK věnoval komparaci artikulace zkušenosti šoa v textech Arnošta Lustiga a Tadeusze Borowského. Významným vkladem k rozvoji vědeckého prostředí byla expertní činnost a posuzování grantových žádostí: Jan Matonoha působil jako hodnotitel prestižních evropských projektů v rámci Evropské výzkumné rady (ERC) a Robert Kolár se podílel na hodnocení národních výzkumných projektů pro Grantovou agenturu České republiky.

Obr. 1.9 Artjoms Šeļa prezentuje sadu veršových korpusů PoeTree na konferenci *Ends of Prosody* v americkém Princetonu; zdroj: versologický tým ÚČL

Oddělení ediční a textologické

Oddělení vyvíjí činnost v oblasti textologie a editologie, zaměřuje se též na praktickou vydavatelskou činnost. Soustředí se primárně na materiál české literatury 19. a 20. století, jeho členové a členky se věnují metodologii a výzkumu historie textu, v praktické rovině přípravě kritických digitálních i knižních edic. Oddělení dlouhodobě pečuje o teoretický rámec disciplíny, původním pracím i překladům je určena ediční řada Varianty.

Členky a členové oddělení v roce 2025 pokračovali v systematické přípravě svazků Kritické hybridní edice, která nabízí vydání kriticky ověřeného a jazykově aktualizovaného textu v knižní edici na pozadí vědecky zaměřené digitální edice. Lucie Kořínková, Marek Přibíl a Jiří Flaišman pokračovali ve výzkumu archivních materiálů k básnické sbírce Karla Jaromíra Erbena *Kytice*, jejíž digitální edice (volně přístupná na www.ucl.cas.cz/khe) je průběžně rozšiřována a aktualizována. Tým editorů pod

vedením Jakuba Říhy dokončoval dlouhodobý ediční projekt, jehož cílem je výzkum a realizace nové kritické edice *Prometheových jater* Jiřího Koláře. Svazek bude v Kritické hybridní edici zveřejněn v roce 2026.

V roce 2025 uplynulo deset let od doby, kdy se ÚČL začal podílet na vydávání ediční řady Česká knižnice. Tato edice usiluje o naplnění potřeb široké čtenářské obce (včetně studentů středních a vysokých škol), které předkládá čtenářské komentované edice základních literárních děl vzniklých na území českých zemí. Členové oddělení se angažují v řídicích orgánech edice a zajišťují odbornou redakci všech vydávaných svazků. Rok 2025 byl pro Českou edici výjimečný, neboť jako 132. svazek vyšla kniha představující německy píšícího autora Ludwiga Windera. Vydáním jeho dvou románů *Židovské varhany* a *Opožděné slasti* byla odstartována germanobohemistická řada České knižnice, jež bude pravidelně přinášet klíčová díla německy psané literatury vzniklé v českých zemích nebo autorsky s nimi související. Mimo tento zásadní ediční počín byly v ročníku 2025 zveřejněny další tři svazky: nový překlad Kosmovy *Kroniky Čechů* (přel. Ondřej Koupil), román Karla Matěje Čapka Choda *Kašpar Lén mstitel* a *Staré paměti kutnohorské* Jana Kořínka. Vybrané svazky České knižnice byly veřejnosti prezentovány v roce 2025 prostřednictvím přednášek a odborných diskusí.

Tým pro výzkum korespondence Jakuba Demla zahájil nový tříletý projekt s mezinárodní účastí, nazvaný *Umlčený básník? „Neveřejné“ rukopisy, dopisy a korespondenční síť Jakuba Demla za politické cenzury ve 40. a 50. letech 20. století* (GA ČR). Mezinárodní tým v jeho rámci připravuje jednak pět literárněhistorických studií (Alexander Wöll, Xavier Galmiche, Petr Komenda, Petra Loučová, Daniela Iwashita) a dvě knižní edice dopisů Jakuba Demla jednak s Janem Zahradníčkem (hlavní editorka Barbora Švýcarská, komentář Jitka Bednářová), jednak s rodinou Straňákovou (hlavní editorka Daniela Iwashita).

Eliška Müllerová, Šárka Kořínková a Daniela Iwashita spolu s externisty pokračovaly v rámci mezioborového projektu *NETLET* (NAKI III, financování MK ČR) v tvorbě databází dopisů Otokara Březiny a Jakuba Demla a ve spolupráci s Literárním archivem Památníku národního písemnictví, Filosofickým ústavem AV ČR, Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR a Knihovnou Akademie věd ČR též na softwarovém vývoji dopisové databáze HIKO, dále nástroje *NETLET Edition Converter* pro převod edic korespondencí v PDF do databáze a jednak na nástroj *NETLET Analysis and Visualisation*, který umožňuje data z databází zobrazit a analyzovat.

Tým pokračoval v popularizačních aktivitách: Eliška Müllerová a Daniela Iwashita vystoupily v Muzeu Počátky s přednáškou o vzájemné korespondenci Jakuba Demla a Otokara Březiny a na pozvání Společnosti Otokara Březiny připravily též přednášku o dopisech Anny Pammrové Otokaru Březinovi v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Obr. 1.10 Daniela Iwashita a Eliška Müllerová přednášejí ve Společnosti Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou;
zdroj: foto Roman Rogner

Na počátku roku 2025 začal pracovat nově ustavený **Tým pro studium modernistických rukopisů**. Jeho založení představuje ambiciózní krok vpřed v oblasti literárních studií, textologie a širších interdisciplinárních výzkumů tvůrčích procesů. Nově založený tým reflektuje aktuální posuny ve vědeckém zaměření oddělení, jak tematické, tak metodologické. Tým se bude věnovat literatuře 30. a 40. let 20. století, kterou bude zkoumat z hlediska tvůrčích procesů s přihlédnutím k různým uměleckým oborům, jako jsou výtvarné umění, hudba a další. Důraz na interdisciplinaritu zajišťuje širší kontextualizaci tvůrčí činnosti, a to je klíčové pro pochopení dynamiky modernistického hnutí. V tomto směru se plánuje využití metod z literární vědy, dějin umění, estetiky a filozofie, což umožní hlubší průnik do problematiky a identifikaci vzorců společných napříč uměleckými a vědními disciplínami.

Zásadním metodologickým přístupem, na kterém bude výzkum týmu založen, je genetická kritika. Tato metoda, zaměřená na proces vzniku literárního textu, umožňuje analýzu rukopisů, konceptů a různých verzí textů, což poskytuje detailní vhled do autorovy tvůrčí práce. Genetická kritika zároveň reflektuje širší teoretické posuny v literární vědě, včetně tzv. archivního obratu (archival turn), který klade důraz na práci s archivními materiály a historické kontexty.

Tým je složen z odborníků, kteří přinášejí různé pohledy a metodologické přístupy. Zakládajícími členy jsou členové oddělení Jakub Říha a Zuzana Říhová, dále pak Lukáš Holeček z Oddělení lexikografie a Stanislava Fedrová z Ústavu dějin umění AV ČR. Členové týmu rozpracovali střednědobou koncepci výzkumu, která zahrnuje vydání monografie o Miladě Součkové, studie a edice věnované válečné poezii Jiřího Koláře či deníkovým záznamům Vítězslava Nezvala.

Dne 29. října se uskutečnilo v zasedacím sále ÚČL již 17. *Textologické kolokvium*, které propojilo technologický a filologický pohled na problematiku automatického rozpoznávání historických textů. Odborné veřejnosti byly představeny aktuální trendy v HTR/OCR technologiích, dostupné platformy a nástroje (Transkribus, eScriptorium, Teklia, Calfa Vision). Druhý blok *Textologického kolokvia* byl věnován představení korespondenční báze HIKO (Historická korespondence). V závěrečném bloku zazněly příspěvky k historii textů Terézy Novákové či Richarda Weinera, připravované edici Rolanda Reuše a textologických problémech Erbenovy *Kytice* a dále též k otázkám ediční problematiky samizdatu.

Obr. 1.11 Šárka Kořínková prezentuje výsledky projektu HIKO na XVII. textologickém kolokviu; zdroj: foto ÚČL

Oddělení lexikografie

Členky a členové Oddělení literární lexikografie se v roce 2025 věnovali zejména přípravě a převodu hesel internetového *Slovníku české literatury po roce 1945 on line* do nového prostředí na webových stránkách *slovníky.ucl.cas.cz*. Tím byla zahájena nová etapa lexikografického oddělení, původní *Slovník on line* (*slovníkceskeliteratury.cz*) byl přesměrován a uzavřen a pod hlavičkou nové internetové platformy vzniká nový redakční systém na bázi wiki media dat. K *Slovníku po roce 1945* byla přidána slovníková příručka věnovaná českému strukturalismu, kterou pro web připravil Ondřej Sládek v konzultaci s oddělením literární lexikografie.

Vedle této důležité změny se oddělení soustředilo na práci na ústavním úkolu pro chystanou publikaci o knihách, které byly určeny k likvidaci totalitní cenzurou (projekt nazvaný prozatím *Knihovraždy*); výsledná publikace je připravována na rok 2027. Ústavní úkol vede Michal Přibán, který je společně s Michalem Jarešem zapojen též do projektu NAKI III *Český literární exil 1948–1989* (DH23P03OVV011). V jeho rámci vznikl v roce 2025 společně s Muzeem literatury dokumentární film *Za železnou oponou. Vydavatelé české literatury v exilu* (ke zhlédnutí na adrese: <https://www.youtube.com/watch?v=u8xkrvJPNTQ>), na kterém se oba zúčastnění podíleli jako spolupracovníci i jako aktéři. Do konce roku 2025 byl pro projekt NAKI III připravován i katalog k chystané výstavě, která se uskuteční v Muzeu literatury v roce 2026 (opět s účastí Michala Přibána a Michala Jareše).

Michal Přibán proslovil v roce 2025 sérií přednášek o Josefu Škvoreckém, to vše v návaznosti na jeho monografii *Errol*, která byla vydána v roce 2024. V dubnu vystoupil na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně pro Brněnský naratologický kroužek, v září v Náchodě pro veřejnost (pořádalo sdružení Aula při tamním Jiráskově gymnáziu), a konečně počátkem prosince pronesl

přednášku pro Instytut Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Jagielloński w Krakově (online). Společně s Alenou Přibáňovou proslovil 29. dubna 2025 na českém konzulátu v Torontu přednášku na téma „Exilové nakladatelství Sixty-Eight Publishers“. Současně byla v prostorách torontského konzulátu instalována výstava *Josef Škvorecký and Czech Publishing Houses in Exile*, kterou Michal Přibáň připravil pro Ministerstvo zahraničí ČR. Návštěva manželů Přibáňových v Torontu byla součástí jejich badatelského pobytu v archivech v Torontu (Thomas Fisher Rare Book Library) a ve Stanfordu (USA – Hoover Institution), kde zkoumali archivní fondy manželů Škvoreckých a Ferdinanda Peroutky. Tato návštěva archivů v USA a Kanadě nebyla poslední, manželé Přibáňovi ještě v listopadu 2025 navštívili Howard Gotlieb Archival Research Center při Boston University, kde zkoumali literární pozůstalost a korespondenci Jiřího Voskovce.

Obr. 1.12 Alena a Michal Přibáňovi přednášejí na konzulátu v Torontu; zdroj: archiv M. P.

Soustředění některých členů oddělení literární lexikografie na literární exil a nezávislou literaturu po druhé světové válce je v souladu nejen s působením v projektu NAKI III, ale také se skutečností, že se manželé Přibáňovi a Michal Jareš stali od 1. ledna 2025 spolupracovníky projektu Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) *Migrace a my: Mobilita, uprchlictví a hranice v perspektivě humanitních věd*. Pro polský festival *Dni kultury czeskiej 2025 v Poznani* (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) byla připravena výstava Aleny Přibáňové a Andrey Vítové *Český literární samizdat*, na stejném festivalu pronesl Michal Přibáň dvě přednášky – pro veřejnost „Co dal Josef Škvorecký české literatuře“ a pro studenty slavistiky „Česká nezávislá literatura 1948–1989“. Samizdatu se týkala i Přibáňova přednáška „Pátrání po dějinách českého samizdatu“, kterou proslovil v rámci akce *Knihy v Brně* ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou a s Masarykovou univerzitou.

Přednáškám pro širokou i odbornou veřejnost se věnoval i Pavel Šidák. V listopadu 2025 pronesl v městské knihovně v Sedlčanech dva bloky přednášek na téma „Literatura a totalita“. Pro akademickou obec pak již v dubnu připravil přednášku na téma „Mezi folklorem a literaturou“ (pro italské bohemisty na půdě ÚČL AV ČR). Michal Jareš společně s Pavlem Kořínkem představili v Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislavě knihu věnovanou ohlasům japonské poezie v české (a slovenské) literatuře do roku 1945. Michal Jareš též přednesl v semináři estetiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně přednášku věnovanou undergroundovému a nezávislému komiksu.

Důležitou součástí práce oddělení je ediční a odborná činnost jednotlivých jeho členů. Alena Přibáňová připravila k vydání edici studií dánského bohemisty Petera Buggeho *České světy* (nakl. Academia). Michal Přibáň je editorem a sestavovatelem kolektivní monografie *Století Josefa Škvoreckého*, kterou vydala Vysoká škola kreativní komunikace v Praze a do které z oddělení přispěli i Alena Přibáňová a Pavel Šidák. Michal Jareš připravil edici výboru veršů D. Ž. Bora *Díra po blesku* (nakl. Dybbuk). Lukáš Holeček přispěl do sborníku *Chcela som viac, ako moriť si ducha iba starosťami o domácnosť. Kontexty života a tvorby Hany Gregorovej* a do sborníku *Literární archiv* č. 57 (2025). Odborné studie a recenze publikovali členové oddělení v uplynulém roce v časopisech *Česká literatura* (Veronika Košnarová) a *Slovo a slovesnost* (Pavel Šidák), ale též v nejrůznějších literárních časopisech (*A2*, *Host*), a webových fórech (*i-kanon*, *E*forum*).

Někteří pracovníci oddělení pokročili v roce 2025 s přípravami svých individuálních knižních monografií. Týká se to zejména Aleny Přibáňové, která během příštího roku plánuje dokončit biografii Zdeny Salivarové. Michal Jareš se též organizačně a autorsky podílel na bratislavské konferenci *Stroj v slovenskej poézii* a na kolokviu *Stopy hrůzy v kontextu československé popkultury*. Na této konferenci vystoupili z oddělení též Andrea Vítová a Pavel Šidák. Ten společně s Michalem Přibáněm aktivně vystoupil i na říjnové konferenci *25 let Literární akademie*.

1.3 Přehled řešených projektů

V roce 2025 bylo v Ústavu pro českou literaturu AV ČR řešeno 28 výzkumných projektů, které mají status „projekt ústavu“ a odpovídají definici obsažené ve Vnitřním předpisu o projektové organizaci činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v ÚČL AV ČR, v. v. i., ze dne 19. 12. 2022.

Soupis níže uvádí u každého projektu titul, hlavního řešitele či řešitelku a informaci o grantové podpoře včetně identifikačního čísla. Seřazen je abecedně podle názvů projektu.

ALKARO – Almanachy, kalendáře, ročenky v českých zemích 1801–1945

Vojtěch Malínek, grant NAKI DH23P03OVV013

Analyza motivických klastrů z oblasti aktuálních kulturně-společenských témat a jejich aplikace na materiál uměleckých textů 19. a počátku 20. století

Jiří Flaišman, grant TAČR TL05000288

Česká literární bibliografie III

Vojtěch Malínek, grant LM2023043

Český literární exil 1948–1989

Gabriela Romanová, grant NAKI DH23P03OVV011

Český strukturalismus mezi poetikou a politikou

Ondřej Sládek, grant GAČR GA23-07318S

Evropská poezie: distant reading

Petr Plecháč, grant GAČR GA23-07727S

Generování české poezie v edukačním a multimediálním prostředí (EduPo)

Karel Piorecký, grant TAČR TQ01000153

Historický výzkum čtení v českých zemích

Michael Wögerbauer, grant GAČR GA22-14665S

Jiří Kolář: Prometheova játra – kritická hybridní edice

Jakub Říha, grant GAČR GA22-04611S

Knihovraždy 1948–1989

Michal Přibán

Korpus českého verše do roku 1956

Robert Kolár

Korpus současné poezie

Karel Piorecký

Latinské biblické drama v českých zemích

Magdaléna Jacková, grant GAČR GA22-03909S

Migrate a my: Mobilita, uprchlictví a hranice v perspektivě humanitních věd

Michal Frankl, OP JAK

Milan Kundera – postmoderní dramatik v intermediální perspektivě

Lenka Jungmannová, grant GAČR GA25-17984S

Mytizace, folklorizace, reinterpretace: ilustrovaná vydání Erbenovy Kytice 1861–2024 v intermediální a kulturněhistorické perspektivě

Alice Jedličková, grant GAČR 25-17304S

Literární kritika v českých zemích v době utváření národních kánonů (1806–1858)

Dalibor Dobiáš, grant CZ.02.01.01/00/23_025/0008741

(Ne)sjednocená Evropa? Překračování hranic v německé a rakouské literatuře po roce 2000

Renata Cornejo (UJEP), Zuzana Augustová (ÚČL), grant GAČR GA22-07846S

Network of Letters (NETLET) Korespondence intelektuálních elit v přelomových dobách českých dějin z digitální perspektivy

Daniela Iwashita (za ÚČL), grant NAKI SMK02023DH001

Od pramene k edici. Zpřístupnění archivních fondů české literatury a jejich využití v ediční praxi

Jiří Flaišman, grant NAKI DG16P02H033

Přehodnocení sociologie literatury: K epistemologické symetrii ve zkoumání vztahu literatury a společnosti

Jan Váňa, grant GAČR (Junior Star) GM24-12400M

Účinnost slova ve středověké bohemikální literatuře

Matouš Jaluška, grant GAČR GA23-07559S

Umění – gesto – argument

Kateřina Piorecká, Akademická prémie udělená Pavlu Janouškovi

Umlčený básník? „Neveřejné“ rukopisy, dopisy a korespondenční síť Jakuba Demla za politické cenzury ve 40. a 50. letech 20. století

Daniela Iwashita, grant GAČR GA25-17485S

Vstup a ohlas dvou československých her bratří Čapků do USA a Velké Británie 20. a 30. let: interkulturní kontext, obsahy a politický dopad

Klára Kudlová, grant GAČR GA25-17726S

Vybrané spisy Vladimíra Macury (8 svazků)

Pavel Janoušek

Život jednoho románu: Vaculíkův Český snář v literární komunikaci

Petr Šámal, grant GAČR GA20-07879S

1.4 Přehled pořádaných a spolupořádaných workshopů, kolokvií a konferencí

9. 1. 2025

Síla slova

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatelé České centrum Mezinárodního PEN klubu, Estonská akademie věd, Estonská světová rada a Velvyslanectví Estonské republiky v Praze.)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/sila-slova/>

4.–5. 3. 2025

Metadata-based Research in Arts, Humanities and Social Sciences

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatelé Bibliographical Data Working Group DARIAH-ERIC a Česká literární bibliografie)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/workshop-metadata-based-research-in-arts-humanities-and-social-sciences/>

23.–24. 5. 2025

Studentská literárněvědná konference Praha

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha)

<https://ucl.cas.cz/studentska-literarnevedna-konference/>

5. 6. 2025

Peter Steiner: homo ludens

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/peter-steiner-homo-ludens/>

11.–13. 6. 2025

Text, textil, kontext

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatelé Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy a Ústav dějin umění Akademie věd ČR)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/kolokvium-text-textil-kontext/>

16.–18. 6. 2025

Plotting Poetry 8: Skeletons in the Closet

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatel Universität Basel)

<https://www.plottingpoetry.org/conference/2025prague/programme>

19.–20. 6. 2025

Stopy hrůzy v kontextu československé popkultury

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatelé Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky FF UP a Ústav věd o umění a kultuře FF JU)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/kolokvium-stopy-hruzy/>

24. 6. 2025

Cenová bilance 2024

(místo konání: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, spolupořadatel Katedra bohemistiky FF UP)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/cenova-bilance-2024/>

10.–11. 9. 2025

GENELIT – konference o generativní AI v umění a literatuře

(místo konání: Kampus Hyberská – Didaktikon, spolupořadatel Vysoká škola výtvarných umění v Bratislavě)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/genelit/>

18.–20. 9. 2025

Přežít tento neúprosný svět: spisovatel Christian Heinrich Spieß (1755–1799) a jeho doba

(místo konání: Muzeum literatury, Praha – Městská knihovna Klatovy, spolupořadatelé Památník národního písemnictví, Město Klatovy a Městská knihovna Klatovy)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/prezit-tento-neuprosny-svet-spisovatel-christian-heinrich-spies-1755-1799-a-jeho-doba/>

18.–19. 9. 2025

Literature in Exile between “Authorship” and “Translation”

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatel Bohemicum – The Center for Czech Studies s podporou Alexander von Humboldt Stiftung)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/literature-in-exile-between-authorship-and-translation/>

25. 9. 2025

Society, Literature, AI

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spolupořadatel Ústav formální a aplikované lingvistiky Matematicko-fyzikální fakulty UK)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/kolokvium-society-literature-ai-solitai/>

16. 10. 2025

Historické udalosti v súradniciach staršej literatúry

(místo konání: Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava, hlavní pořadatelé Ústav slovenskej literatúry SAV, v. v. i., a Slovenská národná knižnica, spoluorganizátor Univerzita Lóránda Eötvöse, Budapešť)

<https://uslit.sav.sk/historicke-udalosti-v-suradniciach-starsej-literatury/>

16.–17. 10. 2025

Queens, Noblewomen, and Burgher Women in the Middle Ages: Communication, Cooperation, Confrontation

(místo konání: Akademické konferenční centrum, Praha, spoluorganizátor Ústav dějin umění AV ČR)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/communication-cooperation-confrontation/>

29. 10. 2025

XVII. textologické kolokvium

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/textologicke-kolokvium-c-xvii/>

31. 10. 2025

Rodina a genderové vztahy v současné literatuře (dramatu, divadle a próze) v česko-německém kontextu

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/rodina-a-gender/>

6.–7. 11. 2025

The Bourgeois Public Discusses Art III: Transnational Media, Mediators and Art Practices in Central Europe

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha, spoluorganizátor Ústav dějin umění AV ČR)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/the-bourgeois-public-discusses-art-iii-transnational-media-mediators-and-art-practices-in-central-europe/>

26. 11. 2025

Literatura v době transformace. Kontexty a metody

(místo konání: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha)

<https://ucl.cas.cz/udalosti/literatura-v-dobe-transformace/>

1.5 Strategie AV21

V roce 2025 se Ústav pro českou literaturu AV ČR zapojil do šesti programů Strategie AV21 – *Anatomie evropské společnosti, Identity ve světě válek a krizí, AI: Umělá inteligence pro vědu a společnost, Epicentra civilizace – inteligentní domácnosti, technologie a společnost, Moc předmětů: Materialita mezi minulostí a budoucností a Odolná společnost.*

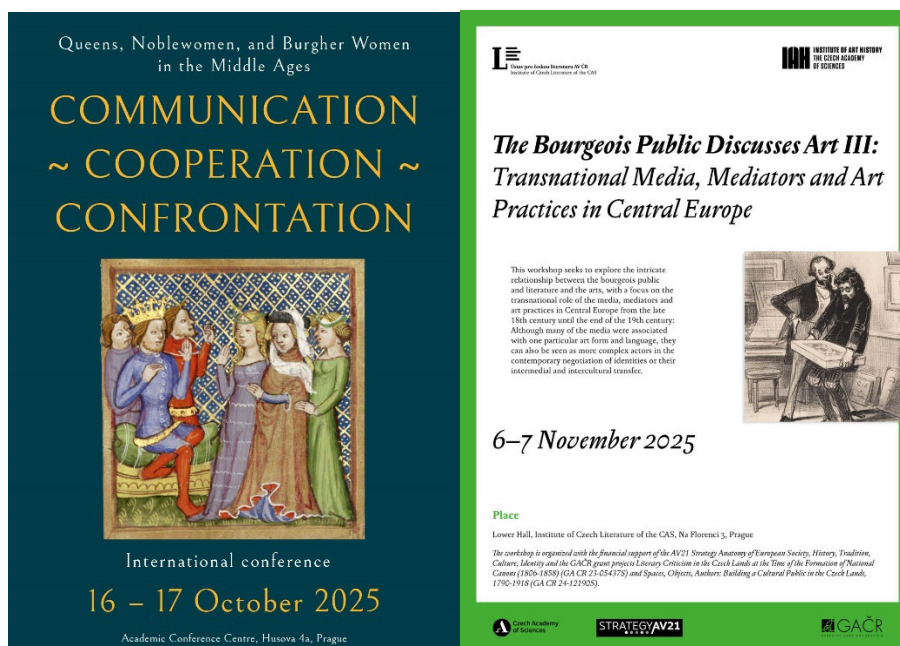
Anatomie evropské společnosti

V programu Anatomie evropské společnosti pokračoval ÚČL ve výzkumu kulturních a společenských proměn evropského prostoru s důrazem na otázky identity, kulturního transferu a historických forem komunikace. Projekt Lucie Antošíkové *Konstrukce genderových identit v tvorbě československých emigrantek* realizoval ve spolupráci s Ostravskou univerzitou pracovní setkání za účasti Libuše Heczkové, Jana Malury a Gertraude Zand. Diskuse spojila literárněvědné a genderové perspektivy a otevřela nové otázky spojené s intersekcionalitou a zkušeností ženské emigrace. Výstupem projektu se stala studie „Ženou v emigraci. Intersekcionalita v procesu rekonstrukce identit“, připravovaná pro časopis *Poznańskie Studia Slawistyczne*.

Úspěšná spolupráce s Ústavem dějin umění AV ČR pokračovala i v projektu Věry Soukupové *Mecenášské aktivity žen ve středověké střední Evropě*. Ve dnech 16.–17. října 2025 se uskutečnila mezinárodní konference, která propojila badatele z oblasti literární vědy, historie, dějin umění i dalších oborů. Konference otevřela otázky forem ženské reprezentace, patronátu a politické moci ve středověku. Výsledkem bude kolektivní monografie v nakladatelství Artefactum.

Projekt Marie Brunové *Věčný outsider Jiří Weil* dospěl v roce 2025 do své závěrečné fáze. Kolektivní monografie věnovaná osobnosti a dílu Jiřího Weila *Věčný outsider? Jiří Weil: Život a dílo* byla dokončena a počátkem roku 2026 vyšla v nakladatelství Academia.

Aktivita Dalibora Dobiáše *Měšťánská veřejnost diskutuje o umění III: protagonisté a jejich praxe* vyústila v mezinárodní konferenci *The Bourgeois Public Discusses Art III*, která se soustředila na úlohu kritiků, překladatelů, vydavatelů a dalších kulturních prostředníků ve středoevropském prostoru 19. století. Ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR a Národním muzeem byla současně připravena série popularizačních přednášek *Umění a jeho instituce v 19. století* určená širší veřejnosti.

Obr. 1.13 Plakáty ke dvěma mezinárodním konferencím podpořeným z programu Strategie AV 21 Anatomie evropské společnosti; zdroj: web ÚČL

Identity ve světě válek a krizí

Program Identity ve světě válek a krizí se v roce 2025 zaměřil zejména na otázky kulturního transferu, exilu a postavení bohemistiky v mezinárodním kontextu.

Projekt *Koncepty bohemistiky doma a ve světě ve 21. století* pokračoval druhým rokem. Na květnovém workshopu *Czech Studies in Taiwan and its Role* diskutovali odborníci možnosti rozvoje bohemistiky v asijském prostoru i širší otázky kulturní diplomacie. Součástí projektu se stala rovněž příprava bibliografie světové bohemistiky po roce 1989 a digitální mapy zahraničních bohemistických pracovišť, které mají přispět k systematickému mapování oboru a podpoře jeho mezinárodních vazeb.

Významnou mezinárodní aktivitou se stal workshop *Literature in Exile between „Authorship“ and „Translation“. The Central European Experience*, který ÚČL uspořádal ve spolupráci s Univerzitou v Řezně a Nadací Alexandera von Humboldta. Setkání odborníků z deseti zemí otevřelo problematiku exilu, autorství a kulturního překladu ve střední a východní Evropě druhé poloviny 20. století a vytvořilo základ pro připravovanou kolektivní monografii.

Do oblasti digitálních humanitních věd vstoupila aktivita Jiřího Flaišmana *Tematické cluster s odkazy na narativy slovanství, migrace a národa v databázi Česká elektronická knihovna*. Projekt využívá metody tematického modelování a strojového učení při analýze korpusu české poezie a rozšiřuje možnosti využití databáze Česká elektronická knihovna také pro vzdělávací a popularizační účely.

Cyklus *Nejnovější dějiny středoevropských literatur ve filozofických kontextech*, organizovaný Annou Gnot ve spolupráci s Filosofickým ústavem AV ČR a Polskou akademií věd, přinesl sérii přednášek

českých a polských filozofů věnovaných vztahu literatury, politického myšlení a filozofie ve střední Evropě. Záznamy přednášek byly zpřístupněny prostřednictvím YouTube kanálu ÚČL.

Odolná společnost

Program Odolná společnost pokračoval v propojování literárního výzkumu, vzdělávání a občanské společnosti. Projekt *Reemigrace a formování odolné společnosti* Ondřeje Sládka zahrnoval mezinárodní konferenci *Peter Steiner: homo ludens* a kulatý stůl věnovaný zkušenostem českých reemigrantů. Diskuse reflektovaly nejen fenomén návratu z exilu, ale i širší otázky kulturní paměti a společenské resilience. Součástí projektu byla také příprava knihy rozhovorů *Čtyřikrát dva. Rozhovory s českými exulanty* (vyjde v nakladatelství Host v roce 2026).

Během roku 2025 se v rámci aktivity *Stará slova v nových podmínkách 5* uskutečnilo diskusní setkání spojené s koncertem a dvě přednášky. Diskusní setkání se konalo v sobotu 30. 8. 2025 v osvědčených prostorách Ochranovského sboru při ČCE v Rovensku pod Troskami. Setkání zakončil koncert Ensemble Sporck v rovenském katolickém kostele. Přednášky se věnovaly možnostem interpretace textů v krizových dobách.

Projekt *Literární historie, kultura a ekosystémy mikroregionu Ralsko v mezioborové debatě*, vedený Klárou Kudlovou, propojil literární historii, environmentální perspektivy a regionální výzkum. Série workshopů spojila odborníky z humanitních i přírodovědných oborů a otevřela nové možnosti zkoumání vztahů mezi krajinou, kulturou a kolektivní identitou.

Obr. 1.14 Několik momentek z projektu *Literární historie, kultura a ekosystémy mikroregionu Ralsko v mezioborové debatě*, zdroj: foto ÚČL

Významným popularizačním projektem pokračujícím i v roce 2025 byla druhá série videí *Supl – Česká poezie v interpretacích*, vedená Robertem Kolárem. Krátká výuková videa určená pro střední

školy tentokrát tematizovala vztahy české a světové literatury a přinášela nové formy využití odborných poznatků přímo ve výuce.

Epicentra civilizace — inteligentní domácnosti, technologie a společnost

Projekt *Téma rodiny a genderových vztahů v současné české literatuře, dramatu, divadle a próze v česko-německém kontextu*, řešený Zuzanou Augustovou a Lucií Antošíkovou, se soustředil na současnou literaturu a proměny rodinných vztahů v transkulturní perspektivě. Dvoudenní odborné setkání spojilo literární vědkyně a vědce z českých, rakouských a německých institucí a otevřelo diskusi o metodologických možnostech výzkumu současné literatury i jejím zasazení do širších kulturních souvislostí.

Obr. 1.15 Říjnový workshop *Rodina a genderové vztahy v současné literatuře (dramatu, divadle a próze) v česko-německém kontextu*, zleva Lucie Antošíková, Eva Klíčová, Alena Šidáková Fialová; zdroj: foto ÚČL

AI: Umělá inteligence pro vědu a společnost

Do programu *AI: Umělá inteligence pro vědu a společnost* vstoupil ÚČL novou aktivitou Karla Pioreckého *Generativní AI v umění a literatuře*. Projekt reaguje na rychlý rozvoj generativních technologií a usiluje o propojení odborné reflexe s širší veřejnou diskusí. Ve spolupráci s Vysokou školou výtvarných umění v Bratislavě byla připravována mezinárodní debata věnovaná kulturním dopadům neuronových sítí a možnostem syntetického umění. Součástí projektu bylo i zapojení studentských uměleckých experimentů vznikajících v rámci projektu *EduPo*.

Moc předmětů: Materialita mezi minulostí a budoucností

Aktivita Michala Kosáka *Materialita rukopisu* se věnovala možnostem automatického rozpoznávání rukopisných textů a jejich využití v textologii a digitálních humanitních vědách. Workshop pořádaný ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR a za účasti odborníků na HTR technologie propojil textology, historiky, programátory i specialisty na digitální humanitní vědy. Zvláštní pozornost byla věnována otázkám aplikace nových technologií v práci s rukopisnými prameny.

1.6 Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracoviště za období 2020–2024

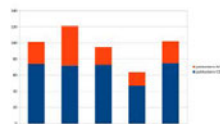
Do roku 2025 spadaly nejpodstatnější fáze mezinárodního hodnocení pracovišť Akademie věd ČR za období 2020–2024. Do první fáze hodnocení vstoupilo osm výzkumných týmů Ústavu pro českou literaturu AV ČR: Oddělení literatury 19. století, Oddělení 20. století a literatury současné, Oddělení lexikografie, Oddělení pro výzkum literární kultury, Oddělení ediční a textologické, Oddělení teorie, Oddělení starší literatury a Sekce pro globální a digitální literární studia při výzkumné infrastruktuře Česká literární bibliografie (hodnocení nepodstupovala nově ustavená oddělení, tj. Oddělení pro výzkum moderního českého divadla, které bylo hodnoceno v rámci Oddělení 20. století a literatury současné, a také výzkumné týmy, které jsou podřazeny jednotlivým oddělením.) Z celkového počtu 1489 vědeckých výsledků vykázaných za hodnocené období bylo k podrobnému posouzení určeno 62 publikací a dalších výstupů, pro něž byly zpracovány zahraničními odborníky a odbornicemi nezávislé peer-review posudky. Výsledky první fáze byly mimořádně příznivé: 83,9 % hodnocených výstupů bylo zařazeno do kategorií outstanding nebo excellent.

Outputs by the numbers

ICL publication output 2020-2024

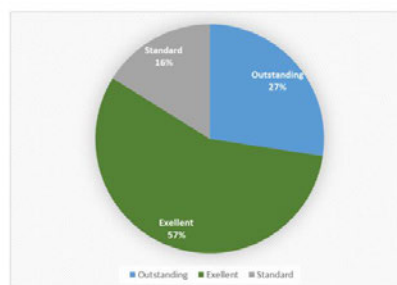
Total Outputs	1489
Monographs	121
Monograph Chapters	219
Articles	619

1/4 of research output is not published in Czech

ICL

Evaluation, Phase I

Phase I: 83,9 % of outputs were assessed as outstanding or excellent.

10

Obr. 1.16 Statistický přehled hodnocených výstupů za roky 2020–2024 a graf znázorňující výsledky tohoto hodnocení; zdroj: ÚČL

Druhá fáze hodnocení vyvrcholila návštěvou mezinárodní hodnoticí komise dne 6. října 2025. Komisi tvořili Joanna Goszczyńska, Matthias Freise, Veronika Tuckerová, Karen von Kunes a její předseda David Cooper, jako pozorovatel se jednání účastnil člen Akademické rady AV ČR a člen

jejího předsednictva JUDr. Ján Matejka, Ph.D. Během celodenního programu, který probíhal od 8:30 do 18:00, prezentovali vedoucí (Matouš Jaluška, Martin Hrdina, Alena Šidáková Fialová, Michael Wögerbauer, Robert Kolár, Jiří Flaišman, Michal Jareš a Ondřej Vimr) jednotlivých výzkumných týmů výsledky a výhledy svých oddělení a ředitel Petr Šámal spolu s vedením ústavu a některými pracovníky představil celkovou strategii, výstupy a perspektivy pracoviště. Součástí programu bylo rovněž setkání s předsedkyní Rady pracoviště Lenkou Jungmannovou, diskuse s mladými vědeckými pracovníci a pracovníkem (Annou Schubertovou, Františkou Schormovou, Barborou Švýcarskou a Artjomsem Šelou), prohlídka knihovny a jejích vzácných fondů a prezentace knižních výstupů ústavu.

Závěrečná zpráva hodnotící komise vyzněla jednoznačně pozitivně a označila Ústav pro českou literaturu za světově vedoucí instituci v oboru výzkumu české literatury a za klíčové bohemistické pracoviště. Komise ocenila schopnost ústavu současně rozvíjet základní infrastrukturu oboru, zejména rozsáhlé lexikografické projekty, kritické a čtenářské edice či dlouhodobou práci s archivními fondy, a zároveň uskutečňovat metodologicky inovativní výzkum s mezinárodním dosahem. Zvláštní pozornost byla věnována projektům, jako je výzkum dějin knihy, populárních žánrů, literární teorie včetně rozvíjení domácí strukturalistické tradice, stejně jako výzkumu exilu a migrace. Komise současně zdůraznila nezastupitelnou roli ústavu při zprostředkování poznatků odborné, školské i široké veřejnosti.

1.7 Ocenění pracovníků a pracovníků ÚČL a jejich odborných prací

Cena N. Katherine Hayles Award for Criticism pro knihu Karla Pioreckého a Zuzany Husárové

Knihy *The culture of neural networks. Synthetic literature and art in (not only) the Czech and Slovak context* Karla Pioreckého a Zuzany Husárové získala na konferenci *Electronic Literature Organization* v Torontu prestižní ocenění N. Katherine Hayles Award for criticism.

Publikace, která si klade za cíl kontextualizovat fenomén literárních textů (a jiných artefaktů) generovaných pomocí nejnovějších technologických postupů, vyšla v režimu open access v české a později i anglické jazykové mutaci v roce 2024, vydaly je Ústav pro českou literaturu AV ČR a nakladatelství Karolinum. Do angličtiny text přeložila Isabel Stainsby.

Obr. 1.17 Cena N. Katherine Hayles Award for Criticism se uděluje nejlepším vědeckým pracím věnovaným tématům elektronické literatury, zdroj: foto ÚČL

Václav Smyčka získal prémii Lumina quaeruntur

Jedním ze šestice špičkových badatelů, kteří se v roce 2025 stali nositeli prémie Lumina quaeruntur, je i kolega Václav Smyčka. Prémie podpoří výzkum širších souvislostí tvorby středoevropských spisovatelů 19. století.

Prémie Lumina quaeruntur cílí na vědce a vědkyně na prahu středního věku včetně těch, kteří se do aktivní kariéry vrací po rodičovské dovolené. Je určena k založení vlastní výzkumné skupiny laureáta či laureátky a podpora dosahuje až čtyři miliony korun za kalendářní rok na dobu

maximálně pěti let. Alespoň 20 % rozpočtu přitom hradí akademické pracoviště, kde laureát či laureátka bude působit.

Podpořený projekt *Rod a/nebo národ. Středoevropské spisovatelky dlouhého 19. století*, který s podporou Prémie Lumina quæeruntur povede historik a germanista Václav Smyčka, se zaměří na to, jak se spisovatelky angažovaly ve feministických a/nebo národních hnutích ve střední Evropě. Bude sledovat jejich síť a kontakty i to, jak tvorba žen reagovala na národní kánony ovládané muži nebo se od nich odkláněla. V projektu tak budou poprvé v nadnárodní perspektivě popsány a vysvětleny vztahy mezi nacionalismem a ženskou emancipací.

Cena Nakladatelství Academia pro České protektorátní drama

V Cenách Nakladatelství Academia, které se v roce 2025 udílely již posedmnácté, uspěla kniha *České protektorátní drama*, kterou jako editoři připravili Pavel Janoušek, Lenka Jungmannová a Iva Mikulová. Antologie, která přináší dvanáct divadelních a šest rozhlasových her, které vznikly a/nebo byly uvedeny v období protektorátu, získala první místo v kategorii Slovník nebo encyklopedická publikace. Ve stejné kategorii se mezi trojici finalistů propracovala i obsáhlá publikace *Moderní česká divadelní hra* Aleše Merenuse a kol.

Nominace knih ústavních pracovníků a pracovníků

Na užším trojpoložkovém seznamu finalistů Cen Nakladatelství Academia figurovala též kolektivní monografie *Čtivo* editorů Pavla Kořínka, Stefana Segiho a Michala Jareše (nominace za Výtvarné zpracování, které pro knihu připravili Michal Smejkal a Ondřej Lím ze studia Symbiont). V cenách Magnesia Litera za rok 2024, udílených na jaře 2025, byly v kategorii NF IOCB Tech Litera za naučnou literaturu nominovány hned dvě ústavní publikace: *Tvoření literaturou* editorů Václava Smyčky a Václava Petrboka (širší výběr) a *Gesto a skutečnost. Umění v meziválečném Československu. 1. Obyčejný život* editorky Kateřiny Piorecké (užší výběr tří finalistů). O rok později se v širším výběru cen Magnesia Litera 2025 (udíleno na jaře 2026) ocitlo i nové vydání *Kytice* Karla Jaromíra Erbena z Kritické hybridní edice (Litera za nakladatelský čin). Výše zmíněná kniha *Tvoření literaturou* byla i jedním z šesti českojazyčných nominantů Ceny Otokara Fischera 2026.

2. Publikace

2.1 Knihy pracovníc a pracovníků ÚČL

Po roce 2024, kdy do jisté míry kulminoval počet publikací ÚČL, jež naplnily výsledky mnohaletých badatelských projektů a jež byly s velkým úspěchem posouzeny při pravidelném akademickém hodnocení, byl rok 2025 soustředěn mnohdy spíše na pokračující práci či odstartování nových výzkumných a edičních podniků, což se odrazilo v menším počtu vydaných publikací. Pracovníci a pracovnice ÚČL se autorsky či edičně podíleli v roce 2025 na publikaci 14 knižních titulů. Mezi nimi opět nalezneme kolektivní i individuální monografie, kriticky připravené edice, odborné antologie i konferenční sborníky. Publikační činnost ÚČL potvrzuje tematickou i metodologickou šíři současného literárněhistorického a literárněvědného výzkumu a jeho propojení s domácím i mezinárodním badatelským prostředím. Obdobně jako v minulých letech byly některé publikace zpřístupněny také v režimu open access.

Významnou součástí publikační činnosti představovala ediční práce. V edici Česká knižnice vyšel svazek zahrnující dva romány Ludwiga Windera *Židovské varhany* a *Opožděné slasti* (eds. a přel. Jan Budňák, Ingeborg Fialová-Fürstová), jenž zpřístupňuje dvě významná díla českého německy píšícího autora. Nové překlady a komentáře otevírají současnému publiku texty tematizující otázky identity, moci, odcizení i společenských krizí. Tento titul zároveň zakládá novou etapu této knižní řady: počínaje knihou Ludwiga Windera se Česká knižnice stává platformou pro programové začleňování německy psané literatury po bok děl vznikajících v českých zemích v češtině i dalších jazycích.

Řada publikací vznikla jako výsledek dlouhodobého badatelského úsilí a často též v návaznosti na grantově podporované projekty. K významným příspěvkům patří například monografie Ondřeje Vimra *Atlas české světové literatury (1817–2019)*, která jako první systematicky mapuje recepci české literatury v zahraničí od počátku 19. století po současnost. S využitím databází literárních překladů a metod digitálních humanitních věd analyzuje proměny mezinárodní cirkulace české literatury a prostřednictvím map, grafů a dalších vizualizací otevírá nové otázky týkající se světového fungování české literatury.

Na základě grantové podpory vznikla též monografie *The Singing Libuše. An Ancient Bohemian Myth on the Opera Stage* (Michal Fránek, Ladislav Futtera, Jiří Kopecký, Jana Spáčilová), která zasazuje českou literaturu a kulturu do širších evropských a interdisciplinárních souvislostí. Interdisciplinární výzkum propojující muzikologii, literární historii a historiografii sleduje proměny mýtu kněžny Libuše v evropské opeře od baroka po 20. století a ukazuje, jak byla její operní zpracování opakovaně spojována s politickými otázkami moci, reprezentace a národní identity.

Vedle kritických edic pokračoval také výzkum literární recepce a dějin literární kritiky. Antologie *Čtení o Juliu Zeyerovi* (ed. Martin Hrdina) mapuje proměny obrazu Zeyerova díla v literární kritice a kulturní publicistice od 19. století po meziválečné období a ukazuje proměnlivost literárního kánonu i hodnotících perspektiv. Podobně i svazek *Století Josefa Škvoreckého* (ed. Michal Přibáň), vzniklý na základě mezinárodní konference pořádané ke stému výročí autorova narození, dokumentuje současné podoby reflexe jednoho z klíčových autorů české literatury 20. století.

Badatelé a badatelky ÚČL se věnovali také otázkám kulturní paměti, migrace a společenských zkušeností. Kolektivní svazek *Ženy v (e)migraci. Posttraumatická vyprávění 20. století* (ed. Lucie Antošíková), vzniklý z přednáškového cyklu Literárněvědného fóra ÚČL, přináší mezioborové studie zaměřené na literární tvorbu žen v emigraci a otevírá témata vztahu emigrace, traumatu, genderu a proměn kulturní identity.

Nepřehlédnutelnou součást publikační činnosti tvoří kolektivní práce věnované kulturním a společenským souvislostem literární produkce. Sborník *Trh a kapitál v české kultuře 19. století* (eds. Kateřina Piorecká, Martin Hrdina, Eva Bendová) zkoumá proměny ekonomických struktur a jejich dopady na literární, výtvarnou i hudební produkci českých zemí a ukazuje, jak se trh v průběhu dlouhého 19. století stával nejen ekonomickou, ale také kulturní a symbolickou kategorií. K širším kulturním dějinám českého prostoru přispívá rovněž výbor studií *České světy* dánského historika Petera Buggeho (eds. Eduard Burget, Alena Přibáňová), který sleduje proměny české kulturní a politické identity od 19. století po druhou polovinu století dvacátého.

Obr. 2.1 Z knih roku 2025; zdroj: foto ÚČL

Mezi publikacemi reflektujícími nové metodologické a interdisciplinární impulzy zaujímá významné místo kolektivní monografie *Umělá inteligence jako (nové) médium* (Tomáš Dvořák a kol.), analyzující dopady umělé inteligence na současnou kulturu, média a způsoby tvorby. Autoři a autorky (za ÚČL Richard Müller) zde z perspektivy literární vědy, mediálních studií, filozofie či teorie umění zkoumají proměny současné imaginace i nové formy kulturní produkce.

Do oblasti literární historie a kulturní paměti zasahují také další publikace. Kniha *Karel Klostermann und die Geburt des Böhmerwaldes* (Veronika Faktorová, Michal Hořejší) nově promýšlí postavení Karla Klostermanna v české i německojazyčné kulturní tradici a kriticky přehodnocuje ustálené interpretace jeho díla. Monografie *Jako bych se ocitl na obrovském staveništi. Antonín Škarka (1906–1972)* (eds. Tomáš Havelka, Andrea Hlaváčová Svobodová, Matouš Jaluška) pak představuje mnohostranný pohled na významného literárního historika a jeho působení v prostředí české bohemistiky.

K hlubšímu poznání starších literárních tradic přispívá publikace *Robert Dábel. Anonymní starofrancouzský román o síle pokání* (eds. Martin Nejedlý, Věra Soukupová, Jakub Jauernig), která představuje významné dílo středověké literatury a sleduje jeho kulturní i literární rezonance napříč staletími. Ediční činnost ÚČL doplnilo rovněž vydání básnického souboru *Díra po blesku* D. Ž. Bora (ed. Michal Jareš), připomínající výraznou osobnost české experimentální poezie.

Součástí publikační činnosti zůstává také podpora nastupující badatelské generace. Sborník *XXI. studentská literárněvědná konference Brno 2023* (eds. Zuzana Urváková, Ondřej Sládek) přináší výběr studií mladých badatelů a badatelek z Česka, Slovenska a Polska a dokumentuje tematickou i metodologickou různorodost současného literárněvědného výzkumu.

Rok 2025 tak potvrdil pestrost i odbornou náročnost knižní produkce pracovníků a pracovník ÚČL a jejich aktivní zapojení do výzkumných, edičních i mezioborových projektů, které významně přispívají k reflexi české literatury a kultury v širších historických, teoretických i mezinárodních souvislostech.

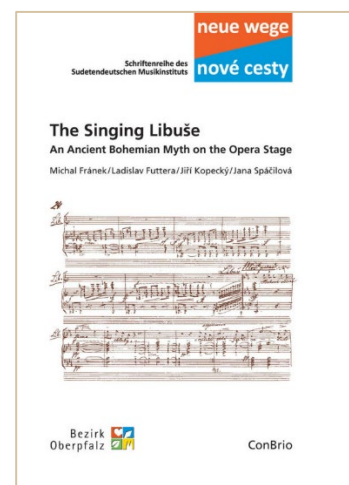
Ondřej Vimr: Atlas české světové literatury (1817–2019)
(Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2025, 224 stran)

Atlas české světové literatury jako první nabízí systematický přehled toho, jak byla česká literatura přijímána v cizojazyčném kontextu od počátku 19. století až po současnost. Vychází z unikátní databáze literárních překladů a opírá se o nástroje digitálních humanitních věd – kvantitativní analýzu a vizualizaci. Vedle analytického výkladu přináší kniha bohatý obrazový materiál: mapy, grafy a další vizuální prvky, které odhalují nejen dlouhodobé trendy, ale i překvapivé souvislosti. Publikace zkoumá, jak lze ve světovém kontextu nahlížet na českou literaturu a kolik českých literatur vlastně existuje. Co znamená „mezinárodní úspěch“ a jak ho lze v případě relativně malé literatury měřit? A jak se změnil vzorec šíření literatury v důsledku pádu železné opony? Má na mezinárodní cirkulaci české literatury vliv intervence státu třeba v podobě podpory poskytované Ministerstvem kultury České republiky? Atlas české světové literatury přináší nové odpovědi, ale také nové otázky.

Michal Fránek – Ladislav Futtera – Jiří Kopecký – Jana Spáčilová:
The Singing Libuše. An Ancient Bohemian Myth on the Opera Stage
(Regensburg: ConBrio, 2025, 322 stran)

Monografie představuje příběh mýtické české kněžny Libuše v evropské opeře od 17. do 20. století. Ve třech částech knihy autoři analyzují proměny postavy Libuše v italské barokní, německé romantické a české vlastenecké opeře. Operní (výjimečně též kantátová) zpracování Libuše byla vždy výrazně politicky zatížena: tematizovala otázku ženské a mužské vlády a často byla koncipována jako korunovační opery. Rozsáhlá studie zkoumá tento pozoruhodný fenomén novým způsobem prostřednictvím interdisciplinárního výzkumu muzikologů, historiků a literárních historiků a odhaluje nové a dosud opomíjené souvislosti.

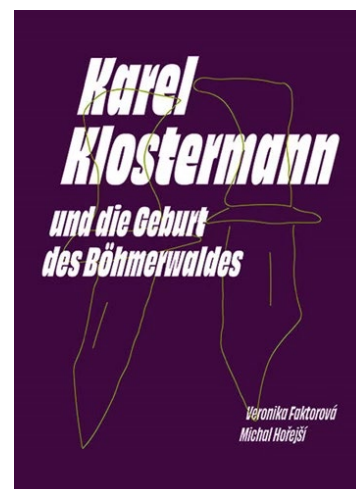

Veronika Faktorová – Michal Hořejší:

Karel Klostermann und die Geburt des Böhmerwaldes

(Schönberg: Lichtland GmbH, 2025. 241 stran)

Karel Klostermann (1848–1923). Přezdívka „básník Šumavy“ se k němu neodmyslitelně přilepila, Karel Klostermann je však mnohem víc. Představuje kulturní a literární fenomén. Stál u počátků masového turismu, podílel se na národním osvojování periferních oblastí a výrazně ovlivnil knižní trh své doby orientovaný na zisk. Karel Klostermann v této knize nevystupuje jako neměnná veličina literárních dějin. Zpochybněny jsou zakořeněné nálepky typu „svědek zániku staré Šumavy“ či „apoštol smíření mezi Čechy a Němci“.

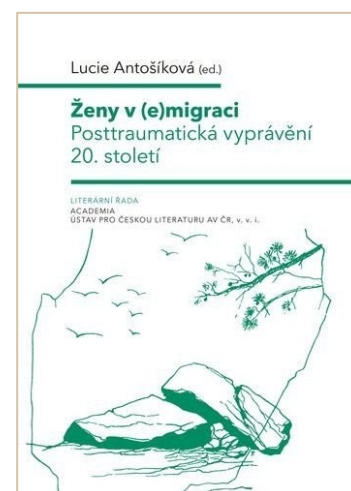

Lucie Antošíková (ed.):

Ženy v (e)migraci. Posttraumatická vyprávění 20. století

(Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2025, 144 stran)

Kniha vznikla na základě stejnojmenného přednáškového cyklu Literárněvědného fóra Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Svazek přináší šest tematických studií věnovaných literární tvorbě žen v emigraci. Badatelky z různých oborů i zemí se ve svých příspěvcích zabývají problematikou změny jazyka u jednotlivých autorek, výběrem témat i literárních prostředků k jejich zpracování, stejně jako vztahem mezi emigrací a genderem nebo emigrací a traumatem. Pozornosti se přitom dostává také tomu, jak jsou autorky v emigraci svým novým kulturním prostředím přijímány a rámovány.

Martin Hrdina (ed.): Čtení o Juliu Zeyerovi
(Praha: Institut pro studium literatury, 2025, 328 stran)

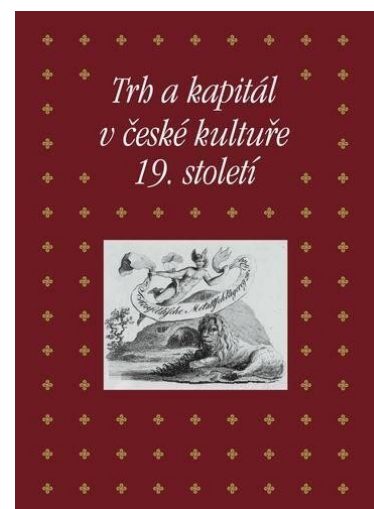
Čtení o Juliu Zeyerovi mapuje formování obrazu Zeyerova díla v rozpravě vedené v časovém úseku od poloviny sedmdesátých let 19. století do čtyřicátých let 20. století, se zaměřením na literární kritiku a kulturní publicistiku. První tři oddíly výboru ukazují, jak se o Zeyerově díle soudilo za jeho života, další tři jsou věnovány recepci posmrtné. K rozborům a úvahám přitahovala Zeyerova díla od počátku nejvýznamnější spisovatele a žurnalisty. V závěru 19. století vyvstala potřeba souhrnné charakteristiky, bilancování Zeyerova díla jako celku a určení jeho významu v kontextu rozvíjejícího se modernismu. V kontextu vlny nekrologů se ozřejmovaly kontury zahraniční recepce Zeyerova díla, následně polemické výpady vedly k novému zhodnocování Zeyerových tvůrčích východisek a výsledků. Autor nahlížený za svého života jako prozaik a dramatik se nově vyjevuje jako jeden z vrcholů české lyriky, situovaný mezi Máchou a Březinou. Tento málo uvědomovaný zvrat v ohlasu Zeyerovy tvorby antologie symbolicky podtrhuje ukázkami lyrických veršů, v nichž svůj vztah k Zeyerovu dílu formulovali J. Vrchlický, I. Geisslová, M. Součková aj.

Kateřina Piorecká – Martin Hrdina – Eva Bendová (eds.).

Trh a kapitál v české kultuře 19. století (Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2025, 368 stran)

Sborník ze 44. plzeňského mezioborového sympozia se zaměřuje na proměnu středoevropské ekonomiky z rurální v průmyslovou v průběhu tzv. dlouhého 19. století. Tento proces byl spojen mj. s koncentrací kapitálu, který umožňoval podnikatelům přinášet inovace a ostatním vrstvám společnosti podílet se na jejich hospodářských výsledcích. V důsledku vývoje ekonomiky Českých zemí v 19. století trh už pro většinu populace nepředstavoval jen místo nákupu a prodeje komodit, ale stal se též abstraktní veličinou související například s morálkou a politikou. Nutnost vstupovat se svou produkcí na trh a přizpůsobovat se jeho zákonitostem poznamenala také různé oblasti literární, výtvarné a hudební produkce.

Ludwig Winder: Židovské varhany, Opožděné slasti

Eds. a přel. Jan Budňák, Ingeborg Fialová-Fürstová

(Praha – Brno: Nadační fond Česká knižnice – Ústav pro českou literaturu AV ČR – Nakladatelství Host, 2025, 344 stran)

Dva nově přeložené romány Ludwiga Windera, jejichž vydáním chce Česká knižnice vyzdvihnout tvorbu významných českých německy píšících autorů, promlouvají dobovou estetikou expresionistické tísně a nové věčnosti k naléhavým otázkám současnosti – ztráta identity, pocit odcizení, mechanismy moci a manipulace.

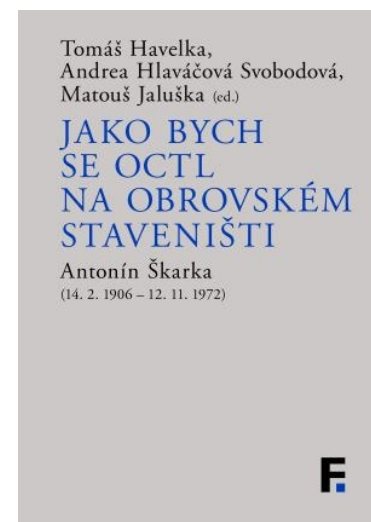
Vývojový román *Židovské varhany* (Die jüdische Orgel, 1922, překlad a komentář Ingeborg Fialová-Fürstová) tematizuje odvěké úsilí člověka vzepřít se autoritě. Albert Wolf odmítá bezvýhradnou poslušnost otci i Bohu svých předků. Jeho pokusy prolomit potlačené touhy, zbavit se pochybností a sebetřýzně střídá poznání, že vlastní výlučnost je prokletím i vyvolením zároveň.

Politický román *Opožděné slasti* (Die nachgeholten Freuden, 1927, překlad a komentář Jan Budňák) odhaluje moc peněz a křehkost hodnot v poválečném čase ekonomických krizí a morálních otřesů. Každý pokus dohnat ztracené životní příležitosti se pak může stát náhražkou nesplněných snů i bezcitným kalkulem k ovládnutí a vydírání druhých. Co dělat, když se domnělé, materiální dobro v rukách Adama Dupiče stane nástrojem k působení zla?

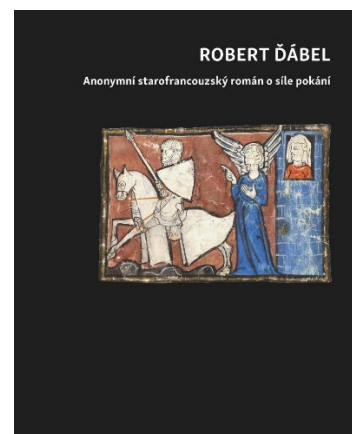
Tomáš Havelka – Andrea Hlaváčová Svobodová – Matouš Jaluška (eds.):
Jako bych se octl na obrovském staveništi. Antonín Škarka (14. 2. 1906 – 12. 11. 1972)
(Praha: Filosofia, 2025, 453 stran)

Kolektivní monografie celkem patnácti autorů se zaměřuje na život a dílo významného bohemisty, literárního historika Antonína Škarky. První část knihy se věnuje jeho životu, strávenému v podmínkách socialistické vědy: vlivům, které na Škarku působily, raným vědeckým pracím či jeho významu v kmenologii. Ve druhé části jsou uvedeny kapitoly prověřující na vybraných bohemistických tématech (středověká veršovaná kázání, plankty či barokní mystika) postupy jeho kritické a interpretační metody.

Martin Nejedlý – Věra Soukupová – Jakub Jauernig:
Robert Ďábel. Anonymní starofrancouzský román o síle pokání
(Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2025. 143 s.)

Počátkem 13. století vznikl příběh o Robertovi – hříšníkovi, který byl okolnostmi svého narození předurčen páchat zlo, ale rozhodl se svůj osud zlomit a nakonec dosáhl spásy. Neznámý autor francouzského veršovaného románu *Robert Ďábel* splétá ohlasy písní o hrdinských činech, ozvuky křížových výprav, symboliku artušovských románů a hagiografické i folklorní motivy, aby své publikum poučil o síle pokání. Příběh byl mnohokrát adaptován, v 19. století posloužil jako předloha pro operu a zůstává součástí nejen francouzské kulturní paměti.

Michal Přibáň (ed.): Století Josefa Škvoreckého
(Praha: Vysoká škola kreativní komunikace, 2025, 298 stran)

Na podzim tohoto roku uplynulo 100 let od narození jednoho z nejvýznamnějších českých spisovatelů 20. století – Josefa Škvoreckého. Sté výročí narození Josefa Škvoreckého, které připadlo na 27. září 2024, vrátilo tomuto významnému českému prozaikovi 20. století značnou mediální pozornost, jíž se v minulosti těšil mnohokrát – ať už tomu byl, či nebyl rád. VŠKK uspořádala mezinárodní konferenci, které mj. zúčastnili Michal Bauer, Martina Halamová, Ivo Harák, Matija Ivačić, Martin Jiroušek, Lenka Jungmannová, Jana Mikolášková, Vladimír Novotný, Vladimír Papoušek, Martin Profant, Michal Přibáň, Alena Přibáňová, Františka Schormová, Mária Stanková, Pavel Šidák.

Tomáš Dvořák, Martin Flašar, Vít Gvoždiak, Vladimír Havlík, Jana Horáková, Martin Charvát, Veronika Klusáková, Richard Müller, Noemi Purkrábková, Kateřina Svatoňová:
Umělá inteligence jako (nové) médium
(Praha: Karolinum, 2025, 236 stran)

Kolektivní monografie *Umělá inteligence jako (nové) médium* analyzuje dopady umělé inteligence na současnou kulturu, od vysoké ke každodenní. Zkoumá, jak se v dnešní době proměňují způsoby dělání, chápání a používání obrazů, zvuků nebo textů i širší společenské a politické implikace těchto proměn. Ohniskem jejího zájmu jsou procesy a praktiky tvořivosti, představivosti a vynalézavosti. Autorky a autoři představují bytostně interdisciplinární sondy do oblasti syntetických médií, vycházející z oborů literární, hudební a filmové vědy, filozofie a epistemologie, teorie médií a komunikace, teorie digitální kultury a umění. Jejich studie se zaměřují mimo jiné na problematiku reprezentace umělé inteligence ve filmové a televizní tvorbě, kompozitní fotografii, multimediální představení, strojové vidění a rozpoznávání vzorů, generativní kurátorství, generativní hudbu či na jazykové a literární kompetence velkých jazykových modelů.

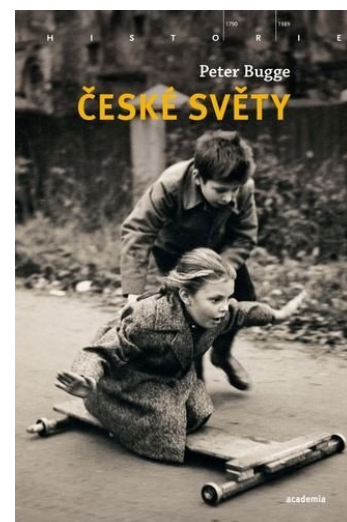

Peter Bugge: České světy

Eduard Burget – Alena Příbáňová (eds.)

(Praha: Academia, 2025, 456 stran)

Novodobý „český svět“ (řeceno slovy Vladimíra Macury) vznikl a zvolna se konsolidoval během první poloviny 19. století. Od té doby prošel řadou proměn, často i radikálních, v důsledku domácích sporů o jeho základní politické, společenské a kulturní hodnoty, ale také vlivem světů okolních. Výbor studií dánského historika a bohemisty Petera Buggeho *České světy* sleduje jeho podoby za vlády habsburské dynastie, za první republiky i za socialismu. V netradičních průhledech autor ukazuje, jak se tento svět jevil například očím britských cestovatelů 19. století, intelektuálním elitám první republiky nebo politikům a spisovatelům, kteří se podíleli na obrodném procesu roku 1968. Komentuje debaty o tom, kam mezi Západem a Východem patří Češi a jejich kultura, sleduje rozšíření českého světa o slovenský prvek po roce 1918 a podrobněji se věnuje několika různorodým osobnostem: Arthuru Breiskému, Arnoštu Krausovi, Karlu Čapkovi, Václavu Černému či právě Vladimíru Macurovi.

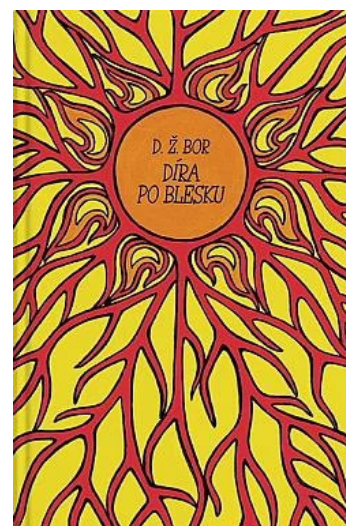

D. Ž. Bor: Díra po blesku

Michal Jareš (ed.)

(Praha: Dybbuk, 2025, 120 stran)

U D. Ž. Bora je hermetismus tím, co v jednom rozhovoru nazval „způsobem života“. Cit pro výrazovou ekonomii, odpor k slovní mlhovině a snaha dosáhnout maximální sdělovací intenzity se pojí s ironií nebo groteskním posunutím či převrácením významů. Vznikají tak básně, které přesně zasahují cíl. V nabízeném prostoru veršů je stále mnoho světů, ale i masek – a hlavně víc až divně pimprlového prostoru/neprostoru, kde se děje vše podstatné. Vyvažoval slova až do jejich nádherné a hlavně absolutní rovnováhy, aby promluvila najednou a pokud možno přesně. Aby byla rovná pro daný okamžik.

Zuzana Urválková – Ondřej Sládek (eds.):
XXI. studentská literárněvědná konference Brno 2023
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2025, 178 stran)

Sborník představuje výběr studií ze Studentské literárněvědné konference 2023, pořádané Ústavem pro českou literaturu AV ČR a Ústavem české literatury FF MU. Přináší upravené verze vybraných referátů studentů bakalářských, magisterských i doktorských programů z Česka, Slovenska a Polska. Příspěvky tematicky pokrývají široké spektrum literárněvědných otázek od starší české literatury přes modernu až po současnou prózu, poezii či otázky literární teorie a médií. Publikace zároveň reflektuje soutěžní charakter konference, jejíž nejlepší práce jsou oceňovány Cenou Vladimíra Macury. Sborník je věnován památce Jana Ruse, laureáta této ceny za rok 2023, jehož mimořádný příspěvek otevírá celý soubor studií.

2.2 Nakladatelská činnost ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR se na některých z výše zmíněných titulů podílel též jako nakladatel, a to buď samostatně, nebo v rámci vydavatelské spolupráce. V roce 2025 zahrnovala publikační činnost ÚČL neperiodické i periodické tituly a rovněž digitální informační zdroje. Podobně jako v předchozích letech pokračoval ÚČL ve spolupráci s nakladatelstvím Host na vedení a vydávání edice Teoretická knihovna (v r. 2025 byl realizován titul: Jonathan Culler *Krátký úvod do literární teorie*). Dále se ÚČL podílel na vydávání edice Česká knižnice, kterou realizuje ve spolupráci s nakladatelstvím Host a Nadačním fondem Česká knižnice, od něž v roce 2025 převzal i podíl na administraci žádostí o grantovou podporu, jednání s agenturou Dilia a správu licenčních smluv. Tato edice se systematicky věnuje péči o dědictví české literární kultury. V roce 2025 v jejím rámci vyšly čtyři svazky:

- Karel Matěj Čapek Chod: *Kašpar Lén mstitel*. Eds. Olga Zitová, Dalibor Tureček (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knižnice – Host 2025, 221 s.)
- Kosmas: *Kronika Čechů*. Eds. Ondřej Koupil, David Kalhous (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knižnice – Host 2025, 352 s.)
- Jan Kořínek: *Staré paměti kutnohorské*. Eds. Alexandr Stich, Radek Lunga (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knižnice – Host 2025, 512 s.)
- Ludwig Winder: *Židovské varhany – Opožděné slasti*. Eds. a přel. Ingeborg Fialová-Fürstová, Jan Budňák (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knižnice – Host 2025, 344 s.)

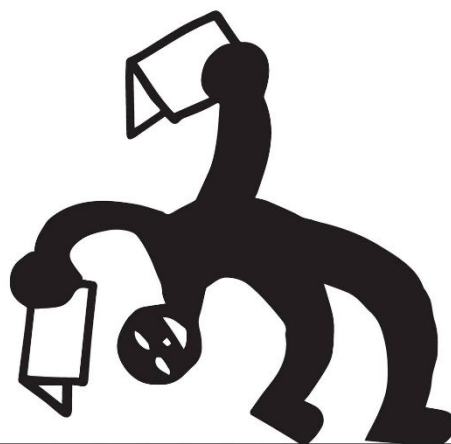
Rozvoj nakladatelských aktivit ÚČL v roce 2025 významně podpořila Ediční rada Akademie věd ČR a nakladatelský grant poskytnutý Ministerstvem kultury ČR.

Vědecký dvouměsíčník *Česká literatura*, představující zásadní odborné periodikum literárněvědné bohemistiky, vstoupil roku 2025 do 73. ročníku, v jehož rámci vyšlo šest běžných čísel. Publikuje původní i přeložené texty v češtině – recenzované vědecké studie, diskusní příspěvky, překlady metodologicky zaměřených statí, recenze i informativní materiály o aktuálním dění v oboru. Časopis je zařazen do mezinárodních databází Web of Science, SCOPUS, ERIH PLUS, CEJSH a CEEOL. Vydávání probíhá v režimu Open Access pod licencí Creative Commons BY NC ND 4.0 bez časového embarga, takže veškerý obsah je dostupný online okamžitě po publikaci – na webu časopisu v rámci Digitální knihovny AV ČR i na platformě Kramerius. Kompletní archiv od počátků vydávání je přístupný na uvedených místech; plné texty od roku 2005 jsou navíc součástí databáze CEEOL a dostupné zdarma. Časopis je členem Crossref a recenzované články opatřuje

identifikátorem DOI. K jeho popularizaci přispívá také blog Česká literatura v síti, který každý týden přináší recenze, zprávy, komentáře a poznámky často navazující na obsah časopisu.

Ve spolupráci s Českou společností pro výzkum osmnáctého století vydal ÚČL v roce 2025 dvě čísla 15. ročníku mezinárodního odborného periodika *Cornova*, zaměřeného na výzkum 18. století se zvláštním ohledem na středoevropský kontext. I *Cornova* nově přechází na Open Access s licencí BY NC ND 4.0 a jeho čísla jsou dostupná prostřednictvím Digitální knihovny AV ČR. Stejně jako Česká literatura je i tento časopis registrován v systému Crossref.

**Deset ústavů
na jednom stánku**
Akademie věd České republiky
humanitní a společenské vědy

Svět knihy Praha
15.—18. 5. 2025

Praha Holešovice – Křižíkovy pavilony
www.svetknihy.cz / www.avcr.cz

Akademie věd
České republiky

Zúčastněné ústavy AV ČR:

Archeologický ústav Praha
Archeologický ústav Brno
Filosofický ústav
Historický ústav
Masarykův ústav a Archiv AV ČR

Slovanský ústav
Ústav dějin umění
Ústav pro českou literaturu
Ústav pro soudobé dějiny
Ústav státu a práva

Obr. 2.2 Knižní produkce Ústavu pro českou literaturu AV ČR je nabízena v rámci běžné knižní distribuční sítě, ÚČL ale své knihy příležitostně nabízí i „napřímo“: v rámci tradičních výprodejových akcí v zasedací místnosti pražského pracoviště, nebo na společném stánku humanitních a společenskovědních ústavů Akademie věd na veletrhu Svět knihy; zdroj: Facebook a web AV ČR

2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích, časopisech a sbornících

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, publikovali pracovníci a pracovnice ÚČL v roce 2025 celkem 85 odborných časopiseckých studií či kapitol v kolektivních monografiích či sbornících. Čeština zůstávala i v roce 2025 dominantním jazykem takových dílčích výsledků (60 textů), významně zastoupeny byly ale i práce publikované v angličtině (20 textů), francouzštině či němčině. Více než polovina výsledků (48) byla zveřejněna v režimu Open Access a je tedy volně dostupná odborné badatelské obci i zainteresované veřejnosti.

Obr. 2.3 Zahraniční kolektivní monografie s příspěvky pracovníků a pracovníků ÚČL;
zdroj: internetové stránky nakladatelství Friedrich Pustet / Kment Verlag / Königshausen & Neumann / Facet Publishing / De Gruyter / Droz / Springer Fachmedien / Bloomsbury Academic

Lucie Antošíková: „Für die Kinder waren die Anfänge sehr schwer...‘ Das verdrängte kollektive Trauma – Eltern und Kinder in der tschechischen Exilliteratur“. In Klaus Buchenau – Zsolt K. Lengyel – Marek Nekula (eds.): *Exilanten aus Ungarn, Jugoslawien und der Tschechoslowakei 1945–1989*, Regensburg: Friedrich Pustet 2025, s. 171–188.

Zuzana Augustová: „Grenzüberschreitungen zwischen Westen und Osten in der zeitgenössischen deutschsprachigen Dramatik auf tschechischen Bühnen“. In: Andrea Rudolph – Gabriela Jelitto-Piechulik, Gabriela – Małgorzata Jokiel – Monika Wójcik-Bednarz (eds.): , Wien: Kment Verlag OG 2025, s. 25–38.

Zuzana Augustová: „Jandlovské vlivy v divadelní a rozhlasové tvorbě Jiřího Adámka“. *ArteActa* 8, č. 13 (2025), s. 1–20.

Marie Brunová: „Malvine Schick Rosenberger. Ein vergessenes jüdisches Schicksal“. In Bettina Bannasch – Markéta Balcarová (eds.): *Kafkas Schwestern. Schreibende Frauen aus dem Umfeld Franz Kafkas und des Prager Kreises*, Würzburg: Königshausen & Neumann 2025, s. 107–123.

Dalibor Dobiáš: „Between “failed translation” and “Miltonic spirit”. The search for modern Czech literature between translation and authorship in early 19th century Viennese review journals“. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 70, č. 2 (2025), s. 137–158.

Veronika Faktorová – Karel Stibral – Michal Hořejší: „Environmental Disasters and Place-Based Identity Formation. The Windstorm of 1870 and the 150-Year Czech Relationship with the Bohemian Forest“. *Environment and History*, Online First (2025).

Michal Fránek – Jiří Kopecký: „Smetana's Libuše in Vienna. The History That Never Came About“. *Musicologica Olomucensia* 37, č. 2 (2025), s. 106–123.

Bohumil Fořt: „Czech Structuralism between Semiotics, Linguistics, and Aesthetics“. *Academic Journal of Modern Philology* č. 28 (2025), s. 43–51.

Anna Gnot: „Tamizdat translation agent as cultural mediator: an archival exploration of trajectories in the case of Ota Filip“. *Translation Studies* 18, č. 1 (2025), s. 120–136.

Marie Havránková – Vladimír Petkevič: „Czech structuralism at the end of the 1950s. An ideological struggle over the legacy of the Prague School“. *Slovo a slovesnost* 86, č. 1 (2025), s. 5–31.

Lukáš Holeček: „Duše lašského kraje v životě a díle Antonína Matuly“. In Jakub Ivánek – Dáša Řišicová (eds.): *Zdeněk Vavřík a literatura Novojičínska*, Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta 2025, s. 102–118.

Lukáš Holeček: „Jiřina Tůmová-Schubertová, sekretářka československého PEN klubu. Životopisný portrét nenápadné ženy a velké kulturní diplomatky“. *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví* č. 57 (2025), s. 10–35.

- Lukáš Holeček: „Hana Gregorová a její literární dílo v české perspektivě“. In Daniel Hupko – Jana Jablonická Zezulová a kol.: *„Chcela som viac, ako moriť si ducha iba starostami o domácnosť“*. Kontexty života a tvorby Hany Gregorovej, Bratislava: Múzeum mesta Bratislavy 2025, s. 252–267.
- Martin Hrdina: „Vrchlický’s Smetana“. *Musicologica Olomucensia* 37, č. 2 (2025), s. 124–138.
- Magdaléna Jacková: „Asmodeus a spol. ve třech bohemikálních hrách o Tobiášovi (in memoriam Hany Bočkové a Markéty Klosové)“. *Bohemica litteraria* 28, č. 2 (2025), s. 56–73.
- Magdaléna Jacková: „Gestika v raně novověkém herectví (a kazatelství?)“. *Slovenská literatúra* 72, č. 2 (2025), s. 150–161.
- Matouš Jaluška: „Kamenná promluva. Vnitřní pragmatika Vévody Arnošta“. *Svět literatury* č. 71 (2025), s. 58–76.
- Pavel Janoušek: „Hlavodělná literatura a digitální komunikace“. *Bohemica Olomucensia* 17, č. 1 (2025), s. 154–181.
- Alice Jedličková: „Roots Are Radical. Activist embroidery in Central Europe“. *Acta Universitatis Sapientiae. Philologica* 17, č. 1 (2025), s. 117–136.
- Lenka Jungmannová: „Josef Škvorecký a divadlo“. In Michal Přibáň (ed.): *Století Josefa Škvoreckého*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2025, s. 143–153.
- Lenka Jungmannová: „Rozhlasová hra versus protektorát“. In Ivan Malý (ed.): *Svět rozhlasu 2025. Ozvěny druhé světové války*, Praha: Český rozhlas 2025, s. 23–33.
- Robert Kolár: „Neumannova báseň Autoportrét v červnu a Whitmanovy Listy trávy“. *Český jazyk a literatura* 75, č. 5 (2025), s. 224–228.
- Veronika Košnarová: „Angažovaný umělec — a co básník? K textům Jiřího Davida“. *Česká literatura* 73, č. 2 (2025), s. 167–182.
- Veronika Košnarová: „Dobrodružství tvarů. Filozofie Michala Ajvaze v kontextu francouzského estetického myšlení“. *Svět literatury* č. 72 (2025), s. 25–39.
- Veronika Košnarová: „Stalinův pražský pomník a jeho tvůrce ve francouzské románové inspiraci. Le Monument Elsy Trioletové, jeho (literárně)historické a kulturně-politické souvislosti“. *Soudobé dějiny* 32, č. 1 (2025), s. 137–174.
- Tomáš Kubart: „The Godless Rituals. Theatre as a Venue for Transgression, According to Antonin Artaud and Hermann Nitsch“. *Slovenské divadlo* 73, č. 3 (2025), s. 195–217.
- Vojtěch Malínek – Ondřej Vimr – Péter Király – Tomasz Umerle – Elzbieta Herden – Beata Koper – Giovanni Colavizza – Rindert Jagersma – Leo Lahti – David Lindemann – Jakub Maciej Łubocki – Alexandra Milanova – Róbert Péter – Nanette Rissler-Pipka – Dorota Siwecka – Matteo Romanello

- Marcin Roszkowski – Mikko Tolonen: „Effects of Open Science and the Digital Transformation on the Bibliographical Data Landscape“. In Paul Gooding – Melissa Terras – Sarah Ames (eds.): *Library Catalogues as Data. Research, Practice and Usage*, London: Facet Publishing 2025, s. 19–43.
- Jan Matonoha: „Paralelní anatomie. Zraňující přilnutí, diskurzivní ustavování mlčení a gender v české literatuře období 1948–1989 s důrazem na období normalizace“. *Česká literatura* 73, č. 6 (2025), s. 746–776.
- Jan Matonoha: „Parallel Anatomy. Injurious Attachments and Discursive Emergence of Silence. “Missing” Gender in Czech Dissident Samizdat and Exile Literature of the 1970s and 1980s“. *Aspasia* 19, 1. 7. 2025, s. 108–130.
- Richard Müller: „Škobrtání Kafkovými lesy. Úvaha o literárních seminářích a seriálu Kafka (2024)“. *Český jazyk a literatura* 75, č. 4 (2025), s. 174–178.
- Richard Müller: „Velké jazykové modely a literární interpretace“. In Tomáš Dvořák (ed.): *Umělá inteligence jako (nové) médium*, Praha: Karolinum 2025, s. 169–192.
- Petr Plecháč – Artjoms Šeļa – Silvie Cinková – Mirella De Sisto – Lara Nugues – Neža Kočnik – Robert Kolár – Thomas Haider: „Named Entity Recognition and Linking in PoeTree Corpora“. *Studia Metrica et Poetica* 12, č. 2 (2025), s. 7–18.
- Michal Přibáň: „Tři knihy-neknihy Josefa Ludvíka Fischera“. *Bohemica Olomucensia* 17, č. 1 (2025), s. 84–103.
- Alena Přibáňová: „Josef Škvorecký pozdní... a ještě pozdnější“. In Michal Přibáň (ed.): *Století Josefa Škvoreckého*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2025, s. 157–172.
- Alena Přibáňová: „Knihovraždy. Případ školních čítanek. K nedožitým 100. narozeninám profesora Zdeňka Kožmína“. *Bohemica litteraria* 28, č. 1 (2025), s. 74–84.
- Vendula Rejzlová: „Kvietí se zjevilo na naše zemi.‘ Geneze dorotejského diskursu a tři staročeská kázání ke svaté Dorotě“. *Slovenská literatúra* 72, č. 2 (2025), s. 91–107.
- Gabriela Romanová: „Exil – migrace – mnohojazyčnost“. *Česká literatura* 73, č. 5 (2025), s. 663–665.
- Jakub Říha: „Cizí texty v Prometheových játrech“. *Litikon* 10, č. 1 (2025), s. 15–22.
- Zuzana Říhová: „Alphabetic Modernism. T. S. Eliot’s poetry in Czech translation in the 1940s“. In David Ayers – Joana Cunha Leal – Benedikt Hjartarson – Margarida Brito Alves (eds.): *Globalizing the Avant-Garde*, Berlin: De Gruyter 2025, s. 301–312.
- Stefan Segi: „Hnusáci vs. Krtek. Příčiny a řešení globální klimatické krize v obrázkové literatuře pro děti“. *Bohemica litteraria* 28, č. 1 (2025), s. 41–55.

Františka Schormová: „Mezi Edenvale a Erindale. Škvorecký pedagog“. In Michal Přibán (ed.): *Století Josefa Škvoreckého*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2025, s. 235–247.

Daniel Soukup: „Básník Jiří Langer a starší hebrejská poezie“. In Jiří Langer (eds. Jiří Flaišman – Michal Kosák): *Zpěvy zavržených*, Praha: Dybbuk 2025, s. 79–118.

Věra Soukupová: „Le discours allégorique en temps de crises: les personnifications de la Couronne de Bohême et de la France au XVe siècle“. In Pierre-Marie Joris – Cinzia Pignatelli (eds.): *Effet de réel, Effet du réel. La littérature médiévale au miroir des histoires*, Genève: Droz 2025, s. 165–182.

Věra Soukupová: „O řeči těl a moci slov v bohemikálních Radostech Panny Marie“. *Slovo a smysl* č. 47 (2025), s. 13–30.

Věra Soukupová: „Veršované kázání ve staročeské literatuře. Antonín Škarka a otázky kolem jedné literární kategorie“. In Tomáš Havelka – Andrea Hlaváčová Svobodová – Matouš Jaluška (eds.): *Jako bych se ocitl na obrovském staveništi. Antonín Škarka (14. 2. 1906 – 12. 11. 1972)*, Praha: Filosofie 2025, s. 253–282.

Věra Soukupová – Kateřina Voleková: „Kterak mají všeckerny skutky způsobeny býti. Edice staročeského duchovního traktátu pro ženy“. *Česká literatura* 73, č. 4 (2025), s. 448–481.

Artjoms Šela – Petr Plecháč – Ben Nagy – Mirella De Sisto: „Metronome. Tracing variation in poetic meters via local sequence alignment“. *Computational Humanities Research* 1, č. 1 (2025), č. článku e1.

Pavel Šidák: „Melancholie v díle Josefa Škvoreckého“. In Michal Přibán (ed.): *Století Josefa Škvoreckého*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2025, s. 37–47.

Pavel Šidák: „Od Jungmannovy ‚mluvy‘ k funkční ‚literatuře‘. Klasifikace písemnictví v českém literárněvědném a stylistickém myšlení 19. století“. *Slovo a slovesnost* 86, č. 4 (2025), s. 290–321.

Jitka Šotkovská: „Čím to, že já, Manon, se líbím všem, co na mně lidé mají?“. In Vojtěch Balcar (ed.): *Vítězslav Nezval: Manon Lescaut*, Brno: Městské divadlo Brno 2025, s. 31–54.

Jan Váňa: „Sally Rooney and Cultural Sociology of Literature. Towards Epistemological Symmetry within Literature-and-Society Research“. *Journal of Literary Theory* 19, č. 1 (2025), s. 28–55.

Jan Váňa: „Social Theorizing through Literary Fiction. Social Aesthetics and The Man Without Qualities“. In Christine Magerski – Christian Steuerwald (eds.): *Zwischen Wirklichkeits- und Möglichkeitssinn: Robert Musil literatursoziologisch betrachtet*, Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden 2025, s. 23–47.

Jan Váňa: „Write it out loud? Civil engagement through reading fiction“. *American Journal of Cultural Sociology*, Online First (2025).

Ondřej Vimr: „A computational approach to the history of Czech literature in translation during the Cold War (1948–1989)“. *Translation Studies* 18, č. 1 (2025), s. 137–155.

Ondřej Vimr – Diana Roig-Sanz – Laura Fólica – Ester Torres-Simón: „Global Views. Translation Flows between „Peripheral“ Languages in the Long Nineteenth Century“. In Lena Foljanty – James Thompson – Lieven D'hulst (eds.): *A Cultural History of Translation in the Emergence of the Modern World*, London: Bloomsbury Academic 2025, s. 37–56.

Michael Wögerbauer: „Zwischen ‚Geistesverkehr‘ und Handel. Gegen die Überwachung des Geistesleben in der Messestadt Leipzig“. In Christine Haug – Stephanie Jacobs (eds.): *Zwischen Zeilen und Zeiten. Buchhandel und Verlage 1825–2025*, Göttingen: Wallstein 2025, s. 73–75.

2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti (ASEP a RIV)

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, v roce 2025 uplatnili pracovníci a pracovníci ÚČL 304 výstupů. Podle Registru informací o výsledcích (RIV), který provozuje vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace, pracovníci ÚČL uplatnili 113 výstupů. Z těchto 113 výstupů bylo 36 textů dostupných v rámci Open Access, u čtyř dalších platí Open Access s časovým embargem.

Struktura publikací ÚČL	ASEP	RIV
Článek v odborném periodiku	55	40
Monografie	16*	9
Kapitola v knize	30	23
Konferenční příspěvek	11	8
Překlad	7	0
Recenze	27	1
Článek v novinách	33	0
Pořádání akce	26	12
Ostatní výsledky**	121	20
Celkem	326	113

Tab. 2.a Publikace pracovníků a pracovníků ÚČL v roce 2025; zdroj: ASEP, RIV

* Celkový počet monografií v ASEP zahrnuje i drobnější práce typu *Seminářů* či *Dílen České knihovny*, které nejsou zahrnuty výše v přehledu pododdílu 2.1.

** Pod položkou Ostatní výsledky jsou sečteny především typy E Elektornický dokument, A3 Přednáška prezentace (nepublikovaná), DATA (vědecká data) a A (abstrakt).

3. Mezinárodní spolupráce

3.1 Zahraniční vědkyně a vědci v ÚČL

Během roku 2025 Ústav pro českou literaturu AV ČR opět hostil zahraniční badatelky a badatele, jejichž působení významně přispívá k dalšímu posilování ústavu v oblasti mezinárodní literárněvědné bohemistiky. Od března do listopadu 2025 ÚČL přivítal celkem sedm zahraničních odbornic a odborníků, kteří zde absolvovali studijní pobyty v délce dvou až šesti týdnů. Čtyři z těchto pobytů se uskutečnily díky podpoře programu Fellowship Josefa Dobrovského (FJD), financovaného Akademií věd ČR. Jeden pobyt byl realizován díky internímu programu Stipendium Zdeňka Pešata. Dva badatelé realizovali pobyt v ÚČL díky podpoře svých domovských pracovišť.

K hostujícím badatelům a badatelkám, kteří ÚČL navštívili díky Fellowshipu Josefa Dobrovského, patřili Alex Braslavsky, M.Phil. (Harvard University, USA), Eve Filée, MA (Université Libre de Bruxelles, Belgie), Mathieu Lericq, Ph.D. (Sorbonne Université, Francie), Mgr. Adriána Pešková (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika).

Stejně jako v předchozích letech jsme měli možnost uspořádat několik veřejných přednášek, během kterých držitelé a držitelky Fellowshipu Josefa Dobrovského představili své projekty. Dne 20. května 2025 proslovila Eve Filée, doktorandka z výzkumného centra Modernitas při Maison des Sciences Humaines (Université Libre de Bruxelles), přednášku věnovanou modernistické recepci Johna Ruskina v Čechách na přelomu 19. a 20. století s důrazem na přínos méně známých osobností, překladatelek a menších literárních žánrů. Přednášku s názvem „Filmic spectres of Theresienstadt. Rediscussing Alfréd Radok's *Daleká cesta* (1949) and related historiographical issues“ dne 11. června proslovil Mathieu Lericq ze Sorbonny. V neposlední řadě měli posluchači z řad široké veřejnosti možnost koncem června vyslechnout Alex Braslavsky, doktorandku z Harvard University, s příspěvkem věnovaným pozdní básnické tvorbě Bohumily Grögerové.

Adriána Pešková, doktorandka z Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici se během pobytu v ÚČL věnovala svému disertačnímu projektu *Spory o kulturu v české a slovenské esejistice první poloviny 20. století*.

Celý říjen 2025 v ÚČL strávila Ranveig Kvinnsland, doktorandka z Universitetet i Oslo. V Praze díky podpoře Stipendia Zdeňka Pešata pracovala na svém doktorském projektu *Distant and close: Norwegian Poetry and Digital Methods*, v němž propojuje tradiční literární analýzu s moderními digitálními přístupy. Během pobytu úzce spolupracovala se členy Versologického týmu (Oddělení teorie).

Pozvání členů Literature & Society Laboratory přijala prof. Rita Felski (University of Virginia), která v ÚČL 15. září 2025 přednesla příspěvek „On Resonance“. Ve své přednášce se profesorka Felski

věnovala konceptu rezonance v souvislosti s literární zkušeností a akademickým životem, s odkazem na sociální teorii Hartmuta Rosy a vybrané literární texty. Přednáška přilákala zájem odborné i širší veřejnosti a potvrdila dlouhodobý mezinárodní přesah badatelských aktivit pracoviště.

Obr. 3.1 Rita Felski přednáší před do posledního místa zaplněným zasedacím sálem ÚČL;
zdroj: foto ÚČL

Eva Dudáková, doktorandka z Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, svůj pobyt v ÚČL využila ke konzultacím s badateli a badatelkami v oblasti naratologie. Šimon Čižmár, doktorand z Ústavu slovenskej literatúry SAV, pod vedením mentora Michala Jareše (Oddělení lexikografie) pracoval na příslušných kapitolách své disertační práce, v níž se věnuje slovenské poezii od 90. let 20. století do současnosti.

3.2 Badatelky a badatelé ÚČL v zahraničí

V roce 2025 absolvovali pracovníci a pracovnice Ústavu pro českou literaturu celkem 99 zahraničních cest za účelem odborné spolupráce a prezentace výsledků svého výzkumu. Byť se oproti roku 2024 jedná o 8% pokles co do počtu výjezdů, realizované zahraniční cesty byly finančně náročnější – zhruba o 600 tis. Kč. Badatelky realizovaly 35 z těchto výjezdů, badatelé pak 64. Cesty směřovaly především do akademických a kulturních institucí a jejich součástí byla především aktivní vystoupení na konferencích a kongresech, posílení stávající spolupráce, rešeršní výjezdy a účast v komisích u obhajob disertačních prací. Nejčastější destinací bylo již tradičně Německo, Polsko a Rakousko – do těchto zemí badatelé a badatelky často cestují proto, že zde sídlí jednak důležité paměťové instituce (archivy, knihovny, muzea apod.), ale také některé z našich partnerských institucí; osobní přítomnost je klíčová pro budování a udržování odborných kontaktů a akademického síťování. Podíl výjezdů směřoval rovněž do Velké Británie, Itálie, Belgie, Litvy, Francie, Spojených států, Kanady či na Slovensko.

Již na počátku února 2025 Kateřina Piorecká, Klára Kudlová (obě z Oddělení literatury 20. století a literatury současné), Františka Schormová (Oddělení pro výzkum literární kultury) a Jan Váňa (Literature & Society Laboratory, Oddělení pro výzkum literární kultury) uskutečnili pracovní cestu do Bruselu s cílem prohloubit kontakty v rámci projektu *Modernitas* při Maison des Sciences Humaines (Université Libre de Bruxelles). Všichni se rovněž zúčastnili workshopu *Backstage of Modern Art*.

Obr. 3.2 Účastnice a účastník bruselského workshopu *Backstage of Modern Art* (zleva: Jan Váňa, Barbora Svobodová, Klára Kudlová, Františka Schormová, Petra James, Kateřina Piorecká); zdroj: foto ÚČL

V polovině března 2025 Věra Soukupová (Oddělení starší literatury) uskutečnila služební cestu do Paříže na základě pozvánky z Centre Roland Mousnier na univerzitě Paris IV (Sorbonne). Během zahraničního pobytu přednesla přednášku s názvem „Livres de prières en Bohême à l'aube de l'époque moderne : continuités dans la dévotion à la Vierge Marie“ a rovněž vystoupila na medievistickém semináři s přednáškou „Le discours allégorique en temps de crise. Les personifications de la Couronne de Bohême et de la France au XVe siècle“. S dalšími kolegy rovněž jednala o možné spolupráci mezi Centre Roland Mousnier a ÚČL ve formě společných projektů a stipendií pro české badatele.

V dubnu 2025 se Alena Přibáňová a Michal Přibáň (Oddělení lexikografie) vypravili do Kanady a Spojených států za účelem shromáždění podkladů pro budoucí monografie o Zdeně Salivarové, Josefu Škvoreckém (druhý díl knihy *Erről*) a nakladatelství Sixty-Eight Publishers. Kromě rešerší obsáhlého materiálu 29. dubna uspořádali přednášku na téma Sixty-Eight Publishers na českém konzulátu v Torontu. Rovněž v dubnu vyjeli do litevského Vilniusu Lucie Antošíková a Marie Brunová (Oddělení literatury 20. století a literatury současné) za účelem aktivní účasti na konferenci *The Rhetoric of Sincerity in Central and Eastern European Literatures from the 19th Century to the Present*, kde přednesly společný příspěvek o egodokumentech. Na zvanou přednášku na Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislavě vyjeli Jiří Flaišman a Michal Kosák (Oddělení ediční a textologické). Přednáška problematizovala digitální zpracování a prezentaci textu, představeny byly rovněž digitální edice vytvářené v ÚČL.

Na přelomu července a srpna vyjel Richard Müller (Oddělení teorie) do Soulu, kde se aktivně zúčastnil kongresu ICLA s příspěvkem „Multilinearity in literature: Notes toward an archeological approach“, společně s kolegy z Ústavu české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty UK rovněž připravil otevřený skupinový panel. Mezinárodní naratologické konference *European Narratology Network* se v září aktivně zúčastnili Bohumil Fořt a Ondřej Sládek (Oddělení teorie).

V rámci oslav 250 let bohemistiky na Universität Wien moderoval 2. října zástupce ředitele ÚČL pro mezinárodní spolupráci Michael Wögerbauer kulatý stůl s prof. Stefanem Michaellem Newerklou (Vídeň) a prof. Markem Nekulou (Regensburg) na téma budoucnosti bohemistiky.

V listopadu pobýval Matouš Jaluška (Oddělení starší literatury) v Oxfordu, kde v Bodleian Library pracoval na částech finální monografie projektu *Verbal Efficacy in Literature of Medieval Bohemia* a zároveň jednal o možnostech spolupráce s tamní Faculty of Medieval and Modern Languages. Na *Computational Humanities Research Conference* do Lucemburska se počátkem prosince 2025 vydala část Versologického týmu (Oddělení teorie) – Antonina Martynenko a Artjoms Šela.

Skromný výčet cest uvedený výše představuje jen zlomek zahraničních aktivit badatelů a badatelek působících v ÚČL. Zahraniční cesty i nadále tvoří nedílnou součást jejich odborné činnosti – posilují síťování v rámci oboru, přispívají k rozvoji výzkumu a zvyšují viditelnost pracoviště v mezinárodním akademickém prostředí.

3.3 Konsorcium literárněvědné bohemistiky

V roce 2025 Konsorcium literárněvědné bohemistiky slavilo jubilejní desátý rok svého působení. Původní mise od založení na V. kongresu světové literárněvědné bohemistiky ovšem trvá – i nadále se snaží podporovat a posilovat bohemistiku na zahraničních univerzitách, jeho cílem je rovněž snaha předcházet rizikům spojeným s jejím minoritním statusem, hrozbě zániku bohemistických kateder či nejistému financování jejich provozu.

Základním pilířem činnosti Konsorcia je úzká spolupráce se zahraničními univerzitními pracovišti, na kterých se bohemistika nebo slavistika s bohemistickou specializací tradičně vyučuje. Mezi ty patří zakladatelské instituce Konsorcia, tzn. Uniwersytet Opolski, Polsko (členství od roku 2015), Università degli studi di Padova, Itálie (2016), Sveučilište u Zagrebu, Chorvatsko (2016), Paris-Lodron-Universität Salzburg, Rakousko (2016) a Universität Regensburg, Německo (2017). Zmíněné složení je od roku 2017 postupně rozšiřováno o nová, především evropská bohemistická pracoviště: Université Paris-Sorbonne (2017), Universität Erfurt (2017), Institut slavjanovedenija Ruské akademie věd (2018, od února 2022 pozastaveno), Ústav slovenskej literatury Slovenské akademie věd (2021), Instytut slawistyki Polské akademie věd (2021) a Centre d'études tchèques, Université Libre de Bruxelles (2022). V roce 2023 se Konsorcium rozrostlo o dalších sedm členů: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Jagielloński, Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Wien, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski a Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na přelomu roku 2024 a 2025 se podařilo dojednat další konsorciální spolupráci, tentokrát s Fakultou slovanských studií při Sofijské univerzitě sv. Klimenta Ochridského (Софийски университет „Св. Климент Охридски“).

Obr. 3.2 Logo slavistiky na National Chengchi University v Tchaj-peji na Tchaj-wanu, prvního mimoevropského člena Konsorcia; zdroj: internetové stránky katedry (<https://slavic.nccu.edu.tw/>)

Během roku 2025 se k bohemistickému Konsorciu přidaly Loránd Eötvös University (Loránd Tudományegyetem) v Budapešti a také první zámořský partner, konkrétně National Chengchi University (NCCU) na Tchaj-wanu. Dalibor Dobiáš, Anna Gnot a Michael Wögerbauer se zúčastnili také kulatých stolů se zástupci kateder bohemistiky na NCCU a na Ain Shams University v Káhiře,

které představily svoji výuku a bádání a vyžádaly si k tomu zpětnou vazbu. Pracovníci ÚČL naopak představili nabídku ústavu pro zahraniční bohemisty.

Hlavní náplní spolupráce v rámci Konsorcia je zpracovávání bibliografických údajů o vědecké, popularizační i umělecké činnosti členek a členů zúčastněných institucí v databázích České literární bibliografie (ČLB). Od roku 2024 existuje také seznam přednášek (s údaji o přednášejících, o jazyce přednášky a s abstraktem), které odbornice a odborníci ÚČL nabízí členům Konsorcia. Významnou součástí činnosti Konsorcia je také sdílení odborných informací mezi partnerskými pracovišti a širší bohemistickou komunitou. K tomuto účelu slouží mimo jiné newsletter s dvoutýdenní periodicitou *Literárněvědná bohemistika: zprávy z oboru*, který reflektuje i aktuální dění na spolupracujících univerzitách. Od založení newsletteru počet odběratelů konstantně stoupá – ke konci roku 2024 činil počet odběratelů průměrně 414. Newsletter dosáhl i v roce 2025 nadprůměrných výsledků a potvrdil stabilní zájem odborného publika. Průměrná míra otevření činila přibližně 48,7 %, což výrazně převyšuje běžné hodnoty odborných i kulturních newsletterů. Také průměrná míra prokliků (CTR) dosáhla velmi silných 19 %, což dokládá, že čtenáři newsletter nejen otvírají, ale aktivně pracují s jeho obsahem a odkazy. Databáze odběratelů přitom během roku mírně rostla a průměrně zahrnovala více než 430 příjemců na jednu rozesílku.

4. **Výuka a popularizace**

4.1 ÚČL školám

Výuková videa SUPL

V roce 2025 s podporou programu Strategie AV21 pokračovala druhá série inovativních výukových videí Supl. Supl (<https://ucl.cas.cz/supl/>) cílí na vyučující a studující středních škol a snaží se formou krátkých videí vstoupit přímo do hodiny. Tématem druhé série je vztah české a světové literatury. Jednotlivá videa ukazují na dílech Karla Hynka Máchy (uvádí Václav Petrbok), Boženy Němcové (Václav Petrbok), Josefa Škvoreckého (Františka Schormová) nebo třeba na Dalimilově kronice (Matouš Jaluška) či vývoji českého verše (Robert Kolár), jak naše literatura komunikuje se světem a svět s naší literaturou. Vizualní stránku projektu, která oproti loňskému roku prošla proměnou, opět vytvořila výtvarnice Kateřina Fojtíková, absolventka nových a digitálních médií na AVU v Praze.

Obr. 4.1 I druhou sérii SUPL propojuje výrazné grafické řešení videí od výtvarnice Kateřiny Fojtíkové; zdroj: YouTube ÚČL

Škola českého jazyka a literatury

Již potřinácté proběhla ve dnech 6.–8. října 2025 Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy (ŠČJL), pořádaná ÚČL ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR a organizačně zaštitěná Střediskem společných činností AV ČR. Literárněvědnou sekci tentokrát naplnily tematicky propojené přednášky Františky Schormové („Literatura, zná-li národy, nezná hranic“) a Lucie Antošíkové („Prostory emigrace jako univerzální ženská zkušenost“), na něž plynule navázala beseda s akademikem, překladatelem a básníkem Justinem Quinnem.

Obr. 4.2 Škola českého jazyka a literatury 2025; zdroj: Otevřená věda / SSČ AV ČR

Semináře a Dílny České knižnice

Pro edice Semináře České knižnice a Dílny České knižnice byl rok 2025 jubilejní. Obě řady byly rozšířeny o analýzy děl Viktora Dyky, Antonína Sovy, Josefa Václava Sládka, Karla Klostermana, Josefa Topola, Karla Šlejhara, Růženy Svobodové a Jiřího Wolкера. Semináře dosáhly již 50. svazku, dílny pak svazku 30. a dále pokračují. Zároveň byla v roce 2025 zahájena debata o možné nové podobě obou řad. Za jejich přípravou stojí tým ve složení Robert Kolár (vedení), Petra Hesová (redakce) a Studio Stará škola (grafická úprava). Všechny publikace jsou k dispozici ke stažení na webu České knižnice: <https://www.kniznice.cz/pro-skoly>.

Další aktivity

V roce 2025 pokračovala již dvanáctým rokem spolupráce Komise ÚČL pro výuku literatury na středních školách s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV). Expertní činnost komise zahrnovala odborné připomínkování testových úloh a celých sad testů pro maturitní a přijímací zkoušky.

4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami

Pracovníci ÚČL pravidelně vyučovali nebo vedli jednorázové blokové kurzy na řadě vysokých škol (např. Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci). V letním semestru 2024/2025 a v zimním semestru 2025/2026 odučili celkem 2 554 vyučovacích hodin v 81 bakalářských a 36 magisterských kurzech. Celkově se do výuky na vysokých školách zapojilo 29 ústavních pracovníků a pracovníků. Většina kurzů měla podobu přímé výuky, některé kurzy byly ale realizovány také online prostřednictvím nejrůznějších IT aplikací a platforem.

ÚČL se podílí na terciárním vzdělávání prostřednictvím několika doktorských studijních programů, má tak pozici školícího pracoviště. Na sklonku roku 2025 figuroval ÚČL v pěti dohodách o spolupráci na akreditovaných doktorských studijních programech s příslušnými fakultami a univerzitami:

V souvislosti s implementací novely zákona o vysokých školách a reformou doktorského studia, zejména novým systémem financování doktorandů, probíhalo v průběhu roku intenzivní vyjednávání o nové podobě spolupráce při uskutečňování doktorských studijních programů s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze a Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně. Výsledkem jednání bylo uzavření zcela nové bilaterální dohody o spolupráci ÚČL s Filozofickou fakultou UK při uskutečňování doktorského studijního programu Literární a kulturní studia a současně úprava, resp. nová formulace, dohody o spolupráci s Filozofickou fakultou MU při realizaci doktorského studijního programu Literárněvědná filologie. Obě dohody jasně vymezují základní oblasti spolupráce, publikační výstupy i finanční zabezpečení stávajících i nových studentů obou doktorských programů.

S ohledem na účinnost novely zákona o vysokých školách je zjevné, že v následujícím období bude nutné upravit nebo nově formulovat i všechny ostatní dohody o spolupráci ÚČL na uskutečňování doktorských studijních programů.

1. **Teorie a dějiny novější české literatury** (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 1999;

2. **Literárněvědná filologie** (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) – v roce 2025 nově uzavřená dohoda, jež navazuje na studijní program Česká literatura, na němž ÚČL spolupracoval od roku 2013 (s úpravami v roce 2020);

Univerzita Palackého
v Olomouci

3. **Česká literatura** (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci) – spolupráce od roku 2018;

OSTRAVSKÁ
UNIVERZITA

4. **Teorie a dějiny české literatury** (Filozofická fakulta Ostravské univerzity) – spolupráce od roku 2019.

Univerzita
Karlova

5. **Literární a kulturní studia** (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy) – nová, v září roku 2025 uzavřená dohoda, zasahující do působnosti vícera oborů vyučovaných na Filozofické fakultě.

Působení doktorandů v ÚČL je institucionalizováno vnitřním předpisem, doktorandi jsou zařazeni do výzkumných oddělení ústavu a podílejí se na řešení vědeckých projektů i na ostatních aktivitách pracoviště. Systematická podpora doktorandů a mladých vědeckých pracovníků je formulována v Koncepci rozvoje mladých vědeckých pracovníků a doktorandů, který byl zpracován v rámci projektu *Rozvoj kapacit Ústavu pro českou literaturu AV ČR pro výzkum a popularizaci* (CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014701).

V roce 2025 působilo v ÚČL celkem 11 doktorandů, z toho 6 studentů ve společně akreditovaných studijních programech. Jedna studentka má studium přerušené z důvodu mateřské dovolené (Alena Garcia-Jablonická), jedna studium ukončila předčasně (Aneta Zraková). Nově byla do doktorského

studia přijata jedna studentka (Gabriela Romanová), dva studenti své doktorské studium úspěšně zakončili (Barbora Švýcarská, Matěj Kos). Na konci roku 2025 byli v ÚČL čtyři aktivní studenti ve společně akreditovaných studijních programech (Anna Škrabánková, Gabriela Romanová, Dominik Melichar, Pavel Nevyhoštěný).

Studentská literárněvědná konference

Ústav pro českou literaturu AV ČR uspořádal ve dnech 23. a 24. dubna 2025 již 23. ročník mezinárodní studentské literárněvědné konference. I třiadvacátý ročník Studentské literárněvědné konference byl tematicky otevřený, mladí badatelé se mohli přihlásit s příspěvkem na jakékoli téma z oblasti literární vědy a představit své dosavadní výstupy.

Studentská literárněvědná konference je určena především studentům bakalářského a navazujícího magisterského stupně na vysokých školách. Na konferenci jsou ale stejně tak velice vítáni pedagogové a odborníci z jednotlivých akademických pracovišť, ochotní poskytnout referujícím erudovanou zpětnou vazbu. Odborné debaty a vzájemné sdílení nových poznatků představují zásadní přínos celé akce.

V kategorii „bakalářské studium“ se laureátem Ceny Vladimíra Macury stal Jakub Souček z Katedry bohemistiky FF UP za referát „Když se probudila, svět tam pořád byl aneb Problematika protagonistek v nejsoučasnější české próze“. Druhé místo získala Veronika Staňková z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK, třetí místo obsadila Amálie Madurová z Katedry bohemistiky FF UP. Čestná uznání byla udělena Vojtěchu Adamkovi (Katedra české literatury a literární vědy FF OU) a Janě Sládkové (Katedra bohemistiky FF UP).

Obr. 4.3 Plakát na Studentskou literárněvědnou konferenci 2025; zdroj: ÚČL

Cenu Vladimíra Macury v kategorii „magisterské studium“ získala Renáta Routová z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy za příspěvek s názvem „Román Jáchyma Topola *Kloktat dehet* jako postmoderní protifaktová historická fikce“. Druhé místo připadlo Markétě Pospíšilíkové (Ústav české literatury FF MU), třetí pak Sáře Kociánové Vilkusové (Katedra české literatury a literární vědy FF OU). I v této kategorii byla udělena dvě čestná uznání, a to Nikol Kuchtíčkové (Ústav české literatury FF MU) a Dominice Tesařové (Ústav románských studií FF UK).

Obr. 4.4 Z jednání Studentské literárněvědné konference 2025; zdroj: foto ÚČL

Doktorandská konference

Šestnáctý ročník doktorandské konference literárněvědných bohemistických a příbuzných oborů se uskutečnil ve dnech 8.–10. září 2025 na zámku v Třešti. ÚČL byl hlavním organizátorem akce, která je platformou pro diskuse o konkrétních vědeckovýzkumných problémech, teoriích a metodách uplatňovaných jednotlivými doktorandy. Konference se zúčastnili doktorandi a pedagogové z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK v Praze, Ústavu české literatury FF MU v Brně, z Ústavu bohemistiky FF JU v Českých Budějovicích, z Katedry bohemistiky FF UP v Olomouci, z Katedry české literatury a literární vědy v Ostravě, ale také z Université Libre de Bruxelles, Maison des Sciences Humaines v Bruselu. Za ÚČL na konferenci vystoupili tři doktorandi: Anna Škrabánková, Matěj Kos a Pavel Nevyhoštěný.

Doktorandská setkávání

V průběhu roku se uskutečnilo několik setkání s doktorandy a mladými vědeckými pracovníky. Formy setkání byly různé: jednak osobní (v Praze, v Brně, v Ostravě), jednak v podobně online doktorandského semináře, který se koná ve spolupráci s Ústavem české literatury FF MU v Brně a Katedrou bohemistiky FF UP v Olomouci. Doktorandský online seminář, který organizačně zajišťuje Katedra bohemistiky FF UP v Olomouci (prof. Lubomír Machala), poskytuje studentům nejen tematické přednášky, ale především prostor pro sdílení zkušeností.

4.3 Popularizační činnost

Ústav pro českou literaturu AV ČR se již mnoho let aktivně účastní největší popularizační akce v Česku. Veletrh vědy, který se v roce 2025 uskutečnil ve dnech 5.–7. června na PVA výstavišti v pražských Letňanech, propojuje vědce, instituce, firmy a veřejnost. Každoročně jej navštíví více než 50 000 lidí a další desítky tisíc oslovuje online.

Prezentace ÚČL se v roce 2025 zaměřila na exilovou literaturu let 1914–1989. Kudy vedly cesty jejích autorů a autorek? Jak se dostávali za hranice a jak v tvorbě pokračovali? Expozice na příkladu několika autorů představila různorodost exilové zkušenosti 20. století. Zároveň ukázala, jak se stěhovala vydavatelství a ohniska zájmu o českou literaturu od doby první světové války až po exil spojený s událostmi srpna roku 1968. Návštěvníci spolu s legionářskou prvoválečnou literaturou projeli Sibiří v takzvané pochodové tiskárně, za druhé světové války si připomenuli cesty do Londýna či slavnou emigrantskou loď Serpa Pinto plující z Portugalska do Ameriky, a po roce 1948 putovali po Západní Evropě i Kanadě. Jak je u veletržních prezentací ÚČL zvykem, expozici doplnili rozmanité aktivity pro všechny věkové kategorie.

Obr. 4.5 Expozice, kterou pro Veletrh vědy 2025 připravili Barbora Švýcarská, Petra Loučová, Michal Jareš a další nesla název „Hlasy domova“; zdroj: foto ÚČL

V rámci největšího vědeckého festivalu v České republice Týden Akademie věd ČR 2025 ÚČL připravil trojici přednášek (Topol i Mornštajnová, umění i mainstream. Podoby české prózy 21. století; Stát versus román. Trestní stíhání Jiřího Gruši za román „Dotazník“ v roce 1978; Kosmova kronika aneb Blázniviny), dvě diskuse nad nově vydanými knihami (Česká literatura ve

světě: jak si stála, stojí a co dělat, aby obstála; Vydání Dalimilovy kroniky v České knižnici), jednu literární procházku Prahou („Neviditelné ulice”: Literárně-historická procházka po Židovském městě pražském) a Literární pubkvíz.

Odborníci a odbornice z ÚČL se ale popularizační činnosti věnovali i mimo tyto velké a tradiční akce, průběžně a po celý rok. Výsledky své vědecké práce prezentovali široké veřejnosti prostřednictvím přednášek pořádaných ve spolupráci s knihovnami a dalšími kulturními institucemi, debat a prezentací na středních a vysokých školách i v rámci vystoupení v tištěných a audiovizuálních médiích. Řada popularizačních aktivit byla realizována také v návaznosti na programy Strategie AV21.

Výrazný ohlas zaznamenaly též výstavy, na jejichž přípravě se podíleli pracovníci a pracovnice ústavu. V roce 2025 se jednalo např. o další uvedení panelové výstavy *Královný, šlechtičny, měšťanky: kulturní aktivity žen ve středověku*, kterou pracovníci Oddělení starší literatury připravili ve spolupráci Ústavem dějin umění AV ČR a po premiéře v Národní knihovně ČR ji představili v Regionálním muzeu v Chrudimi. Nových uvedení se dočkaly i expozice *Přepisovat a šířit výslovně zakázáno* (připravil Michal Přibáň, v roce 2025 představeno na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani) nebo *Otokar Březina v Nové Říši* (připravila Daniela Iwashita a Tým pro výzkum korespondence Jakuba Demla, v roce 2025 v Městském muzeu Počátky). Až do konce března probíhala v Muzeu literatury do čtyř epizod rozdělená výstava *J sme klub Rychlých šípů* (autor výstavy Pavel Kořínek).

Páteční přednáškový cyklus ÚČL *Literárněvědné fórum*, obracející se na odbornou i širší veřejnost, pokračoval i v roce 2025 dvěma běhy: letním semestrem 2024/2025 a zimním 2025/2026. V letním semestru 2024/2025 pokračoval na podzim roku 2024 zahájený cyklus *K dějinám čtení*. I druhá čtveřice zvaných přednášek usilovala o zevrubnou interpretaci vybraných středoevropských pramenů, která umožní představit a kriticky posoudit modely a koncepty historie a sociologie čtení založené především na „západních“ pramenech. Roar Lishaugen se tak věnoval čtenářským deníkům z let 1948–1968 a Hana Blažková prozkoumala československý sci-fi fandom 80. let. Michael Wögerbauer rekonstruoval zásobování mimopražských čtenářů knihami v letech 1782 a Jiřina Šmejkalová četla v dopisech Hanzelkovi a Zikmundovi.

Pro zimní semestr 2025/2026 pak Anna Gnot připravila cyklus pěti přednášek Nejnovější dějiny středoevropských literatur ve filozofických kontextech. Badatelé z Filosofického ústavu AV ČR a z Ústavu filozofie a sociologie Polské akademie věd (Instytut Filozofii i Socjologii PAN) se v nich zaměřili na dějiny transferu filozofických idejí v rámci literárních procesů a v textech kultury vzniklých od 80. let 20. století na půdě jednotlivých středoevropských literatur (polské, české, židovské ad.). Přednášející sledovali trajektorie filozofických idejí v mezích postsocialistického literárního prostoru a reflektovali směry obnovení filozofické tradice regionu a její usouvztažnění k společenskému dění počátku 21. století. V rámci cyklu, realizovaného s podporou programu Strategie AV21, vystoupili Mikołaj Ratajczak (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Barbara Barysz (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Andrzej Leder (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Petr Kužel (Filosofický ústav AV ČR) a Joseph Grim Feinberg (Filosofický ústav AV ČR).

Obr. 4.6 První přednášku cyklu Nejnovější dějiny středoevropských literatur ve filozofických kontextech proslovil Mikołaj Ratajczak z Institutu Filozofii i Socjologii PAN; zdroj: grafika a foto ÚČL

4.4 Účast na literárním dění

Vedle své vědecké práce se zaměstnankyně a zaměstnanci ÚČL dlouhodobě angažují také v řadě dalších aktivit souvisejících s literaturou a literární vědou. Tyto činnosti sice tradičně nespádají mezi standardně vykazované a započítávané výsledky vědeckého výzkumu, zároveň je však nelze jednoduše zařadit ani do oblasti popularizace vědy. Jedná se především o aktivity reflektující současné dění v uměleckých oblastech, jako jsou literatura, drama či komiks, ale také o vlastní uměleckou tvorbu.

Také v roce 2025 se badatelky a badatelé ÚČL výrazně podíleli na literárněkritické reflexi současné produkce. Své texty publikovali například v časopisech *A2* (Matouš Jaluška, Hana Blažková, Michal Jareš, Pavel Kořínek, Martin Lukáš, Jiří Zizler), *Bubínek Revolveru* (Petr Hruška, Barbora Švýcarská), *Divadelní noviny* (Dominik Melichar, Lenka Jungmannová), *E*forum pro (germano)bohemistiku* (Matouš Jaluška), *Host* (Jan Váňa, Pavel Kořínek), *Revolver Revue* (Barbora Švýcarská), *Soudobé dějiny* (Veronika Košnarová), *Souvislosti* (Barbora Švýcarská, Michal Jareš, Ondřej Sládek), *Tvar* (Pavel Janoušek), *Respekt* (Alena Šidáková Fialová) nebo *Týnečné listy* (Michal Jareš).

V ÚČL působilo v roce 2025 rovněž několik pracovníků a pracovníků věnujících se vlastní umělecké tvorbě, a to jak v oblasti poezie, tak prózy (Zuzana Říhová, Petr Hruška, Michal Jareš, Dominik Melichar a další). Někteří z nich se současně zabývají překladem umělecké literatury (např. Zuzana Augustová, Jan Budňák, Matouš Jaluška, Julia Miesenböck) či překlady odborných publikací (Marie Brunová, Anna Gnot).

Významný podíl měli pracovníci a pracovníci ÚČL také na fungování literárních periodik prostřednictvím členství v redakcích a redakčních radách. V redakční radě časopisu *Host* působí Pavel Janáček a Zuzana Říhová, Roman Kanda se podílel na redakční práci v časopise *Kontradikce*.

Silné zastoupení měli pracovníci ÚČL také ve vědeckých a odborných časopisech. Alice Jedličková byla členkou redakčního kruhu časopisu *Bohemica litteraria*. Václav Petrbok byl členem redakčních rad časopisů *Listy filologické* a *E*forum*. Jiří Trávníček působil v redakčních radách časopisů *Filoteknos* a *Roczniki Biblioteczne*, Alice Jedličková byla členkou rady časopisu *Svět literatury*. V redakční radě časopisu *Slovenská literatúra* zasedali hned tři zástupci ÚČL – Pavel Janoušek, Michal Jareš a Petr Šámal. Václav Smyčka se podílel na činnosti redakční rady časopisu *Brücken*, Dalibor Dobiáš byl členem vědecké rady časopisu *eSamizdat*, Michal Kosák působil v redakční radě online časopisu *Apparatus* a Ondřej Sládek v redakčních radách časopisů *Slovo a slovesnost* a *Illuminace*. Michael Wögerbauer a Petr Šámal byli členy redakční rady časopisu *Literární archiv*, Martin Hrdina působil v radě časopisu *Didaktické studie*, Daniel Soukup v radě časopisu *Judaica Bohemiae*, Robert Kolár

v radě časopisu *Český jazyk a literatura* a Pavel Janoušek v redakční radě *Divadelní revue*. Jiří Flaišman a Michal Kosák působili jako redaktoři kritického literárního webu *Kanon*. Pracovnice a pracovníci ÚČL zároveň tvořili redakční zázemí obou časopisů vydávaných ústavem – *České literatury* a *Cornovy*.

Pracovnice a pracovníci ÚČL byli výrazně zastoupeni rovněž v porotách literárních ocenění. Na hodnocení cen Magnesia Litera se v roce 2025 v různých kategoriích podíleli Alena Šidáková Fialová, Jakub Říha a Michal Jareš. Ten byl současně členem poroty Literární ceny Vladimíra Vokolky, Cen nakladatelství Academia a komiksových cen Muriel. Martin Lukáš a Jiří Zizler zasedli v porotě nově založené Ceny literární kritiky za poezii, Michal Kosák byl členem poroty Ceny Jaroslava Seiferta.

Zástupci ÚČL se zapojovali také do práce grantových a poradních komisí rozhodujících o podpoře vydávání neperiodických publikací i literárních a kulturních časopisů. Podíleli se rovněž na programu Česká knihovna, byli členy dramaturgické rady české prezentace na Frankfurtském knižním veletrhu v roce 2026 a účastnili se výběru mobilitních podpor Českého literárního centra.

4.5 Služby pro veřejnost

K základním úkolům ÚČL patří zajišťování infrastruktury pro literárněvědnou bohemistiku v mezinárodním i národním měřítku a ve vztahu k české veřejnosti šíření odborně relevantních informací o osobnostech, institucích, dílech a ostatních jevech české literatury. Tyto služby pro vědeckou komunitu a občanskou veřejnost zajišťuje ÚČL prostřednictvím velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie, vlastních knihoven v Praze a v Brně a dále prostřednictvím počítačových aplikací a databází. Tyto digitální nástroje jsou vesměs volně přístupné na internetu. Vznikají ve Středisku literárněvědných informací ÚČL, ale také v dalších odděleních ústavu – především v Oddělení edičním a textologickém, v Oddělení lexikografie nebo ve Versologickém týmu.

Pražská knihovna ÚČL

Rozsah jejího fondu řadí pražskou Knihovnu ÚČL na třetí místo mezi knihovnami ústavů Akademie věd ČR. Tento fond tvoří unikátní sbírka české beletrie, literární teorie, literární historie, základních děl ze společenských oborů a soubor českých literárních a kulturních periodik. Součástí Knihovny ÚČL jsou též historické knižní a časopisecké fondy Umělecké besedy a knihoven bývalého Oddělení západních literatur a Kabinetu dějin českého divadla Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV.

K 31. prosinci 2025 tvořilo fond Knihovny ÚČL celkem 176 519 svazků, z toho v roce 2025 získala knihovna 3 529 nových knihovních jednotek a odebírala 138 titulů periodik. Knihovna ÚČL je otevřena nejen odborníkům a odborníkům, ale i studentkám a studentům a dalším zájemcům a zájemkyním. Všechny dokumenty jsou ve studovně pražského pracoviště ÚČL expedovány na počkání. V roce 2025 evidovala knihovna 344 aktivních čtenářských kont a dalším desítkám uživatelů byly jejich požadavky vyřešeny jednorázově. Souhrnně bylo poskytnuto 7 830 absenčních výpůjček (prezenční výpůjčky nejsou evidovány) a provedeno 2 485 prolongací. Další badatelé měli možnost studovat v knihovně dokumenty ze Staročeské sbírky – souboru mikrofilmů a fotokopíí staročeských rukopisů a tisků z českých i zahraničních fondů (více než 163 000 polí mikrofilmů a více než 155 000 fotokopíí).

Pražská Knihovna ÚČL poskytovala své služby na základě automatického výpůjčního protokolu a sdíleného systému Aleph, jehož provoz zajišťuje pro zapojené ústavy centrální Knihovna AV ČR. Počet záznamů dokumentů vytvářených podle pravidel RDA ve formátu MARC21 a předaných do Souborného katalogu ČR vzrostl v roce 2025 na 135 593, což se opět projevilo zvýšeným zájmem o dokumenty z fondu Knihovny ÚČL, uspokojovaným zčásti i meziknihovní výpůjční službou.

S cílem podpořit využití posledních částí fondu, které nebyly dosud zkatalogizovány elektronicky, tj. knihoven bývalého Oddělení západních literatur a Kabinetu dějin českého divadla, a dalších dílčích fondů knihovny se v letech 2017–2023 Knihovna ÚČL úspěšně zapojila do podprogramu Ministerstva kultury ČR VISK 5 – Retrokon projektem *Retrokatalogizace fondu Knihovny někdejšího Oddělení západních literatur ÚČSL ČSAV*. Protože kvalitou záznamů zasílaných do Souborného katalogu ČR splnila náročné požadavky zadavatele, po úspěšné rekatalogizaci zmíněného fondu přistoupila s podporou z téhož zdroje v roce 2024 i k postupnému zpracování fondu Knihovny bývalého Kabinetu dějin českého divadla ÚČSL ČSAV. V roce 2025 pak pokračovala dokončením rekatalogizace této sbírky a rekatalogizací dosud nezpracovaných částí pozůstalostních knihoven. Díky této skutečnosti knihovna umožňuje uživatelům ještě snazší přístup ke studiu primárních dokumentů z unikátních sbírek, ať již obsahujících dokumenty ze 17. až 20. století a orientovaných především na beletrii a odbornou literaturu z oblasti románského, anglosaského a germánského písemnictví, či tvořených primární a sekundární literaturou sledující domácí i zahraniční teatrologickou produkci zejména v 19. a 20. století nebo dalšími jedinečnými publikacemi.

Knihovna ÚČL AV ČR – statistické údaje			
	2023	2024	2025
Knihovní fond			
Celkový počet knihovních jednotek	170 690	172 990	176 519
Počet knih získaných v daném roce	2 767	2 300	3 529
Počet titulů periodik získaných v daném roce	150	141	138
Knihovní služby			
Počet registrovaných uživatelů	353	362	344
Počet výpůjček z fondu knihovny	8 694	7 336	7 830
Počet prodloužení výpůjček	2 134	2 276	2 485
Meziknihovní výpůjční služby			
Dokumenty zapůjčené z jiných knihoven v ČR	18	31	58
Dokumenty zapůjčené jiným knihovnám v ČR	82	80	88
Kopie částí dokumentů zapůjčené knihovnám v ČR	20	18	14
Dokumenty zapůjčené ze zahraničních knihoven	9	15	12
Spolupráce se Souborným katalogem ČR			
Celkový počet záznamů zaslaných do SKC	125 503	131 792	135 593

Tab. 4.a Knihovna ÚČL (Praha), údaje platné vždy k poslednímu dni v roce; zdroj ÚČL

Knihovna brněnského pracoviště ÚČL

Fond Knihovny brněnského pracoviště k 31. 12. 2025 tvořilo 18 578 knihovních jednotek. Jeho součástí je taktéž 20 titulů periodik (aktuálně odebíraných). Profilově je knihovna zaměřena na literární teorii a literární vědu, českou beletrii 20. století a původní současnou literaturu. Důležitou součástí představuje také literatura regionální a literární periodika. V roce 2017 byla v brněnské knihovně ÚČL dokončena celková rekatalogizace knihovního fondu v systému Aleph a od roku 2018 je již celý fond včetně nových přírůstků zpracováván elektronicky. Záznamy jsou průběžně tvořeny dle pravidel RDA ve formátu MARC21 v systému Aleph. V roce 2025 nabízela Knihovna brněnského pracoviště ÚČL svým uživatelům též výstřižkový archiv literární publicistiky.

Digitální zdroje informací

Ústav pro českou literaturu AV ČR zpřístupňuje odborné veřejnosti, studentům i dalším zájemcům široké spektrum digitálních zdrojů. Patří mezi ně oborové slovníky, digitální archivy, fulltextové databáze literárních textů, bibliografické a další specializované databáze i korpusy literárních děl. Orientaci v těchto materiálech usnadňuje sekce e-studovna na webových stránkách ÚČL, která funguje jako centrální rozcestník k jednotlivým zdrojům (<https://www.ucl.cas.cz/e-studovna>).

V roce 2025 dále pokračovalo rozšiřování digitální sbírky ÚČL v rámci Digitální knihovny Akademie věd ČR. Do této platformy jsou postupně zařazovány především starší kolektivní publikace a další svazky z Edice E, jejíž původní podoba již nevyhovuje současným standardům. Vybrané výsledky publikační činnosti ústavu jsou veřejně dostupné prostřednictvím systému Kramerius spravovaného Knihovnou AV ČR. Součástí sbírky jsou vedle titulů z Edice E také sborníky

Studentské literárněvědné konference; fond je průběžně doplňován o další publikace včetně novější produkce ÚČL. V otevřeném přístupu jsou současně k dispozici i oba recenzované odborné časopisy vydávané ÚČL – *Česká literatura* a *Cornova*.

V roce 2025 sehrály důležitou roli v komunikaci s veřejností jak oficiální webové stránky ústavu (<http://www.ucl.cas.cz>), tak i aktivita na sociálních sítích. ÚČL je nadále přítomen a aktivní na Facebooku (<https://www.facebook.com/UCLavcr>). V průběhu roku bylo v návaznosti na proměny způsobů užívání a fungování X (dříve Twitteru) rozhodnuto, že ÚČL svůj profil na této sociální síti (<https://x.com/uclavcr>) zakonzervuje a nebude jej více rozvíjet. Místo toho byl spuštěn oficiální instagramev účet ÚČL (<https://www.instagram.com/uclavcr/>)

Nadále se rozvíjí také videoknihovna na YouTube (<https://www.youtube.com/@UCLavcr/>), kde jsou zveřejňovány záznamy z vybraných přednášek (např. cykly Literárněvědné fórum a Staročeský dýchánek) i tematických diskusí. Významný vklad do videoarchivu ÚČL přineslo v roce 2025 také zveřejnění druhé série popularizačního projektu Supl.

5. Výzkumná infrastruktura Česká literární bibliografie

5.1 Činnost velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie

V roce 2025 vstoupil klíčový projekt výzkumné infrastruktury zaměřený na podporu průběžných infrastrukturních do třetího roku řešení a Česká literární bibliografie (ČLB) pokračovala v kontinuálním rozvoji svých aktivit.

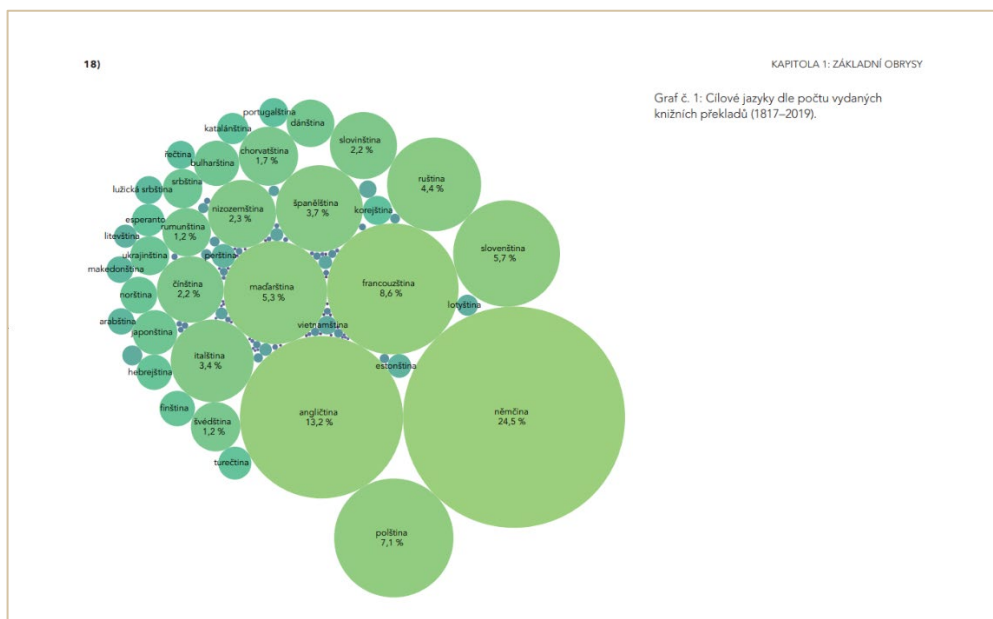
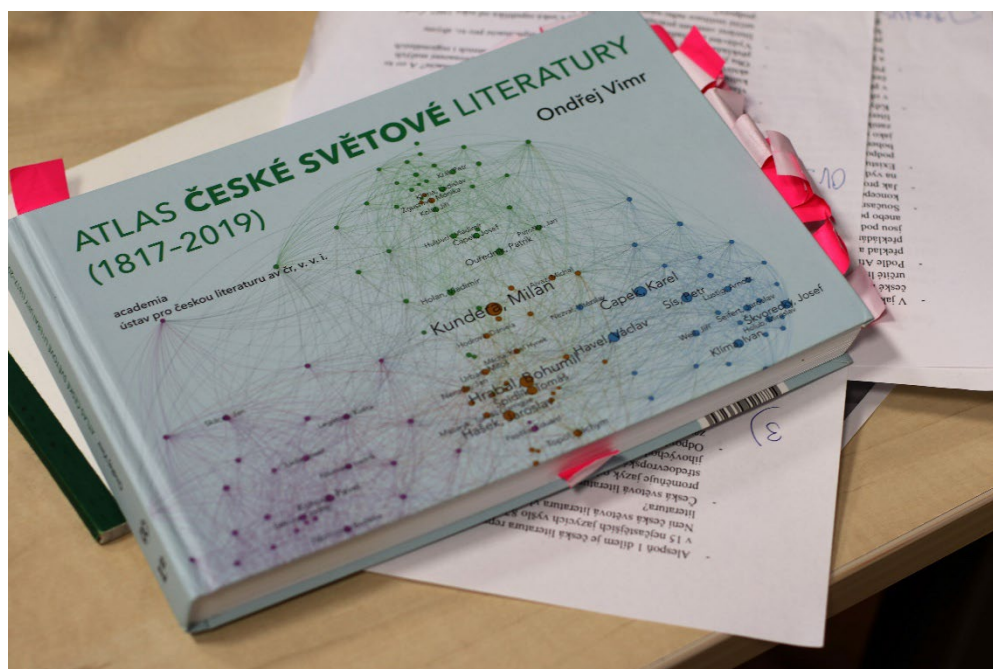

Rok 2025 se nesl ve znamení dvou klíčových faktorů, a to mezinárodní evaluace výzkumných infrastruktur i jednotlivých ústavů Akademie věd ČR a zároveň přípravy velkých konsorciálních projektů na národní i mezinárodní úrovni – konkrétně projektu *Open Science II* a projektů v rámci programu Horizon Europe podporujících vznikající European Collaborative Cloud for Cultural Heritage Data (ECCCH).

ČLB i v roce 2025 pokračovala v intenzivní spolupráci na národní i mezinárodní úrovni. V rovině mezinárodních vztahů zůstává klíčovou platformou *Bibliographical Data Working Group*, fungující při konsorciu DARIAH ERIC. Během roku 2025 bylo úspěšně završeno řešení projektu *Metadata-based Research in Art, Humanities and Social Sciences*, v jehož rámci byl v březnu 2025 v Praze uspořádán stejnojmenný workshop. Nově byla navázána a podáním společného grantového projektu *Translations Spaces* úspěšně odstartována spolupráce s Rakouskou akademií věd. Na národní úrovni se spolupráce ČLB soustřeďovala také především na přípravu a realizaci grantových projektů: vedle výše jmenovaného projektu *Open Science II* vstoupily do třetího roku řešení dva konsorciální projekty *Český literární exil 1948–1989* a *ALKARO – Almanachy, kalendáře a ročenky v českých zemích 1801–1945*, podpořené v rámci programu NAKI III Ministerstva kultury.

V roce 2025 zaznamenala ČLB významný rozvoj IT agendy, a to jak personálním posílením týmu, tak v podobě nasazení nových softwarových řešení. Začátkem roku byla oficiálně spuštěna inovovaná verze databáze České literární osobnosti, která plně využívá možností opensource katalogizačního systému KOHA. V návaznosti na zisk nových projektů byl datově-analytický a IT tým ČLB v závěru roku posílen o dva nové úvazky.

Zásadním publikačním výstupem roku 2025 se stalo vydání monografie Ondřeje Vimra *Atlas české světové literatury (1817–2019)*, která v praxi ukázala možnosti kvantitativního výzkumu bibliografických dat.

Obr. 5.1 *Atlas české světové literatury* (1817–2019) Ondřeje Vimra; zdroj: foto ČLB / ÚČL

5.2 Aktivity ČLB v číslech a datech

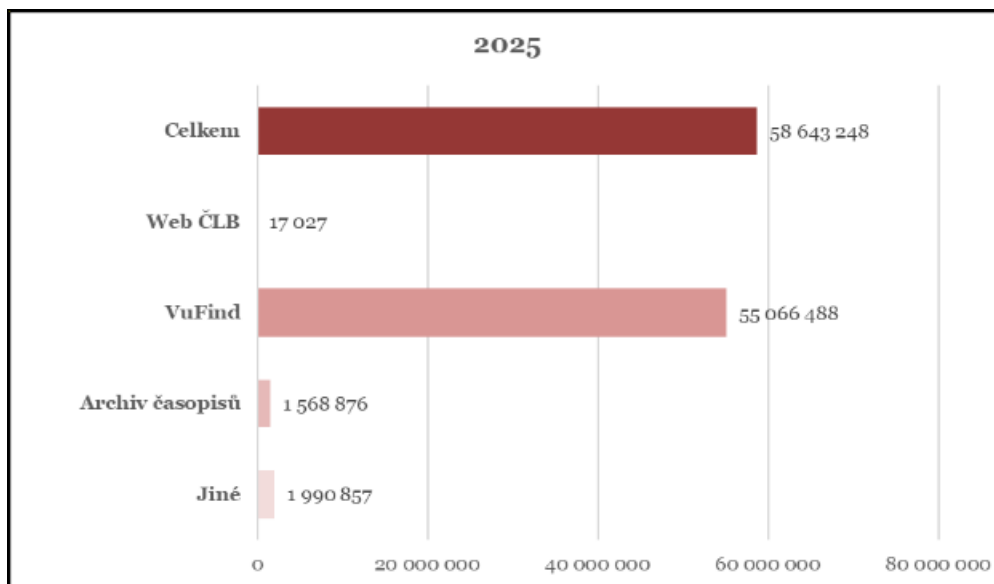
Bibliografické záznamy a návštěvnostází

Celkový počet záznamů v bázích ČLB dosáhl k 31. prosinci 2025 počtu 2 358 600. V současné bibliografii (bez digitalizované bibliografie retrospektivní o 1,6 mil. kartotéčních lístků a 95 001 databázovém záznamu) bylo zpracováno celkem 645 162 záznamů. Za rok 2025 tak nově přibylo celkem 23 685 záznamů. Bibliografie literárního samizdatu dosáhla počtu 21 698 záznamů (soustavná excerpce pro tuto bázi byla v březnu 2023 ukončena a doplňování probíhá již jen příležitostně; nově přibylo 30 záznamů) a Bibliografie literárního internetu zaznamenala 72 320 položek (roční přírůstek 6 488 záznamů). Bibliografie české literatury v překladu obsahuje 3 866 záznamů. Bibliografie české literatury v exilu čítá 25 354 záznamů, z nichž 9 151 položek tvoří excerpta z původní exilové báze pořízené v průběhu 90. let Františkem Knoppem. Za rok 2025 bylo zpracováno celkem 5 937 nových záznamů. Nově vznikající bibliografie projektu ALKARO momentálně dosáhla 15 679 záznamů a perspektivně bude včleněna do Retrospektivní bibliografie. Databáze bohemistického konsorcia, která zaznamenává výstupy zahraničních bohemistů, eviduje k závěru roku 2025 1 628 záznamů. ČLB pokračovala také v opravách a zpětné redakci databáze, přičemž úpravy se v roce 2025 dotkly několika desítek tisíc záznamů. Biografická databáze České literární osobnosti byla roku 2025 rozšířena o 2 251 záznamů na celkových 40 637 hesel. Přehled přírůstků za rok 2025 i celkové počty záznamů v bázích uvádí následující tabulka 5.1:

Databáze	Celkový počet záznamů	Počet záznamů zprac. v roce 2025
<i>Současná bibliografie</i>	645 162	21 247
• Bibliografie literárního samizdatu	21 698	30
• Bibliografie literárního internetu	72 320	6 488
• Bibliografie české literatury v překladu	3 866	354
• Bibliografie české literatury v exilu	25 354	5 937
• Databáze bohemistického konsorcia	1 628	-
<i>Retrospektivní bibliografie</i>	1 713 438	6 310
• Bibliografie projektu ALKARO	15 679	6 310
<i>České literární osobnosti (biografická databáze)</i>	40 637	2 696
Celkový počet bibliografických záznamů v databázích ČLB k 31. 12. 2025	2 358 600	23 685

Tab. 5.a Počty záznamů v bázích ČLB k 31. prosinci 2025; zdroj: ČLB

Celkový počet návštěv databází ČLB dosáhl v roce 2025 hodnoty 57 074 372 (web ČLB a databáze) a Digitální archiv periodik zaznamenal 1 568 876 návštěv (viz graf níže). Uvedené údaje zřejmě ve značné míře zahrnují i strojové návštěvy a návštěvy AI robotů, které je stávajícími technikami obtížné filtrovat. ČLB proto zahájila kroky k hledání alternativního způsobu monitorování své užívanosti.

Obr. 5.2 Statistiky návštěvnosti ČLB v roce 2025; zdroj: ČLB

Výstupy, výuka, popularizace

Pracovníci a pracovnice ČLB publikovali roku 2025 celkem 21 výstupů evidovaných v bázi RIV (včetně devíti digitálních kolekcí dat, tj. jednotlivých verzovaných datasetů dílčíchází ČLB), další čtyři (včetně tří datasetů) jsou pak uvedeny v databázi ASEP. Bylo zaznamenáno více než 30 výsledků s dedikací velké výzkumné infrastruktury ČLB s vročením 2025 určených pro databázi RIV. Sledovat jsme mohli nárůst využívání služeb ČLB při psaní vysokoškolských závěrečných prací – dedikace ČLB byla ve volně dostupných zdrojích nalezena u 87 z nich.

Pracovníci a pracovnice ČLB se v roce 2025 zúčastnili osmi domácích a zahraničních konferencí či workshopů a přednesli na nich celkem 11 přednášek.

ČLB uspořádala 18 seminářů pro vysokoškolské studenty včetně jednoho semestrálního kurzu, jichž se zúčastnilo dohromady zhruba 500 osob vč. posluchačů ze zahraničí (studenti z Polska, Itálie a Rakouska). Sedm vysokoškolských studentů absolvovalo v ČLB stáž.

V rámci programu AV ČR Otevřená věda hostila ČLB již tradičně roční stáž tří středoškolských studentek. Středoškolskému publiku byly určeny také tři samostatné přednášky o náplni činnosti ČLB.

V průběhu roku 2025 absolvovali pracovníci a pracovnice ČLB 16 krátkodobých návštěv zahraničních institucí či odborných zahraničních akcí (Belgie, Německo, Velká Británie, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko).

Newsletter Literárněvědná bohemistika, který vychází s dvoutýdenní frekvencí a na jehož přípravě se ČLB podílí, měl ke konci roku 2025 více než 430 odběratelů. Facebookový účet ČLB dosáhl na sklonku roku téměř 830 sledujících a účet na Twitteru/X sledovalo přes 130 osob. Sekce ČLB na YouTube kanálu ÚČL se rozrostla na 62 videí.

Obr. 5.3 Markéta Ř. Holanová vede seminář pro vysokoškolské publikum; zdroj: foto ČLB / ÚČL

Pracovníci a pracovnice ČLB se v průběhu roku 2025 podíleli na popularizačních akcích, jako je Veletrh vědy, Svět knihy či Týden AV ČR.

5.3 Rozvoj ČLB a aktivity na národní i mezinárodní úrovni

V roce 2025 se Česká literární bibliografie podílela na řešení celkem sedmi grantových projektů. Pokračovala implementace již zmíněných klíčových projektů ČLB, a to projektu velké výzkumné infrastruktury *Česká literární bibliografie* (LM2023043; doba řešení 2023–2026, hlavní řešitel Vojtěch Malínek) a obou konsorciálních projektů z programu NAKI III, tj. projektů *Český literární exil 1948–1989* (DH23P03OVV011; koordinátor ČLB; partner Památník národního písemnictví; hlavní řešitelka Gabriela Romanová) a *ALKARO – Almanachy, kalendáře a ročenky v českých zemích 1801–1945* (DH23P03OVV013; koordinátor Moravská zemská knihovna; partneři: ČLB a Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; řešitel za ČLB Vojtěch Malínek).

Vydáním monografie *Atlas české světové literatury (1817–2019)* bylo završeno řešení juniorského projektu GA ČR Globální trajektorie české literatury od roku 1945 (GJ20-02773Y; hlavní řešitel Ondřej Vimr). Podáním závěrečné zprávy o řešení projektu byl v roce 2025 uzavřen i investiční projekt *Upgrade výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie* (CZ.02.01.01/00/23_015/0008209; výzva Výzkumné infrastruktury I OP JAK; doba řešení 2024–2025; hl. řešitel Vojtěch Malínek).

Z mezinárodních projektů byla úspěšně dovršena implementace projektu *Metadata-based Research in Art, Humanities and Social Sciences. Work in Progress Workshop* (DARIAH Working Groups Call 2023–2025; hl. řešitelé Vojtěch Malínek a Tomasz Umerle). V rámci projektu byl uspořádán závěrečný projektový workshop, na němž vystoupilo 15 renomovaných mezinárodních odborníků z oblasti správy a výzkumu metadat z oblasti kulturního dědictví (mj. film, historie či hudba). Workshop navštívilo téměř 80 online a offline návštěvníků a veškeré prezentace a videonahrávky jsou k dispozici na webu ČLB.

Rok 2025 byl druhým rokem řešení tříletého projektu *Advancing Metadata-driven Research and Curation Methodology for Literary Studies* (bilaterální mobilitní projekt AV ČR a Polské akademie věd; 2024–2026; hl. řešitelé Vojtěch Malínek a Tomasz Umerle), zaměřeného na spolupráci s Polskou literární bibliografií (PBL IBL PAN), zejména na další rozvoj portálu European Literary Bibliography a na analýzu metodologických aspektů současné bibliografické praxe. Týdenní výměnné pobyty výzkumných týmů byly realizovány v květnu (Poznaň) a říjnu (Praha).

V průběhu roku 2025 byla finalizována příprava čtyř velkých konsorciálních projektů, z toho tří mezinárodních, které budou ve významné míře formovat agendu ČLB pro následující období. Tři z nich byly následně vybrány k podpoře.

Největším z nich je projekt *Open Science II* (OP JAK; hl. řešitel: Univerzita Karlova, řešitel za ÚČL Vojtěch Malínek). Tento strategický projekt národního významu je zaměřen na implementaci iniciativy European Open Science Cloud (EOSC) do českého výzkumného prostředí, konkrétně na integraci postupů otevřené vědy a tzv. FAIR principů do oborových výzkumných komunit, na vývoj souvisejících softwarových řešení (repozitářů) i sdílení know-how a best practices. Žádost byla podána v červnu 2025 a na podzim byl projekt vybrán k podpoře se zahájením řešení od října 2025, resp. ledna 2026. ČLB v rámci tohoto projektu koordinuje oborový cluster Humanitní vědy a umění, na jehož realizaci se podílejí dvě pracoviště Univerzity Karlovy (Matematicko-fyzikální fakulta a Filozofická fakulta), Masarykova univerzita (Filozofická fakulta) a Západočeská univerzita v Plzni.

Druhým významným projektem, do něhož ČLB vstoupily, je projekt *ECHOLOT (European Cultural Heritage Optimised Linked Open Tools)*, podpořený z programu Horizon Europe. Tento konsorciální projekt je zaměřený na vývoj softwarových nástrojů na podporu vznikajícího European Collaborative Cloud for Cultural Heritage Data (ECCCH) a je jedním z 10 projektů, které byly prozatím podpořeny. Projektové konsorcium je vedeno knihovnou TIB Hannover a zahrnuje organizace, jako jsou např. Wikimedia Deutschland, DARIAH ERIC, Europeana či několik předních evropských univerzit s rozsáhlou expertízou v oblasti linked open data. Úkolem ČLB je ve spolupráci s PBL IBL PAN realizovat případovou studii, která bude na základě dat Evropské literární bibliografie prověřovat možnosti zapojení bibliografických dat do centrálního ekosystému ECCCH. Na řešení případové studie spolupracují také British Library, Národní knihovna České republiky a Univerzita v Alicante. V návaznosti na tento projekt se ČLB spolupodílela také na přípravě žádosti dalšího projektu *ECHOBIB*, který v koordinaci Helsinské univerzity zamýšlel zmapovat možnosti komplexního zapojení bibliografických dat předních evropských bibliografických pracovišť do centrálního systému.

Ve spolupráci s Centrem pro digital humanities Rakouské akademie věd a s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR byl v průběhu roku 2025 připraven do mezinárodní Lead Agency výzvy GA ČR projekt *Translation Spaces: Circulation of Knowledge in the Habsburg Monarchy between 1848 and 1918* (hl. rakouský řešitel Philipp Hofeneder; za ČLB Ondřej Vimr), zaměřený na zpracování bibliografie překladů jednotlivých národních literatur na území někdejšího Rakouska-Uherska v letech 1848–1918. I tento projekt byl v závěru roku 2025 vybrán k podpoře.

Rok 2025 tak přinesl další významnou internacionalizaci a rozvoj výzkumných aktivit ČLB, která se stala součástí několika prestižních mezinárodních projektů a zároveň se zapojila do implementace jednoho z aktuálně nejzásadnějších projektů na podporu výzkumné infrastruktury na národní úrovni.

5.4 Sekce ČLB a jejich činnost

Obr. 5.4 Tým České literární bibliografie v roce 2025; zdroj: foto ČLB / ÚČL

Sekce současné bibliografie (vedoucí Pavla Hartmanová, Lucie Halabrinová)

V roce 2025 tým současné bibliografie pracoval zejména na průběžné excerpci tištěných i elektronických periodik a knih. V průběhu roku byla excerpci základna rozšířena o několik nových titulů (časopisy *Page*, *Luxor magazín* a *liŠAJ* nebo weby naposlech.cz, revueprostor.cz, www.seznamzpravy.cz, ctart.cz, psivino.cz a casopisdilo.cz). Databáze Současná bibliografie (od roku 1945) byla obohacena o 10 155 záznamů a do databáze Bibliografie českého literárního internetu přibylo celkem 5 578 záznamů. Nově tým v roce 2025 započal revizi Databáze excerpovaných časopisů.

Kromě excerpci činnosti se členky týmu věnovaly propagaci aktivit ČLB na webu a sociálních sítích (Lucie Halabrinová, Kateřina Zajíčková) či agendě Konsorcia literárněvědné bohemistiky (Anna Gnot, Vendula Trnková), dále vzdělávacím aktivitám pro studenty vysokých škol (Pavla Hartmanová, Anna Gnot) nebo přípravě tradiční Školy praktické bohemistiky, kterou Ústav pro českou literaturu AV ČR pořádá pro frekventanty doktorského studia (Marta Škubalová)

a jednorázovým workshopům pro studenty zahraničních bohemistických oborů zejména z polských a rakouských univerzit (Anna Gnot).

Kateřina Zajíčková připravila 34. svazek edice Dílny České knižnice a participovala na přípravě didaktické antologie zaměřené na queer literaturu. Spolu s Renátou Cebe ze Sekce bibliografie literárního samizdatu a exilu pokračovala také v konzultacích a práci na osobní bibliografii Oty Pavla.

Sekce bibliografie literárního samizdatu a exilu (vedoucí Gabriela Romanová)

V roce 2025 tým zpracovával článkovou bibliografii exilových periodik v rámci třetího roku projektu *Český literární exil 1948–1989*. Vedle průběžně excerpovaných titulů byly dokončeny excerpcce časopisů *Sklizeň*, *Obrys* a *Skutečnost*, výrazně se pokročilo s excerpcí časopisů *Nový život*, *Studie* či přílohy *New yorských listů Pramen zábavy* a nově byla započata excerpcce časopisů *Hlas domova* a *Paternoster*.

Celkem přibýlo v exilové databázi 5 689 záznamů. Tým se zároveň podílel na redigování a opravování databáze ČLB. Renáta Cebe v rámci své excerpční aktivity iniciovala digitalizaci řady publikací v Národní knihovně ČR a na platformě Scriptum.cz.

Členky a členové týmu plnili vedle soustavné práce na databázi také publikační úkoly: Pavel Nevyhoštěný pokračoval v práci na osobní bibliografii Zdeny Salivarové. Renáta Cebe pokračovala ve sběru dat pro excerpci a bibliografii překladů Oty Pavla a téměř dokončila bibliografii Oty Pavla v samizdatu; obě budou součástí kompletní bibliografie Oty Pavla připravované pro edici *Bibliographica*.

Členky a členové týmu se rovněž účastnili odborných konferencí a podíleli se na činnosti oborově relevantních pracovních skupin. Pavel Nevyhoštěný vystoupil na doktorandské konferenci v Třešti s příspěvkem „Ke genezi vydání Slovníku českých spisovatelů: textologické otázky“. Čtyři členové týmu – Dominik Melichar, Pavel Nevyhoštěný, Šárka Sladovnicková a Gabriela Romanová – se rovněž věnovali svému doktorskému studiu. Dominik Melichar absolvoval měsíční pobyt v polské Poznani, kde vedle psaní disertační práce vystoupil na půdě Univerzity Adama Mickiewicze s přednáškou o českém samizdatu a s workshopem zaměřeným na možnosti bibliografie v literárněvědném bádání. Pavel Nevyhoštěný v rámci své účasti v projektu OP JAK MyGRACE vedl na půdě ÚČL AV ČR workshop „Použití bibliografie ve výzkumu exilu a migrace“. Renáta Cebe dokončila magisterské studium na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy diplomovou prací „Vzpomínky českých těžařů a geologů, kteří budovali ropné vrty v Iráku, 1979–1990“.

V rámci projektu NAKI III proběhly dvě pracovní cesty do zahraničních archivů: fond Igora Hájka na University of Glasgow badatelsky vytěžil Pavel Nevyhoštěný. Bádání v Literárním archivu Forschungstelle Osteuropa v Brémách absolvovaly Gabriela Romanová a Renáta Cebe. Šárka Sladovnicková se pro potřeby projektu účastnila natáčení dokumentárního filmu *Za železnou oponou*:

vydavatelé české literatury v exilu. Pokročily práce na interaktivní mapě – vývojář Petr Čech aplikoval funkční a grafické rozvržení faset a další funkcionality pro specifikaci vyhledávacích dotazů, byl vybrán a upgradován mapový podklad, na němž se nyní zobrazují dílčí analytické informace z bibliografické databáze. Byla zahájena diskuse s týmem biografického archivu o metodě obohacování dat potřebných pro mapu.

Obr. 5.5 Gabriela Romanová na badatelském výjezdu v Brémách; zdroj: archiv ČLB / ÚČL

Členky týmu Gabriela Romanová a Nikola Dlabajová zpracovaly článkovou bibliografii samizdatového časopisu *Revolver Revue* do publikace *Out Of Ghetto Magazine (Jak se dělal samizdat)*.

Sekce retrospektivní bibliografie (vedoucí Jana Vargová)

Sekce retrospektivní bibliografie pokračovala v roce 2025 třetím rokem v průběžné excerpci pro samostatnou analytickou bibliografickou databázi ALKARO v rámci projektu NAKI III. Zpracovávány byly všechny tři typy dokumentů – almanachy, kalendáře i ročenky. Databáze byla v roce 2025 obohacena o 6 310 záznamů.

V roce 2025 byl dokončen plánovaný výstup projektu – *Metodika bibliografického zpracování almanachů, kalendářů a ročenek* z pera Vojtěcha Malínka a Jany Vargové. Metodika zahrnuje rozsáhlou teoretickou i praktickou část a jejím primárním cílem je formulace a standardizace postupů bibliografického popisu almanachů, kalendářů a ročenek z období let 1801–1945. Metodika úspěšně prošla oponentským řízením a schválením poskytovatele a nyní je dostupná na adrese <https://hdl.handle.net/11104/0371938>.

Lucie Maršíková v roce 2025 navázala na svůj dřívější projekt *Bibliografie kritické recepce skandinávských literatur v českých zemích (1890-1915)*, který by se měl stát východiskem její chystané disertace.

Markéta Ř. Holanová se v průběhu roku věnovala vzdělávacím aktivitám pro univerzitní studenty, pronesla tři přednášky na téma meziválečných detektivek a podílela se na redakci dvou vědeckých publikací. Pro časopis *Česká literatura* připravovala bibliografický přehled Informatorium.

Sekce Biografický archiv (vedoucí Petra Večeřová)

Tým Biografického archivu pokračoval i v roce 2025 v katalogizaci podle stanovených pracovních postupů a v interní redakci dat databáze České literární osobnosti. Postupně se doladovalo výchozí nastavení systému KOHA a připravilo propojení mezi databází České literární osobnosti a bibliografickou databází České literární bibliografie. Také byly zpětně zpracovávány záznamy literárních a literárněvědných osobností založené v předchozím období pro databázi AUT. Záznamy CLO byly plně propojeny s digitální kopií *Lexikonu české literatury* a elektronickým *Slovníkem spisovatelů po roce 1945*. Nově bylo vytvořeno celkem 2 251 záznamů. Tým spolupracoval s Národní knihovnou ČR a dalšími knihovnami na tvorbě kooperativní databáze Národní autority, kde se aktivně podílel na tvorbě záznamů jmenných autorit. V roce 2025 zaslali pracovníci Biografického archivu do databáze 440 nových záznamů.

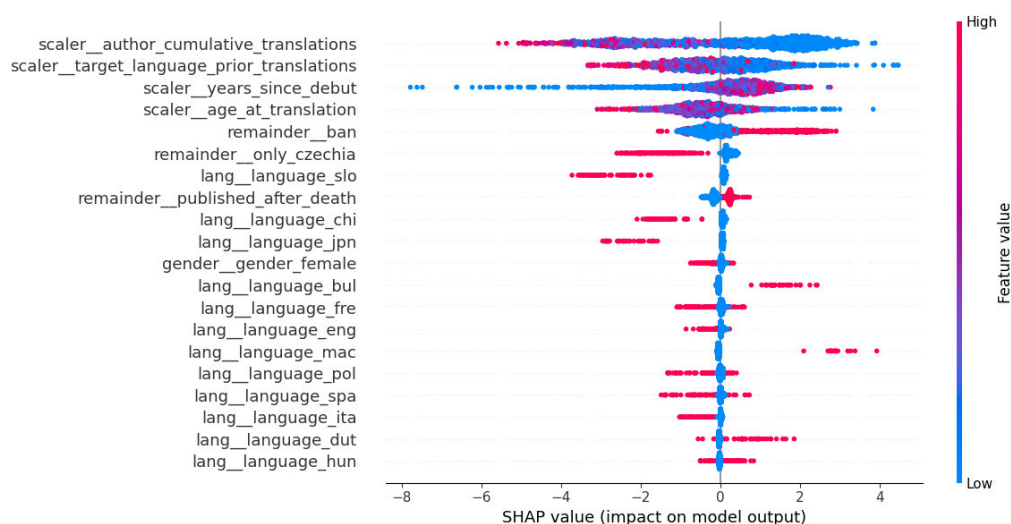
Biografický archiv se věnoval též popularizaci své vědecké činnosti formou přednášek a vedení krátkodobých i dlouhodobých stáží pro vysokoškolské studenty. Pod záštitou programu Otevřená věda provázela Petra Večeřová již poněkolikáté tři středoškolské studentky celoročním projektem *Autoři a přátelé literatury registrovaní v literárních spolcích a společnostech v 1. polovině 20. století* zaměřeném na propojení bibliografie, biografistiky a kulturní antropologie.

Sekce pro globální a digitální literární studia (vedoucí Ondřej Vimr)

Vedle kontinuální práce na bibliografii překladů české literatury se činnost týmu soustředila také na prezentování předběžných výsledků, publikační aktivitu a projektovou přípravu. Výsledky bádání v oblasti analýzy bibliografických a sociálních dat při zkoumání státních vlivů na celosvětovou cirkulaci české literatury pomocí metod strojového učení byly pod názvem „Are there any soft-power goals? Data driven analysis of the Czech institutional support of translation in 1998–2019“ prezentovány na kongresu EST v Leedsu. Následně byl výzkum dopracován a zaslán do časopisu *Target* pro recenzní řízení. Tiskem vyšla monografie *Atlas české světové literatury 1817–2019*, která na podkladech bibliografických dat zkoumá trendy a vzorce šíření české literatury ve světě v daném dlouhém časovém období.

Dále se rozvíjela mezinárodní badatelská spolupráce s univerzitou v Lovani (Jack McMartin, společný příspěvek na konferenci v Liège v roce 2025) a s Chinese University of Hong Kong (Lidia Zhou Mengyuan, přijat společný příspěvek na kongres ADHO v Tedžonu 2026). Ve spolupráci s Rakouským centrem pro digital humanities (ACDH) při Rakouské akademii věd (ÖWA) byla podána grantová přihláška do výzvy FWF – GAČR (WEAVE, Lead Agency: FWF). Předkládaný projekt si klade za cíl na základě bibliografických dat o překladech zkoumat cirkulaci vědění v době Rakouska-Uherska. Projekt *Translation Spaces: Circulation of Knowledge in the Habsburg Monarchy between 1848 and 1918* pod vedením Philippa Hofenedera (hlavní řešitel projektu, ÖAW) a Ondřeje Vimra (hlavní řešitel za českou stranu) zahrne kromě badatelů ACDH a ČLB také výzkumníky z Masarykova ústavu a archivu AV ČR. Žádost byla schválena a řešení bude zahájeno v dubnu 2026.

V neposlední řadě proběhly v roce 2025 přípravy pro zahájení řešení projektu *Open Science II*, v jehož rámci budou členové týmu pomoci nástrojů strojového učení a velkých jazykových modelů vyvíjet metody a nástroje pro konverzi katalogizačních lístků a tištěných bibliografií do strukturovaných dat. V rámci příprav byl tým pro globální a digitální studia významně rozšířen o datové specialisty.

Obr. 5.6 Výsledky analýzy vlivů jednotlivých faktorů při přidělování dotací pro překlady české literatury do cizího jazyka; zdroj: Ondřej Vimr)

Sekce digitalizace a IT

Stávající tým digitalizace a IT byl v roce 2025 tvořen koordinátorkou digitalizace a open access Veronikou Zemanovou a IT vývojářem Josefem Svobodou.

Pod vedením Veroniky Zemanové pokračoval třetí etapou projekt *Digitalizace a zpřístupnění literárněvědných pramenů z fondu knihovny ÚČL AV ČR* podpořený z programu VISK 7 Ministerstva kultury, díky němuž jsou digitalizovány vybrané dokumenty z fondů Knihovny ÚČL. V roce 2025 bylo digitalizováno pět periodik z období 1. poloviny 20. století (*Čas*, *Kuncířovy noviny*, *Rarach*, *Rozhledy po literatuře a umění* a *Rozvoj*). V závěru roku byl podán návrh na pokračování projektu i v následujícím roce.

Josef Svoboda se roku 2025 podílel především na rozvoji discovery systému VuFind. Pro jeho potřeby připravil autoritní modul, v němž je aktuálně prezentována databáze České literární osobnosti, a to včetně samostatných propojení na bibliografické databáze ČLB. Dílčími úpravami pak prošlo nastavení fasetového vyhledávání i grafická podoba stávajícího rozhraní. Do rozhraní byla plně integrována data RETROBI včetně automatické harmonizace dat s nejnovější verzí báze. V druhé polovině roku probíhaly přípravy na přechod na novou verzi VuFindu, která mj. umožní automatická mailová hlášení o aktualizacích konkrétních položek v bázi či práci s booleovskými operátory přímo v nastavení jednotlivých faset. Zároveň Josef Svoboda připravil kontrolní skripty monitorující případné výpadky služeb ČLB tak, aby bylo nápravu možné zjednat pokud možno obratem pomocí automatizovaných řešení (restart serveru), popř. u významnějších výpadků předat hlášení pověřenému IT pracovníkovi.

Během roku byla posílena spolupráce IT týmu s datovými analytiky ze Sekce pro globální a digitální literární studia, zejména na hromadných opravách dat či strojovém propojování bibliografických záznamů na jejich digitalizovanou verzi v Krameriovi. Na podzim 2025 bylo vypsáno výběrové řízení na pozici druhého IT vývojáře s nástupem od ledna 2026.

6. Hospodaření

6.1 Rozpočet

V roce 2025 hospodařil ÚČL s rozpočtem ve výši 129 759 tis. Kč vč. investic a grantů s kladným hospodářským výsledkem. Výsledek hospodaření činí po zdanění 1 119 tis. Kč a bude rozdělen mezi Rezervní fond a Sociální fond.

V roce 2025 vyčerpal ÚČL prostředky z fondu účelově určených prostředků ve výši 3 531 tis. Kč. Z toho 2 769 tis. Kč činily institucionální prostředky a 761 tis. Kč činily grantové prostředky. V roce 2025 bylo převedeno do fondu účelově určených prostředků celkem 4 017 tis. Kč, z toho 2 897 tis. Kč činí institucionální prostředky a 1 120 tis. Kč činí prostředky grantové.

Rozpočet ÚČL byl tvořen neinvestiční institucionální dotací ve výši 63 023 tis. Kč, z toho 57 954 tis. Kč tvořily prostředky na výzkumný záměr a 5 069 tis. Kč prostředky na činnost. Součástí institucionální podpory byla i investiční dotace ve výši 1 157 tis. Kč.

Další významnou složkou rozpočtu tvořily grantové/projektové dotace celkem ve výši 55 940 tis. Kč, z toho 15 521 tis. Kč činily prostředky z GA ČR a 40 419 tis. Kč prostředky ostatních rezortů.

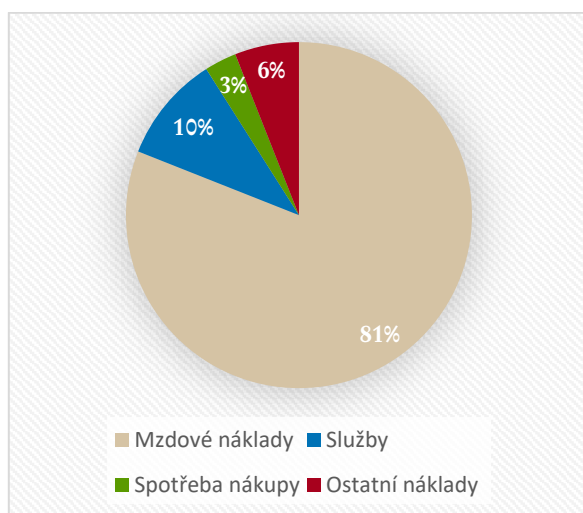
ÚČL čerpal z těchto dotací: 9× GA ČR 15 521 tis. Kč, 1× TA ČR 1 408 tis. Kč, 2× MŠMT 31 337 tis. Kč, 6× MK 7 488 tis. Kč, 186 tis. Kč od ostatních poskytovatelů dotací.

6.2 Náklady

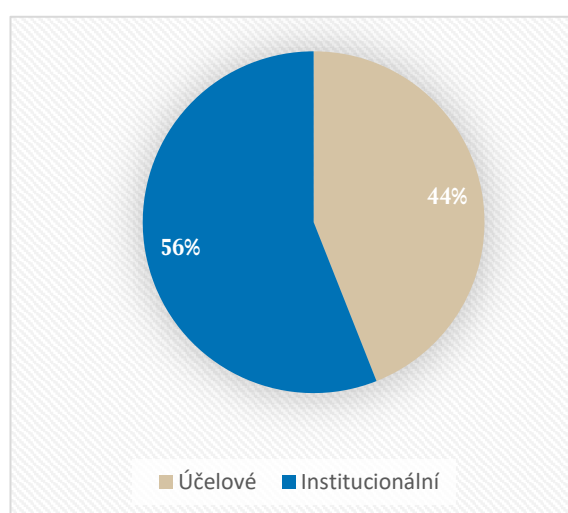
Nejvýznamnější nákladovou položkou jsou z hlediska struktury osobní náklady. Ty dosáhly v roce 2025 včetně odvodů zákonného pojištění a ostatních sociálních nákladů výše 103 799 tis. Kč. Ostatní náklady na provoz instituce činily 24 804 tis. Kč. Z hlediska typu financování představovala významnější část nákladů institucionální prostředky ve výši 71 900 tis. Kč a menší část nákladů tvořily účelové prostředky ve výši 56 702 tis. Kč. Cestovní náklady se zvýšily na 2 121 tis. Kč. Podrobnější struktura nákladů je uvedena v tabulkách Výsledek hospodaření ÚČL AV ČR, v. v. i., za rok 2025, zveřejněných na webu ÚČL.

Zdroje a rozdělení mzdových nákladů ÚČL (v tis. Kč) včetně pojištění a sociálního fondu				
<i>Zdroj</i>	<i>Mzdy</i>	<i>Pojištění</i>	<i>OON</i>	<i>Celkem</i>
Institucionální dotace	41 445	17 025	893	59 363
GAČR	7 778	2 694	752	11 224
MŠMT ČR a MK ČR	23 790	8 232	1 189	33 211
Celkem	73 013	27 951	2 834	103 798
Odměny DR a RÚČL				224

Tab. 6.a Struktura mzdových nákladů ÚČL v roce 2025; zdroj ÚČL

Obr. 6.1 Struktura nákladů; zdroj ÚČL

Obr. 6.2 Náklady podle typu financování; zdroj ÚČL

6.3 Výnosy

Nevyužité prostory v budově, které má ÚČL ve svém vlastnictví, pronajímal v roce 2025 jiným subjektům. Nájemci jsou především subjekty nekomerční, patří mezi ně např. Středisko společných činností AV ČR (knihkupectví Academia), Etnologický ústav AV ČR, Filosofický ústav AV ČR (Kabinet pro klasická studia), občanské sdružení Klub přátel Tvaru (stejnojmenný literární časopis) a CEFRES – Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Mezi komerční subjekty se řadili tito nájemci: Alf & Bet, spol. s r.o. (kavárna), Vesmír spol. s r. o. (stejnojmenný vědecký časopis). Nájemné se promítlo do příjmů ústavu částkou 1 101 tis. Kč.

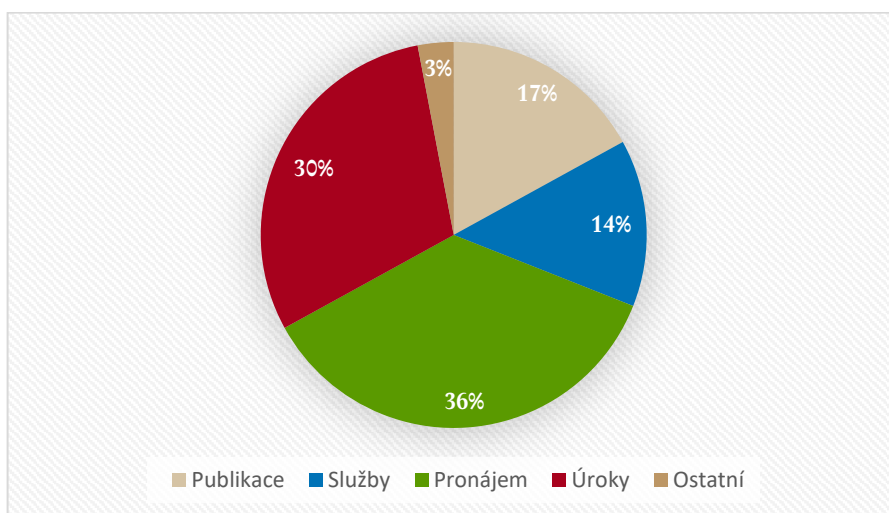
Další výnosy měl ÚČL z prodeje publikací ve výši 512 tis. Kč a z prodeje služeb ve výši 416 tis. Kč, úroky činily cca 919 tis. Kč, ostatní výnosy ve výši 87 tis. Kč.

Celkem činily zdanitelné výnosy za rok 2025 i s úroky 3 035 tis. Kč. Ústav je i nadále plátcem DPH.

Zdanitelné výnosy ÚČL (v tis. Kč):

Prodej publikací včetně <i>České literatury</i>	512
Tržby z prodeje služeb	416
Tržby z pronájmu	1 101
Úroky	919
Ostatní výnosy	87
Celkem výnosy	3 035

Tab. 6.b Struktura výnosů ÚČL v roce 2025; zdroj ÚČL

Obr. 6.3 Výnosy ÚČL v roce 2025; zdroj ÚČL

6.4 Majetek

K 31. 12. 2025 činil majetek ÚČL 133 926 tis. Kč. Mezi významné položky majetku patří budova v ulici Na Florenci ve výši 111 558 tis. Kč, pozemek Na Florenci ve výši 2 190 tis. Kč a software 3 722 tis. Kč.

ÚČL získal v roce 2025 od AV ČR dotaci ve výši 1 157 tis. Kč. Z toho 590 tis. Kč byla čerpána dotace na nákladné přístroje a 567 tis. Kč byla čerpána dotace na reprodukci majetku. Z dotací byl pořízen Accurio Print C4065 – barevný tiskařský stroj a AI server – Asrock Romed8-2T ATX.

7. Orgány pracoviště

7.1 Ředitel pracoviště

Na základě jmenování předsedkyně Akademie věd ČR prof. RNDr. Evou Zažímalovou, CSc., na období 1. 7. 2020 – 30. 6. 2025, vykonával v roce 2024 funkci ředitele ÚČL PhDr. Petr Šámal, Ph.D. V jarních měsících roku 2025 proběhl konkurz, na jehož základě byl PhDr. Petr Šámal, Ph.D. předsedou Akademie věd ČR prof. RNDr. Radomírem Pánkem, Ph.D. jmenován ředitelem ÚČL pro druhé volební období 1. 7. 2025–30. 6. 2030.

Informace o činnosti

V průběhu roku ředitel pracoviště vykonával běžnou agendu související s funkcí ředitele, řídil činnost všech složek ústavu, sledoval a kontroloval hospodaření pracoviště a čerpání rozpočtu.

Ředitel ÚČL zorganizoval a vedl celkem 11 pravidelných měsíčních porad kolegia ředitele ÚČL. Spolu se zástupcem ředitele navštívil všechna oddělení a vedl diskuse o jejich výzkumném profilu, aktuálních i plánovaných projektech i celkovém nastavení infrastrukturní podpory.

Ředitel ÚČL po dohodě s předsedkyní Rady ÚČL svolal na 14. ledna 2025 volební shromáždění výzkumných pracovníků ÚČL za účelem hlasování o návrzích na kandidátky a kandidáty do Akademické rady AV ČR a o podporách navržených kandidátek a kandidátů, interních i externích, do Vědecké rady AV ČR (podle bodu 10 Hromadného dopisu předsedkyně AV ČR 9/2024 ze dne 15. března 2024).

Ředitel ÚČL po dohodě s předsedkyní Rady ÚČL svolal na 20. května 2025 volební Shromáždění výzkumných pracovníků ÚČL, jehož cílem bylo vybrat jednoho interního člena / jednu interní členku Rady ÚČL a jednu externí členku / externího člena Rady ÚČL a hlasovat o podporách nominací na předsedu AV ČR.

Ředitel ÚČL dokončil práce na dílčí změně zřizovací listiny, která po projednání Akademickou radou a dalšími orgány vstoupila coby dodatek č. 1 v platnost ke dni 1. březnu 2025.

Ředitel ÚČL ve spolupráci s vedoucími výzkumných útvarů připravil Koncepti výzkumné činnosti ÚČL AV ČR, v. v. i., na období příštích pěti až deseti let (2025–2030/2035), která byla 12. června schválena Radou instituce.

Ředitel ÚČL koordinoval přípravy novelizovaných znění Mzdového předpisu, Volebního řádu ÚČL a Organizačního řádu ÚČL a zajistil jejich projednání Radou instituce.

Dozoroval a schválil vnitřní předpis 2025/1 o zásadách hospodaření se sociálním fondem, zajistil předložení finančních dokumentů Výsledek hospodaření za rok 2024 a Rozpočet ÚČL na rok 2025, jejich projednání v Dozorčí radě ÚČL a schválení v Radě ÚČL. Zajistil předložení Výroční zprávy ÚČL o činnosti a hospodaření za rok 2024 Radě ÚČL a Dozorčí radě ÚČL, jejich projednání, resp. schválení oběma radami a zveřejnění výroční zprávy ve stanoveném termínu.

Vydal tři příkazy ředitele:

- 1/2025 o pravomocích a kompetencích zástupců ředitele a vědeckého tajemníka;
- 2/2025 o jmenování komisí pro rok 2025 až do odvolání;
- 3/2025 o plánovaných atestacích v lednu 2026.

7.2 Rada pracoviště

Složení

předsedkyně:

PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D. (ÚČL AV ČR), znovuzvolena 20. května 2025

místopředseda:

PhDr. Michal Přibán, Ph.D.

členové interní:

Mgr. Anna Gnot, Ph.D., Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D.,
Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. et Ph.D., PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

členové externí:

doc. Mgr. Jiří Koteš, Ph.D. (Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem);
zvolen 20. května 2025 s mandátem od 17. června 2025
Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D. (Ústav slovenskej literatúry SAV),
Mgr. Zuzana Urválková, Ph.D. (Ústav české literatury a knihovnictví FF MU); mandát
skončil k 16. červnu 2025
PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D. (Literární archiv Památníku národního písemnictví)

Informace o činnosti

Rada pracoviště zasedala v termínech: 4. února, 20. března, 12. června, 13. listopadu; návrhy, k jejichž projednání nebylo možné nebo účelné svolat zasedání Rady ÚČL, byly projednány per rollam.

4. února

Rada projednala návrh Rozpočtu ÚČL na rok 2025.

Rada projednala Střednědobý výhled rozpočtu ÚČL na období 2026–2027.

Rada pokračovala v projednávání Koncepce výzkumné činnosti ÚČL na léta 2026–2030.

Rada projednala ustavení Týmu Literatura a gender.

Rada projednala návrh novely Zřizovací listiny ÚČL.

Rada projednala novelu Organizačního řádu ÚČL.

20. března

Rada projednala novelu Přílohy Mzdového předpisu ÚČL.

Rada projednala novelu Směrnice pro hospodaření s fondy v ÚČL.

Rada projednala návrh Sociálního fondu na rok 2025.

Rada projednala 11 ústavních návrhů grantových projektů GA ČR.

Rada projednala návrhy projektů do programu Podpory perspektivních lidských zdrojů.

Rada projednala novelu Statutu Stipendia Zdeňka Pešata.

12. června

Rada projednala Výroční zprávu ÚČL za rok 2024.

Rada projednala postup řešení 32 ústavních projektů, 9 zhodnotila jako dokončené.

Rada schválila Koncepti výzkumné činnosti ÚČL na léta 2026–2030.

Rada projednala 1. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2025.

Rada projednala novelu Organizačního řádu ÚČL.

Rada schválila novelu Volebního řádu ÚČL.

Rada rozhodla o udělení Stipendia Zdeňka Pešata Ranveig Kvinnsland.

13. listopadu

Rada schválila 2. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2025.

Rada projednala ustavení Týmu pro výzkum dějin populární kultury.

Rada doporučila projekty, jejichž předkladateli byli Aleksandra Rykowska, Alessandro Benassi, Lisa Peschel, Isabelle Mendes, Pijus Ash, Aleksandar Pavlović k udělení Fellowshipu Josefa Dobrovského.

7.3 Dozorčí rada

Složení

<i>předseda:</i>	Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D. (AV ČR)
<i>místopředsedkyně:</i>	Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D. (ÚČL AV ČR) do 31. března 2025; Mgr. Věra Soukupová, Ph.D. (ÚČL AV ČR) od 1. dubna 2025
<i>členové:</i>	Mgr. Petra Eckert Nováková (SSČ AV ČR) JUDr. Jiří Malý (SSČ AV ČR) Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

Informace o činnosti

zasedání v roce 2025: 7. března a 18. června

jednání per rollam v roce 2025: 17. února, 22. května, 30. května, 27. června a 14. listopadu

7. března

Projednala a bez výhrad vzala na vědomí hospodářské výsledky ÚČL za rok 2024 a plán rozpočtu na rok 2025 i střednědobý výhled rozpočtu na roky 2026–2027.

18. června

Schválila předloženou Výroční zprávu o činnosti a hospodaření ÚČL AV ČR, v. v. i., za rok 2024, včetně zprávy auditora.

Projednala hospodaření ÚČL v prvních pěti měsících roku 2025.

Vzala na vědomí I. změnu rozpočtu pro rok 2025.

Projednala a schválila zprávu o své činnosti za rok 2024.

Zhodnotila manažerské schopnosti ředitele ÚČL ve vztahu k pracovišti i ke zřizovateli.

Nad rámec řádných zasedání v roce 2025 bylo přijato celkem sedm usnesení schválených per rollam.

17. února

Dozorčí rada ÚČL AV ČR, v. v. i., dle § 19 odst. 1 písm. e) a n) se souhlasem projednala Dodatek č. 1 ke zřizovací listině Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., v předloženém znění.

22. května

Dozorčí rada Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., projednala per rollam a souhlasí se záměrem předsedy AV ČR prof. RNDr. Radomíra Pánka, Ph.D., jmenovat na návrh výběrové komise PhDr. Petra Šámala, Ph.D., ředitelem ÚČL AV ČR na II. funkční období v letech 2025–2030.

30. května

Dozorčí rada ÚČL AV ČR, v. v. i., per rollam projednala a schválila záměr provést stavební akci Oprava vnějšího pláště budovy ÚČL za předpokládanou maximální cenu ve výši 45 829 tis. Kč včetně DPH.

Dozorčí rada ÚČL AV ČR, v. v. i., uděluje podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. b) bod 7 zákona č. 341/2005 Sb. předchozí písemný souhlas s uzavřením Smlouvy o nájmu reklamní plochy mezi Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., a KOSCOM hodinky, s r. o. (IČO 28979745), v předloženém znění.

27. června

Dozorčí rada Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., projednala per rollam a podle § 19 odst. 1 písm. m) zákona o veřejných výzkumných institucích určila auditora pro účely ověření účetní závěrky za rok 2025, a to společnost Interexpert, spol. s r.o., sídlem Mikulandská 2, Praha 1.

14. listopadu

Dozorčí rada bere na vědomí druhou změnu rozpočtu Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., na rok 2025 v předloženém znění.

Dozorčí rada ÚČL AV ČR, v. v. i., uděluje podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. b) bod 7 zákona č. 341/2005 Sb. předchozí písemný souhlas s uzavřením Smlouvy o nájmu prostoru sloužícího podnikání mezi Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., a společností Alf & Bet se sídlem Křižíkova 488/115, 186 00 Praha 8 - Karlín (IČO: 05557135), v předloženém znění.

Dále DR průběžně sledovala čerpání rozpočtu pracoviště, včetně jeho změn v průběhu roku (grantové prostředky, v průběhu roku nově získané účelové finance z různých zdrojů, mimořádné

institucionální dotace od AV ČR a jejich využití, investice do stavu a též provozu a správy budovy), a také stav prostředků uložených ve фондах; průběžně také prováděla kontrolu smluv vložených do Registru smluv.

Vedle běžné agendy DR během roku sledovala i vnitřní odborné záležitosti pracoviště (zejména přípravy na vnitroakademické hodnocení, výsledky atestací pracovníků, podávání projektů různého typu).

Během roku byli předseda i členové DR průběžně v kontaktu s tajemnicí DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR.

8. **Další informace**

Změny zřizovací listiny

Dne 1. března 2025 nabyl účinnosti Dodatek č. 1 ke zřizovací listině Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. v následujícím znění:

Zřizovací listina Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., IČO 68378068, se sídlem v Praze 1, Na Florenci 1420/3, PSČ 110 00 (dále jen „ÚČL“) ze dne 28. června 2006 se mění takto:

1. V článku II odstavci 2 se PSČ mění ze „117 20“ na „110 00“.

2. V článku III odstavci 2 se původní text: „(2) Předmětem hlavní činnosti ÚČL je vědecký výzkum v oblasti teorie a dějin české literatury. Svou činností ÚČL přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.“

nahrazuje textem

„(2) Předmětem hlavní činnosti ÚČL je vědecký výzkum v oblasti teorie literatury, dějin české literatury a literární kultury, dějin českoněmecké literatury a literatur v dalších historických jazycích českých zemí a dějin českého dramatu a divadla. Svou činností ÚČL přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti, k valorizaci znalostí a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Veřejně šíří výsledky svého výzkumu formou transferu znalostí a technologií. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.“

3. V článku IV odstavci 1 se slova „oprávněný jednat jménem“ nahrazují slovy „oprávněn zastupovat“.

4. V článku IV odstavci 3 se slova „po schválení radou pracoviště“ nahrazují slovy „po projednání radou pracoviště“.

Hodnocení další a jiné činnosti

ÚČL nevyvíjí další ani jinou činnost.

Informace o opatření k odstranění nedostatků v hospodaření

ÚČL nebyla v roce 2025 uložena opatření k odstranění nedostatků v hospodaření.

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj

Všechny podstatné informace o skutečnostech významných z hlediska hospodářského postavení instituce a dalšího vývoje tohoto postavení jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Všechny podstatné informace umožňující predikovat další vývoj činnosti pracoviště jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Na pracovišti probíhá třídění odpadu a recyklace elektronických zařízení včetně baterií a akumulátorů.

Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

Zástupci odborových organizací se jako členové účastnili jednání kolegia ředitele ÚČL, projednávání rozpočtu pracoviště a rozpočtu sociálního fondu a jednání o úpravách mzdového předpisu ÚČL v souvislosti se zvýšením mezd.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

ÚČL zveřejnil 27. 2. 2026 výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. s následujícím obsahem:

- 1) Za rok 2025 neevidujeme žádné žádosti o informace a žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
- 2) Za rok 2025 neevidujeme žádná podaná odvolání proti rozhodnutí.
- 3) Za rok 2025 neevidujeme žádné rozsudky soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace ani žádné výdaje v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona.
- 4) Za rok 2025 neevidujeme žádné poskytnuté výhradní licence.
- 5) Za rok 2025 neevidujeme žádné stížnosti podané podle § 16a.
- 6) Za rok 2025 neevidujeme žádné další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

9. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Účetní závěrka

a

Zpráva nezávislého auditora o účetní závěrce

za rok končící 31. prosince 2025

Auditor

interexpert neziskový sektor s. r. o.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o., Mikulandská 2, Praha 1, 110 00, Tel: +420 224 933 658, Fax: +420 224 934 101
e-mail: secretary@interexpert.cz www.interexpert.cz

Zpráva nezávislého auditora

Veřejná výzkumná instituce:	Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Právní forma:	Veřejná výzkumná instituce
Sídlo:	Na Florenci 1420/3, Praha 1, 110 00, Česká republika
Identifikační číslo:	68378068
Rozvahový den:	31.12.2025
Předmět hlavní činnosti:	Předmětem hlavní činnosti instituce je základní výzkum v oblasti literární vědy. Je garantem výzkumu národní identity v oblasti literatury a nejsilnější institucí svého vědního oboru – literárněvědné bohemistiky – ve světovém měřítku.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky účetní jednotky, u které hlavním předmětem činnosti není podnikání (dále jen účetní jednotka), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2025, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2025 a přílohy této účetní závěrky, včetně významných (materiálních) informací o použitých účetních metodách.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv účetní jednotky k 31.12.2025 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k 31.12.2025 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovena těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na účetní jednotce nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán účetní jednotky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi

znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které posuzují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o účetní jednotce, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán účetní jednotky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán účetní jednotky povinen posoudit, zda je účetní jednotka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán účetní jednotky plánuje zrušení účetní jednotky nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nepravost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody, falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol představenstvem.

- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem účetní jednotky relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoliv abychom mohli vyjádřit názor na účinnost vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti statutární orgán Účetní jednotky uvedlo v příloze.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky představenstvem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Účetní jednotky trvat nepřetržitě. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v účetní závěrce – příloze, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Účetní jednotky trvat nepřetržitě vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že účetní jednotka ztratí schopnost trvat nepřetržitě.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán účetní jednotky mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o.
Mikulandská 2, 110 00 Praha 1
Oprávnění KAČR 511

Ing. Karolina Neuvirtová, jednatelka a auditorka
Oprávnění KAČR 2176

Datum:	29-05-2026
Podpis auditora:	

10. Rozvaha

Rozvaha

IČO
68378068

Sestaveno k 31.12.2025
(v tis. Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	Položka	Číslo řádku	Stav	
			k 01.01.2025	k 31.12.2025
A	A.Dlouhodobý majetek celkem	001	66 698,12	64 799,35
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	002	3 622,43	3 722,43
A.I.2	2.Softwar	004	3 622,43	3 722,43
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem	010	133 864,67	133 926,21
A.II.1	1.Pozemky	011	2 189,60	2 189,60
A.II.3	3.Stavby	013	111 557,69	111 557,69
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory	014	17 727,50	17 514,50
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	2 389,89	2 365,56
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019		298,87
A.IV	IV.Oprávk k dlouhodobému majetku celkem	028	-70 788,98	-72 849,29
A.IV.2	2.Oprávk k softwaru	030	-1 957,17	-2 217,71
A.IV.6	6.Oprávk ke stavbám	034	-50 917,47	-53 148,62
A.IV.7	7.Oprávk k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věcí	035	-15 524,46	-15 117,40
A.IV.10	10.Oprávk k DDHM	038	-2 389,89	-2 365,56
B	B.Krátkodobý majetek celkem	040	31 156,18	53 262,59
B.I	I.Zásoby celkem	041	752,83	655,95
B.I.5	5.Výrobky	046	752,83	655,95
B.II	II.Pohledávky celkem	051	885,27	8 280,23
B.II.1	1.Odběratelé	052	203,50	159,43
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy	055	635,02	404,21
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci	057	4,62	4,64
B.II.8	8.Daň z příjmů	059	26,20	-10,10
B.II.17	17.Jiné pohledávky	068	15,93	
B.II.18	18.Dohadné účty aktivní	069		7 722,05
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem	071	28 822,14	43 330,08
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně	072	36,03	25,90
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech	074	28 786,11	43 304,19
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem	079	695,93	996,32
B.IV.1	1.Náklady příštích období	080	367,43	656,82
B.IV.2	2.Příjmy příštích období	081	328,50	339,50
	AKTIVA CELKEM	082	97 854,30	118 061,94

Rozvaha

Číslo
68378068

Sestaveno k 31.12.2025
(v tis. Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	Název	Číslo řádku	Stav	
			k 01.01.2025	k 31.12.2025
A	A.Vlastní zdroje celkem	083	85 300,63	84 598,47
A.I	I.Jmění celkem	084	84 376,27	83 479,03
A.I.1	1. Vlastní jmění	085	66 698,12	64 799,35
A.I.2	2. Fondy	086	17 678,15	18 679,68
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem	088	924,36	1 119,45
A.II.1	1. Účet výsledku hospodaření	089		1 119,45
A.II.2	2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	090	924,36	
B	B.Cizí zdroje celkem	092	12 553,67	33 463,46
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem	103	12 478,46	33 388,25
B.III.1	1. Dodavatelé	104	460,56	512,98
B.III.3	3. Přijaté zálohy	106	172,36	186,60
B.III.5	5. Zaměstnanci	108	6 731,58	7 329,21
B.III.6	6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům	109	1,00	
B.III.7	7. Závazky k institucím SZ a VZP	110	3 672,57	4 013,72
B.III.9	9. Ostatní přímé daně	112	838,38	937,50
B.III.10	10. Daň z přidané hodnoty	113	28,20	105,51
B.III.17	17. Jiné závazky	120	191,54	20 032,62
B.III.22	22. Dohadné účty pasívní	125	382,28	270,13
B.IV	IV.Jiná pasíva celkem	127	75,21	75,21
B.IV.2	2. Výnosy příštích období	129	75,21	75,21
	PASIVA CELKEM	130	97 854,30	118 061,94

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
dič CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

Osoba odpovědná za sestavení :

Ing. Markéta Mikesková

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

vědecký výzkum

Okamžik sestavení :

13-04-2026

11. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2025 do 31.12.2025

(v tis. Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	17 193,40		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	3 776,61		
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	761,45		
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	2 121,24		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	204,65		
A.I.6	6. Ostatní služby	008	10 329,44		
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	009	96,88		
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	010	96,88		
A.III	III. Osobní náklady	013	103 798,60		
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	75 847,67		
A.III.11	11. Zákonně sociální pojištění	015	24 777,66		
A.III.13	13. Zákonně sociální náklady	017	3 173,27		
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	1,68		
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	1,68		
A.V	V. Ostatní náklady	021	4 419,72		
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	77,12		
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	4 342,60		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	3 055,59		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	3 055,59		
A.VIII	VIII. Daň z příjmů	037	36,30		
A.VIII.29	29. Daň z příjmů	038	36,30		
	Náklady celkem	039	128 602,17		

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Na Florenci 1420/3, 110 00 PRAHA 1, Česká republika

Výkaz zisku a ztráty VVI

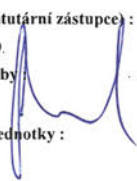
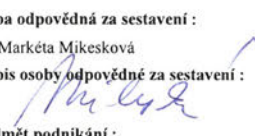
Od 01.01.2025 do 31.12.2025

(v tis. Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Číslo	Položka	Číslo řádku	Činnost		
			Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	118 963,60		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	118 963,60		
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	928,03		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	9 829,99		
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	918,84		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	4 757,66		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	4 153,49		
	Výnosy celkem	061	129 721,62		
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062	1 155,75		
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063	1 119,45		

Razítko :	Odpovědná osoba (statutární zástupce) :	Osoba odpovědná za sestavení :
	PhDr. Petr Šámal, Ph.D.	Ing. Markéta Mikesková
	Podpis odpovědné osoby :	Podpis osoby odpovědné za sestavení :
		
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i	Právní forma účetní jednotky :	Předmět podnikání :
Institute of Czech Literature of the CAS		vědecký výzkum
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1		Okamžik sestavení :
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz		13-04-2026

12. Příloha účetní závěrky za rok 2025

Příloha účetní závěrky za rok 2025

A. Obecné údaje:

1. Popis účetní jednotky

Název: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Sídlo: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

IČ: 68378068

DIČ: CZ68378068

Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Hlavní činnosti: Vědecký výzkum v oblastech teorie a dějin české literatury; v souvislosti se základním zaměřením své činnosti představuje pracoviště současně informační a konzultační středisko v oblasti literárněvědných informací. Vydávání vědeckých publikací, poskytování vědeckých posudků, stanovisek a doporučení, konzultační a poradenská činnost. Uskutečňování doktorských studijních programů ve spolupráci s vysokými školami a výchova vědeckých pracovníků. Rozvoj mezinárodní spolupráce v rámci předmětu činnosti včetně organizace společného výzkumu se zahraničními partnery, vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádání vědeckých setkání, konferencí a seminářů včetně mezinárodních a zajišťování infrastruktury pro výzkum.

Jiná činnost: nemá

Další činnost: nemá

Datum vzniku: 1. 1. 2007

Statutární orgán

Ředitel: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Dozorčí rada:

Předseda: Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D.

Místopředseda: Mgr. Věra Soukupová, Ph.D.

Členové: Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D.; JUDr. Jiří Malý; Mgr. Petra Eckert
Nováková

Tajemník: Mgr. et Bc. Kateřina Bínová

Rada instituce:

Předseda: PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D.

Místopředseda: PhDr. Michal Příbáň, Ph.D., DSc.

Členové: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.; Mgr. Anna Gnot, Ph.D.;
Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D., DSc.; Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. & Ph.D.
PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.; doc. Mgr. Jiří Koteš, Ph.D.;
Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D.

Tajemník: Mgr. Martin Lukáš, Ph.D.

B. Zřizovatel:

Akademie věd ČR – organizační složka státu, IČ: 6016517 se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ: 117 20.

Výše vkladu do vlastního jmění zapsaná do rejstříku:

Není.

Změny a dodatky v rejstříku v uplynulém účetním období:

Nejsou.

C. Účetní období:

Účetním obdobím je kalendářní rok od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2025.

Účetní závěrka je sestavena k 31. 12. 2025.

D. Informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách:

1) Obecné informace

Účetní jednotka se od 1. 1. 2007 stala samostatným právním subjektem – veřejnou výzkumnou institucí, zřízeným podle zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, § 31, odstavec 5.

Dnem 1. ledna 2007 přechází na veřejnou výzkumnou instituci majetek České republiky, ke kterému měla ke dni 31. prosince 2006 příslušnost hospodaření státní příspěvková organizace, která se mění na veřejnou výzkumnou instituci podle odstavce 1. Aktiva, závazky a další pasiva, příslušející této státní příspěvkové organizaci ke dni 31. prosince 2006, se stávají dnem 1. ledna 2007 aktivy, závazky a dalšími pasivy veřejné výzkumné instituce. Peněžní prostředky, se kterými hospodář ke dni 31. prosince 2006 státní příspěvková organizace, se převádějí na účet cizích prostředků vedený organizační složkou státu, která je zřizovatelem státní příspěvkové organizace nebo plní jeho funkci. Peněžní prostředky uvedené v předchozí větě převedla organizační složka státu bezodkladně na účet veřejné výzkumné instituce.

Příložená účetní závěrka byla připravena dle:

Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Českých účetních standardů č. 401–414, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, ve znění platném pro dané účetní období.

Účetní metody:

Účetní závěrka je sestavena v českých korunách a údaje v ní jsou vykazovány v celých tisících Kč.

Údaje přílohy vycházejí z účetních písemností účetní jednotky (účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti) a z dalších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici.

Účetnictví jako celek je zpracováno v systému iFIS, mzdová a personální agenda je zpracovávána systémem EGJE.

2) Účtování nákladů a výnosů

Výnosy a náklady se účtují časově rozlišené, tj. do období, s nímž věcně i časově souvisejí. Účetní jednotka neúčtuje o tvorbě rezerv.

3) Způsob uplatnění při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu

Při přepočtu cizích měn na českou měnu používá účetní jednotka denní kurz ČNB vyhlášený v den předcházející pořízení dokladu. Aktiva i pasiva vykázaná v cizích měnách se přepočítávají kurzem ČNB platným k rozvahovému dni.

4) Daň z příjmů

Náklad na daň z příjmů se počítá za pomoci platné daňové sazby z účetního zisku zvýšeného nebo sníženého o trvale nebo dočasně daňově neuznatelné náklady a nezdaňované výnosy.

Daňová povinnost za rok 2025 činí 36 300 Kč.

Daňová úspora dle § 20 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů za rok 2025 činila 1000 tis. Kč a bude využita ke krytí nákladů na vědecké a výzkumné činnosti.

E. Způsoby oceňování:

Způsoby oceňování, které účetní jednotka použila při sestavení účetní závěrky za rok 2025, jsou následující:

1.1) Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které obsahují cenu pořízení a náklady s pořízením související. Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na majetku v souladu s platnými účetními metodami.

Drobný nehmotný majetek do 80 tis. Kč se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý nehmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

Nehmotné prototypy vzniklé v souladu s poskytnutými grantovými prostředky jsou vedeny v interní evidenci na cloudu ÚČL, evidenci spravuje oddělení THS. Hodnota prototypu není stanovena, hodnota majetku v případě využití dat, bude stanovena na základě nově vzniklých nákladů spojených s využitím prototypu při aktivaci nehmotného majetku.

1.2) Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení, náklady na dopravu, clo a další náklady s pořízením související.

Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na dlouhodobém hmotném majetku v souladu s platnými účetními metodami. Běžné opravy a údržba se účtují do nákladů.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 80 tis. Kč se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý hmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

1.3) Způsob stanovení reprodukční ceny u majetku

Reprodukční cenou byl oceněn majetek, který účetní jednotka nabyla bezúplatně, např. pozemky, a to cenou stanovenou znalcem.

1.4) Způsob stanovení odpisových plánů pro účetní odpisy

Účetní odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku v důsledku opotřebení. Při stanovení odpisového plánu se vychází z doby upotřebitelnosti pořízeného majetku. Podkladem pro

stanovení doby upotřebitelnosti je zákon o dani z příjmů, který zařazuje majetek do odpisových skupin s pevným určením doby odpisování. Odpisy tedy vyjadřují rovnoměrný podíl opotřebení pro dané účetní období. Předpokládané odpisy majetku pro jednotlivá období jsou uvedena v odpisovém plánu. Odpisování majetku začíná měsícem následujícím po zařazení do užívání. Pozemky se neodepisují. Běžná údržba a opravy jsou účtovány jako náklad běžného období. Majetek byl vznikem veřejné výzkumné instituce převeden předávacím protokolem od zřizovatele.

1.5) Zásoby

Společnost má zásoby vlastních výrobků, které se evidují ve skladu publikací a v konsignačních skladech odběratelů Kosmas, Send, Euromedia a Středisko společných činností AV ČR, v.v.i. Jedná se o publikace vytvořené zaměstnanci společnosti. Zásoby jsou ve výši 656 tis. Kč, jsou oceňovány a evidovány v prodejních cenách.

Vzhledem k tomu, že vydávání publikací je v rámci předmětu činnosti výzkumu, nelze odhadnout jejich hodnotu v korunovém vyjádření. Knihy jsou ponechávány na skladě alespoň v minimálním množství i přesto, že datum jejich vydání je od roku 1993, a to právě pro jejich hodnotu v oblasti teorie a dějin české literatury.

1.6) Pohledávky

Pohledávky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou. Při ocenění pohledávek se jejich dočasné snížení hodnoty vyjadřuje prostřednictvím opravných položek.

1.7) Závazky

Ostatní závazky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou.

1.8) Peněžní prostředky

Peněžní prostředky zahrnují hotovost a účty v bankách. Vykazují se v nominální hodnotě.

F. Náklady a výnosy:

Jednotka nemá náklady či výnosy, které by byly mimořádné svým objemem či původem.

G. Odměna auditora:

Celková odměna přijatá auditorem za povinný audit roční závěrky a jiné kontrolní a analytické činnosti činí 65 tis. Kč bez DPH.

H. Vývoj dlouhodobého majetku:

1.1) Vývoj dlouhodobého majetku k 31.12.2025 v tis. Kč

Pořizovací hodnota

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	3 622	0	0	0	3 622
Přeúčtování					0
Přírůstky	100				100
Úbytky	0	0			0
Konečný stav	3 722	0	0	0	3 722

Oprávky

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	1 957	0	0	0	1 957
Odpisy	0	0			0
Oprávky vztahující se k úbytkům	261	0			261
Konečný stav	2 218	0	0	0	2 218
Počáteční stav netto	1 665	0	0	0	1 665
Konečný stav netto	1 504	0	0	0	1 504

Pořizovací hodnota

	Pozemky	Budovy	Stroje a zařízení	Inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	2 190	111 557	13 546	4 182	2 390	0	0	133 865
Přeúčtování								0
Přírůstky			758			299		1 057
Úbytky			-971		-24			-995
Konečný stav	2 190	111 557	13 333	4 182	2 366	299	0	133 927

Oprávky

	Pozemky	Budovy	Stroje a zařízení a inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	0	50 917	15 524	2 390	0	0	68 831
Odpisy		2 231	564				2 795
Oprávky vztahující se k úbytkům			-971	-24			-995
Konečný stav	0	53 149	15 117	2 366	0	0	70 631
Počáteční stav netto	2 190	60 640	2 204	0	0	0	65 034
Konečný stav netto	2 190	58 408	1 785	0	0	0	62 383

I. Názvy jiných účetních jednotek, v nichž má účetní jednotka podíl

Jednotka sama ani prostřednictvím třetích osob nedrží podíl v žádné jiné účetní jednotce.

J. Splatné závazky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky:

	Výše k 31. 12. 2025 (v tis. Kč)
Okresní správa sociálního zabezpečení – sociální pojištění	2 817
Veřejné zdravotní pojišťovny – zdravotní pojištění	1 196
Finanční úřad – zálohová daň	911
Finanční úřad – srážková daň	27
Finanční úřad – silniční daň za rok 2025	0
Finanční úřad – daň z přidané hodnoty	106

Výše uvedené závazky byly ke dni splatnosti uhrazeny.

K. Akcie

Jednotka nevlastní žádné akcie.

L.

Jednotka nemá závazky se splatností delší než 5 let.

M.

Jednotka nemá finanční dluhy neuvedené v rozvaze.

N. Hospodářský výsledek:

Daňový základ byl zjištěn v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

Účetní jednotka uplatnila v roce 2025 slevy na dani.

Výsledek hospodaření po zdanění za rok 2025 v celkové částce 1 119 tis. Kč.

O. Personální vztahy

Rozbor dle kategorií pracovníků:

Kategorie	Vědecký pracovník	Odborný prac. VaV – VŠ	Odborný prac. – VŠ	Odborný prac. – SŠ	THP pracovník	Dělnické profese
Průměrný přepočtený počet pracovníků	71,29	8,06	19,44	1,90	12,00	0

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců: 112,69

Přehled osobních nákladů	Běžné účetní období (v tis. Kč)
Mzdové náklady	75 848
z toho ostatní osobní náklady (OON)	2 834
Sociální pojištění a zákonné sociální náklady	27 951
Celkem	103 799

P. Výše odměn poskytnutých členům dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše odměn vyplacených členům dozorčích a řídicích orgánů za rok 2025 činí 224 tis. Kč.

Q. Účast členů orgánů účetní jednotky a jejích rodinných příslušníků v právnických/fyzických osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela obchodní nebo jiné smluvní vztahy.

člen Dozorčí rady JUDr. Jiří Malý je současně místopředsdou Dozorčí rady a zástupce ředitele ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; ředitel pracoviště a člen Rady ÚČL PhDr. Petr Šámal, Ph.D. je členem Rady pracoviště v Ústavu soudobých dějin AV ČR, v.v.i.; Mgr. Pavla Michalíková, Ph.D. je členem Dozorčí rady Ústavu dějin umění AV ČR, v.v.i.

R. Výše záloh závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše záloh, závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů v roce 2025 činí 0 Kč.

S. Základ daně a využití daňových úlev:

Základ daně byl v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů stanoven na 430 tis. Kč, byl uplatněn odpočet daně dle § 20 odst. 7 a sleva na dani za zaměstnance se zdravotním postižením.

T. Doplňující informace k Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty

1) Významné položky z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, jejichž uvedení je podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice podniku
Veškeré údaje jsou zřejmé z účetní závěrky.

2) Události, ke kterým došlo mezi datem účetní závěrky a datem, ke kterému jsou výkazy schváleny k předání mimo účetní jednotku
Žádné události významné pro finanční situaci v instituci nenastaly.

3) Doplnující informace k některým položkám aktiv a pasiv

3.1) Vlastní jmění, Fondy

Vlastní jmění, Fondy v tis. Kč.	2024	2025
Vlastní jmění	66 698	64 799
Sociální fond	557	748
Rezervní fond	6 969	7 203
Fond účelově určených prostředků	3 825	4 311
Fond reprodukce majetku	6 327	6 417

3.2) Pohledávky

a) Souhrnná výše pohledávek:

K 31.12.2025 jsou pohledávky ve výši 564 tis. Kč, po splatnosti žádné

b) Pohledávky kryté podle zástavního práva nebo jištěné jiným způsobem:

Nejsou.

3.3) Závazky

a) Souhrn výše závazků:

K 31.12.2025 jsou závazky ve výši 700 tis. Kč, po splatnosti žádné.

b) Závazky kryté podle zástavního práva:

Nejsou.

c) Závazky, které nejsou evidovány v účetnictví (neuvedené v rozvaze):

Nejsou.

3.4) Rozdíl mezi daňovou povinností připadající na běžné nebo minulé účetní období a již zaplacenou daní (je-li rozdíl významný).

Není.

IV. Přehled o přijatých a poskytnutí darech, dárcích a příjemcích těchto darů (významné položky)

V roce 2025 nebyly poskytnuty ani přijaty žádné peněžní dary.

U. Přehled přijatých dotací v členění na investiční a neinvestiční (v tis. Kč)

Poskytnuté dotace celkem	120 120
Neinv. dotace institucionální	63 023
z toho výzkumný záměr	57 954
dotace na činnost	5 069

Neinv. dotace účelové	55 940
z toho granty GA ČR	15 521
projekty ostatních rezortů	40 419

Investiční dotace 1 157

3.8) Celkové výdaje vynaložené za účetní období na výzkum a vývoj (tis. Kč)
128 602 tis. Kč

V. Přehled o veřejných sbírkách

Žádné veřejné sbírky v roce 2025 nebyly pořádány.

W. Rozdělení zisku, popř. způsob úhrady ztráty předchozích let

Za rok 2025 byl kladný výsledek hospodaření ve výši 1 119 tis. Kč po zdanění, který bude po odsouhlasení ředitelem ÚČL a projednání Dozorčí radou ÚČL rozdělen do rezervního fondu a sociálního fondu.

X. Produkční kvóty a individuální limity

Žádné nejsou.

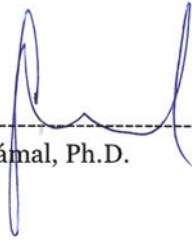
Datum: 13.04.2026

Sestavil:

Ing. Markéta Mikesková

Podpis statutárního orgánu:

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz